

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chelmiński, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu św. Marcina 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 470

Poznań, piątek dnia 14 października 1932

Rok XXVII

Poznań, 13 października.

Dlaczego Titulescu?

Wejście do rządu rumuńskiego w charakterze ministra spraw zagranicznych p. Titulescu wywołało ogólną sensację. Jeszcze nie przebrzmiało wrażenie ostrego i otwartego wystąpienia p. Titulescu przeciwko swemu rządowi z powodu jego polityki wobec Rosji, a już głośny ten dyplomata rumuński, zamiast spodziewanej dymisji ze stanowiska posła w Londynie za formalną nie-subordynację, otrzymał powołanie do rządu. Premier rumuński p. Vaida-Voevod uznał nawet za wskazane szeroko wyjaśnić zatarg, jaki powstał między nim a p. Titulescu, zatarg, który został zakończony w sposób tak nieoczekiwany.

Widać z tego, jaką pozycję zajmuje p. Titulescu w rządowych sferach rumuńskich. Jest on stałym kandydatem na premiera rządu koalicyjnego i faktycznym ministrem spraw zagranicznych Rumunii od szeregu lat. O jego autorytecie w kołach międzynarodowych świadczy fakt, że był dwukrotnie przewodniczącym Zgromadzenia Ligi Narodów. Znane są również jego dobre stosunki z pewnymi sferami finansowymi we Francji i w Anglii. W zagranicznej polityce rumuńskiej nic się nie dzieje od szeregu lat bez wiedzy i zgody p. Titulescu.

Tymczasem w ostatnich tygodniach rząd rumuński wyłamał się z pod nadzoru p. Titulescu. Gdy p. Litwinow, jadąc niedawno do Genewy, wyraził życzenie spotkania się z wysłannikami rządu rumuńskiego w sprawie paktu o nieagresji, Rumunia za radą Francji i Polski zgodziła się na tego rodzaju rozmowę, która istotnie odbyła się w pociągu między Białymstokiem a Warszawą. W rozmowie tej reprezentował Rumunię jej poseł w Polsce. Następnie rozmowy na temat paktu o nieagresji między postem rumuńskim w Warszawie a p. Litwinowem przeniesiono do Evian, w pobliżu Genewy, gdzie odbywały się w wielkiej tajemnicy.

Gdy o tem dowiedział się p. Titulescu wystąpił z głośnym protestem, oświadczając, że on tylko był upoważniony do prowadzenia rozmów w sprawie paktu o nieagresji, a poza tem wyraził opinię, że uważa rozmowy z Sowietami za niewskazane. P. Titulescu stoi na stanowisku, że pakt Kellogga, obowiązujący między Moskwą a Bukareszttem, dostatecznie reguluje stan pokoju między obu krajami, że proponowany pakt o nieagresji nie idzie dalej od paktu Kellogga. Natomiast, wprowadzając formułę, że sprawy sporne między Rosją a Rumunią nie będą załatwiane na drodze wojennej, niejako uznaje istnienie tych spraw spornych. A p. Titulescu, myśląc o Besarabji, dowodzi, że spraw spornych między obu krajami niema.

„Journal de Geneve” stwierdza jednak, że jeżeli zagadnienie Besarabji tak komplikuje rokowania rumuńsko-sowieckie, to jest to winą nieopatrzności jednego z dyptomatów rumuńskich, który pierwszy o rozmowach z Rosją wypowiedział słowo: Besarabja. Dziś bardzo trudno odczepić się od tego wyrazu.

Narady Herriota z Mac Donaldem w Londynie

Dzienniki angielskie przewidują, że rozmowy premierów ograniczą się do spraw ogólnych. Prasa francuska domaga się nieustępliwości od Herriota — Pierwsza wymiana zdań

Londyn, 13. 10. (PAT.) Premier francuski Herriot przybył tu w środę wieczór, powitany na dworcu przez Mac Donalda, min. Simona i ambasadora francuskiego. Pierwsze spotkanie premiera z Mac Donaldem i Simonem nastąpi dziś przed południem.

Londyn, 13. 10. (Tel. wł.) Zmiany w cłach kanadyjskich, uzgodnione na konferencji w Ottawie weszły dziś w życie. Cała prasa londyńska poświęca tym cłom specjalną uwagę, wobec czego wizyta Herriota w Londynie zeszła poniekąd na drugi plan, a mowa Papena w Monachjum, dzienniki prawie wcale nie zajmują się.

Dyplomacyjny współpracownik „Daily Telegraphu” podkreśla, że rozmowy londyńskie Herriota i Mac Donalda ograniczą się zapewne do ogólnego omówienia obecnej sytuacji. Przy zastanawianiu się w jaki sposób będzie można znów zjednać Niemcy dla konferencji rozbrojeniowej, Mac Donald ma sprecyzować stanowisko angielskie w zakresie równouprawnienia Niemiec w dziedzinie zbrojeń.

Co do nowego planu francuskiego to jest tak obszerny, że bez dokładnego przestudjowania przez rzeczoznawców nie można wogóle nad nim dyskutować. W tej sprawie mają wiele do powiedzenia również rządy dominjów angielskich.

Herriot po przybyciu do Londynu oświadczył przedstawicielom prasy, że przywiązuje dużą wagę do wznowienia jak najprędzej rozmów na temat rozbrojenia. Wraz z Mac Donaldem mają nadzieję znaleźć środki, aby Niemcy znów zasiadły przy stole konferencji rozbrojeniowej.

Paryż, 13. 10. (Tel. wł.) Cała dzisiejsza prasa paryska poświęca baczność uwagi podróży premiera Herriota. Dzienniki prawicowe domagają się od premiera wytrwania na swym stanowisku.

„Echo de Paris” twierdzi, że Herriot w chwili obecnej nie myśli o tem, aby znaleźć formułę w sprawie roz-

Sprawa wejścia p. Titulescu do rządu rumuńskiego łączy się więc ściśle z kwestją paktu o nieagresji. Przejeżdżając onegdaj przez Paryż, p. Titulescu był u p. Herriota i rozmawiał z nim, jak donosi „Temps”, właśnie o stosunkach z Rosją.

Czy rokowania o pakt nieagresji wejdą w nową fazę? Czy powstaną nowe trudności? Są to zagadnienia bardzo ważne, zwłaszcza dla Polski, która podpisała już pakt z Rosją i jest sojuszniczką Rumunii. Trudno przesądzać, jak sprawy te potraktuje p. Titulescu. Nie przywiązujemy większej wagi do pogłosek, mówiących o zerkanju p. Titulescu w stronę Rzymu, bądź Berlina, ani do informacji o jego stosunkach z temi kołami finansowymi Francji, które są przeciwnie paktom z Rosją. P. Titulescu postępować będzie niewątpliwie w zgodzie z interesami Rumunii i w porozumieniu z jej sprzymierzeńcami. Nazwisko jego natomiast powinno dodać rokowaniom z Rosją właściwego autoritetu.

Zmiana w rumuńskim ministerstwie spraw zagranicznych jest, zdaje się, odzwierciedleniem nie tylko trudności w dziedzinie zagranicznej, ale rów-

niż wewnętrznej. Rumunia przechodzi przez bardzo ciężki kryzys gospodarczy. Urzędnicy nie są wypłacani, deficyt budżetowy wynosi miesięcznie 550 milionów lei (leja około 5 groszy), wszelkie rezerwy są wyczerpane. Rumunia zwróciła się o pomoc do Ligi Narodów. Obiecano jej w Genewie poparcie, ale pod bardzo ciężkimi warunkami kontroli nad wewnętrzną gospodarką państwa. Mimo, że umowa ta została już w Genewie parafowana, rząd rumuński, podobno pod wpływem p. Titulescu, nagle ją odrzucił, co spowodowało dymisję delegatów rumuńskich nad Lemanem i nowe trudności. Czy i p. Titulescu, który jest nie tylko wybitnym dyplomata, ale i świetnym finansistą, posiada jakiś plan w dziedzinie gospodarczej? Czy przypuszcza, że po wyczerpaniu innych sposobów ratunku nadeszła chwila na objęcie pełni władzy, na co dotychczas zgodzić się nie chciał.

„Wczorajsza monachijska mowa Papena — pisze ten sam dziennik na innym miejscu — wzmocniła niewątpliwie stanowisko Herriota. Kanclerz rozwinął wszelkie złudzenia i nie ulega wątpliwości, że Niemcy, po uzyskaniu

równouprawnienia w sprawie zbrojeń, wysuną żądania terytorjalne. Herriot otrzymał ostrzeżenie, to też jest mało prawdopodobne, aby Mac Donald zdołał sprowadzić go z raz obranej drogi”.

Londyn, 13. 10. (Tel. wł.) Herriot i Mac Donald odbyli dziś przed południem krótką prywatną konferencję przygotowawczą, poczem o godzinie 11.30 rozpoczęły się oficjalne narady, które trwać będą dziś przez cały dzień.

Francja i Rumunia a pakt z Sowietami

Konferencja Titulescu z Herriotem przyczyniła się — zdaniem „Le Journal” — do wyjaśnienia sytuacji

Paryż, 13. 10. (PAT.) „Le Journal” pisze:

Spotkanie Titulescu z Herriotem przyczyniło się do zacieśnienia sojuszu łączącego Francję z Rumunią, rozpraszając wszelkie nieporozumienia w sprawie paktu o nieagresji z Sowietami.

Zaznaczyć należy, że Francja nie zmuszała Rumunii do podpisywania paktu z Sowietami. Ponadto Rumunia nie sprzeciwia się wejściu w życie

paktu polsko-sowieckiego, oraz zawarciu paktu francusko-sowieckiego, zważywszy, że wspomniane paktów pozwalają utrzymać ścisły sojusz tych państw.

Titulescu mógł łatwo przekonać Herriota, że Rumunia chętnie podpisze pakt z Sowietami podobnie jak Polska, nie może jednak zgodzić się na ograniczenie znaczenia paktu Kellogga i kwestjonowanie prawa Rumunii do Besarabji”.

Walasiewiczówna powróciła na stałe do kraju

Gdynia, 13. 10. (Tel. wł.) Dziś o godz. 13.20 na statku „Pułaski” przybyła tutaj z Ameryki Stanisława Walasiewiczówna.

W imieniu Związku Polskich Związków Sportowych i komitetu olimpijskiego powitał ją p. radca Forryś, z ramienia miasta Gdyni p. naczelnik Szacherski.

W imieniu sokolstwa gdyńskiego witał p. Walasiewiczównę p. Kirschstein, prezes okręgu kaszubskiego.

Walasiewiczówna podejmowana będzie dziś po południu podwieczorkiem w winiarni Braci Seydel, wydanym przez komisariat rządu, poczem wieczorem odjedzie do Warszawy. S. B.

Mord z rozkazu sądu kapturowego?

Wiedeń, 13. 10. (PAT.) Afera urzędnika bułgarskiego, Dymitrowa,

zamordowanego w okrutny sposób w Austrii przez jego przeciwników politycznych, zatacza coraz szersze kręgi. Ślady morderców prowadzą do Londynu i Nowego Jorku. Celem stwierdzenia bezpośredniej przyczyny śmierci władze zarządziły ponowną sekcję zwłok.

„Reichspost” w korespondencji z Sofji donosi, że Dymitrowa zamordował nie t. zw. komitet macedoński, lecz emigranci, należący do stronnictwa komunistycznych agrariuszy. Dymitrow był również członkiem stronnictwa Stambulijskiego i oficerem łącznikowym między nim, a Moskwą. Po upadku Stambulijskiego przeszedł do legalnej grupy agrariuszy, a następnie objął funkcję urzędnika państwowego. Grupa radykalna natomiast wyemigrowała zagranicę. Groziła ona w ostatnich czasach, że w najbliższych dniach przekroczy granice Bułgarii.

Dymitrow posiadał wiele tajemnic politycznych emigrantów i kompromitujące listy, świadczące o prawdopodobnej łączności agrariuszy z Moskwą. Z tego też powodu sąd kapturowy wydał na niego wyrok śmierci.

Prasa bułgarska przypuszcza, że w tę sprawę wmieszani są wybitni przywódcy agrariuszy. Wyniki dochodzeń policyjnych będą miały wielkie znaczenie dla dalszych losów bułgarskiego stronnictwa agrariuszy. Bułgarscy urzędnicy policyjni wyjechali do Wiednia, aby wejść w kontakt z władzami austriackimi.

Zwrot w sytuacji budowlanej

Nowy Poznań

Ostatnie dwa lata przyniosły zasadniczy zwrot w sytuacji budowlanej. Rząd, samorzady i spółdzielnie przestały budować. Skończyło się również, być może na długie lata, prywatne budownictwo dochodowe na większą skalę.

Po latach „radosnej” w dziedzinie budownictwa twórczości pozostały niejednokrotnie — martwe gmachy jako groźne memento na przyszłość. Jak grzyby po deszczu powstawały budowle, finansowane bezpośrednio lub pośrednio przez państwo, bez dostosowania potrzeb do możliwości. Wystarczy przejechać przez miasta i miasteczka Wielkopolski, czy innych województw, a zobaczymy bogato budowane, parkietem wykładane i luksusowo urządzone gmachy państwowe i samorządowe — próżne i dzisiaj bezużyteczne. Kiedy budowano potężny i kosztowny gmach Kasy Chorych w Środzie, nie myślano, że niebawem Kasa Chorych przeniesiona będzie ze Środy do Gniezna... Kiedy budowano imponujący gmach szkół i urzędów w Stupcy, nie pomyślano, że niebawem powiat stupecki będzie zlikwidowany, a jego urzędy przeniesione do

Konina, gmachy zaś zostaną próżne i bezużyteczne. Jest takich przykładów wiele.

Większe prywatne budownictwo dochodowe skończyło się z innych względów: brak kapitałów, wysoka stopa procentowa, nieznowelizowana odpowiednio ustawa o ochronie lokatorów, ciągła niepewność pozycji właściciela domu, obciążenia podatkowe itd., to wszystko sprawia, że budowanie domów dochodowych w obecnych warunkach nie kalkuluje się.

Jak do tej sytuacji ogólnej ustosunkował się Poznań? Czy się buduje, kto buduje i jak — oto pytania, z którymi zwróciliśmy się do decernenta wydziału nadzoru budowlanego m. Poznania, p. inż. Zausa, otrzymując odeń ciekawe cyfry i uwagi.

A więc w Poznaniu — dowiadujemy się — w kończącym się sezonie budowlanym bynajmniej nie było zastoju.

W miesiącach od stycznia do końca sierpnia br. (tak daleko sięga statystyka, będąca w opracowaniu nadzoru budowlanego) rozpoczęto budowy:

styczeń	20	budynków o 190 izbach i 56 mieszk.
lut	16	„ 160 „ 49 „
marzec	11	„ 116 „ 67 „
kwiecień	35	„ 354 „ 112 „
maj	57	„ 583 „ 169 „
czerwiec	28	„ 249 „ 72 „
lipiec	48	„ 356 „ 100 „
sierpień	43	„ 269 „ 83 „

258 budynków o 2277 izbach i 708 mieszk.

Z tego wykończono do 1 września br. budowę 26 domów mieszkalnych.

Do cyfr powyższych należy dodać liczbę budynków, rozpoczętych przed 1 stycznia 1932, a ukończonych do września br. Jest ich razem 110 o łącznej ilości 1009 izb. Otrzymamy wówczas budynków mieszkalnych, rozpoczętych względnie wykończonych w czasie od stycznia do 1 września br., 368 o łącznej ilości 3286 izb.

Wynika z tego, że na jeden dom mieszkalny wypada przeciętnie 9 izb, a więc przeważają niewątpliwie domki małe, 1-2 i 3-mieszkaniowe.

Cyfry powyższe wzrosną już w ciągu bieżącego roku, skoro się zważy, że samych zezwoleń na budowę (konsensów) wydano w czasie od stycznia do 11 października 930. W samym np. wrześniu wydano już 154 konsensy, a w pierwszych dniach października do 11 włącznie 43 konsensy. Cyfry te dowodzą niezwykle wciąż ożywionego ruchu budowlanego.

W zakresie budownictwa spółdzielczego cyfry są znikome. I tak w roku bieżącym rozpoczęto budowę zaledwie dwóch domów spółdzielczych o 12 izbach. Ukończono budowę 24 domów, rozpoczętych przed r. 1932, częściowo jeszcze w r. 1928.

Poznań zatem zerwał z budowaniem większych gmachów czynszowych spółdzielczych i prywatnych, i wszedł na drogę, wskazaną przez życie, t. j. na budowę domków i willi małych i tanich.

W zakresie taniości budowy, kończącej się rok budowlany był niezwykle korzystny. Statystyka kubatury i cen, przeprowadzona przez dozór budowlany, objęła dopiero jeden miesiąc, mianowicie styczeń. Już z tego okazuje się, że koszt najniższy jednego metra sześciennego wynosił w tym miesiącu 30 zł, a najwyższy 45 zł, zaś koszt najniższy jednej izby w budowanych w styczniu domach wynosił 2333 zł, a najwyższy 5370 zł. A więc sama budowa domu dwumieszkaniowego o 10 izbach kosztowała w styczniu br. około 23 tys. zł przy pełnym, ale skromnym urządzeniu, a około 50 tys. zł przy urządzeniu luksusowym, pierwszorzędnym. W ciągu lata ceny te niewątpliwie spadły tak, że wybudowanie ładnej i dobrze urządzonej willi dwu- do trzymieszkaniowej można było wykonać kosztem w granicach od 20 do 30 tys. zł.

Czy przy tych warunkach w budownictwie murowanym może mieć w Poznaniu jakąkolwiek przyszłość propagowane ostatnio silnie przez czynniki warszawskie budownictwo drewniane, mimo że za nim stoi pomoc rządu w postaci pożyczek w naturze (drzewo budulcowe i ewtl. działki budowlane)? Wydaje nam się, że nie; zdanie nasze podziela również p. inż. Zaus. W planie wielkiego Poznania pod budownictwo drewniane przeznaczono tereny na Ławicy, Głównie, Naramowicach i częściowo na Ratajach. Wnioski jednak z zakresu budownictwa drewnianego w

ostatnich latach możnaby policzyć na palcach.

Cennik z wystawy „Taniego Domu Własnego” na Bielanych pod Warszawą oblicza koszt budowy domku dREW-

nianego jednomieszkaniowego o 4 pokojach następująco:

cena działki budowlanej (673 m. kw.) 3 634 zł;

instalacje wodociągowe i kanalizacyjne — 3 000 zł;

koszt samego domku 12.000 zł;

razem 18 634 zł.

Widzimy z tego, że budownictwo murowane przy obecnych warunkach, t. j. przy obecnej cenie materiałów budowlanych i przy niebywale niskich kosztach robocizny, u nas przynajmniej w Poznaniu, stosunkowo nie jest droższe, a nie budzi tych zastrzeżeń i wątpliwości, co budownictwo drewniane.

Cyfra 368 domów mieszkalnych, rozpoczętych wzgl. wykończonych w Poznaniu w ciągu 8 miesięcy br., zważywszy, że ludzie budują przeważnie bez lub z minimalną pomocą kredytową, i że budującymi są w znacznej mierze ludzie średniej zamożności (kupcy średni, rzemieślnicy, inteligencja pracująca) jest objawem zdrowym i pocieszającym, chociażby przyjął, że objaw ten powodowany jest w pewnej mierze ucieczką kapitału z niepewności w pewną lokatę, jaką niewątpliwie stanowi i stanowić zawsze będzie własny dom. Jest przytem rzeczą charakterystyczną, że nie buduje się, jak dawniej, will dla własnego wyłącznie użytku, lecz domki z nadzieją pewnego zysku. Przeważają bowiem domy dwu- i trzymieszkaniowe, a więc przeznaczone dla gospodarza i jednego lub dwóch lokatorów. I ten objaw uważać należy za zdrowy, bo dowodzi on z jednej strony zmysłu oszczędności u tych, którzy budują, a z drugiej strony może się on stopniowo, acz w wolnym tempie, przyczynić do zaspokojenia czasem głodu mieszkaniowego, nawet przy trwającym w dalszym ciągu zastoju budowania gmachów czynszowych na większą skalę.

Kilka fragmentów ilustracyjnych do powyższego artykułu znajdują Czytelnicy na stronie 7.

Jaki koniec tej drogi?

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego”)

Berlin, 12 października.

W ubiegłą niedzielę sześć wielkich kin berlińskich wyświetliło jako premierę trzy filmy, których tematem był „Stahlhelm”. Na przedstawieniu w pięknym i architektonicznie nowoczesnym kinie „Uly” „Universum” na Lehninerplatz (Kurfürstendamm) byli obecni zaproszeni na premierę goście oficjalni z kanclerzem Papenem na czele. Zjawił się również kronprinz, książę Eitel Frydryk, oraz książę Oskar z żoną. Jako wstęp dano żywy obraz pod znaczącym tytułem „Jutrzenka”, w którym wystąpili członkowie „Stahlhelmu” w mundurach z czasów wojen o wolność w roku 1813. Całość była manifestacją polityczną i agitacyjną dla obecnego rządu, interesującą jednak bardzo zagranicę z powodów, wyrażonych chociażby przez ten żywy obraz z czasów wojen o wolność („Befreiungskriege”). Po zakończeniu przedstawienia zerwał się — jak już wiadomo z telegramów — kanclerz Papen i oświadczył: „Stahlhelm walczył 13 lat o podstawę nowej Rzeszy; nie walczył on naprzódo”. Nastąpiły owacje zarówno dla kanclerza, jak i dla kronprinca.

Powiedzenie to stało się odrazu przedmiotem niezwykle żywej dyskusji i domysłów w berlińskich kołach politycznych. Kanclerz Papen bowiem wyraził w nich i podkreślił nie tylko raz jeszcze zamiar przeprowadzenia zmian „podstaw” państwowych Rzeszy, ale również stuprocentową pewność, że zamiar ten zostanie urzeczywistniony. Takie słowa można powiedzieć tylko wtedy, gdy się ma nie tylko określone plany, ale także zupełnie niewzruszoną decyzję, żeby je przeprowadzić bez względu na wypadki.

W poprzednich korespondencjach piszący te słowa donosił już, że należy się liczyć ze śmiałością decyzji u kanclerza. W tem świetle nawet wynik nadchodzących wyborów może nie być miarodajny dla obecnego rządu.

Oświadczenie Papena w kinie „Universum”, wywołało kontratak kół republikańskich w formie sensacyjnego doniesienia „Vorwärtsu” jakoby kronprinz powiedział do rozmaitych politycznych osobistości, że Papen, Schleicher, Hindenburg i on sam wiedzą, czego chcą. W pewnej chwili Hindenburg ma ogłosić go regentem, a wtedy oprze się on o Reichswehrę, policję i 400.000 uzbrojonych „stahlhelmowców” Ruprecht von Wittelsbach ma stanąć na czele królestwa naddunajskiego.

W Berlinie zakotłowało. Krające od kilku tygodni wiadomości za jednym zamachem wydyobyto na światło dzienne. Rząd ogłosił w odpowiedzi, że cała ta kombinacja jest „czystym wytworem fantazji”.

Jak więc rzecz przedstawia się w rzeczywistości? Nie wchodząc w rozstrząsanie zagadnienia, komu wierzyć, czy „Vorwärtsowi”, który oświadcza gotowość przeprowadzenia dowodu prawdy na to, że przytoczone przez niego oświadczenie kronprinca jest prawdziwe, czy też dementi rządowemu, stwierdźmy obiektywnie stan rzeczy:

Wszyscy członkowie rządu są monarchistami. Monarchistyczny jest również „Stahlhelm”, oraz jedyna partja, popierająca rząd, a mianowicie Partja Niemiecko-Narodowa. Nie ulega wątpliwości, że sfery rządzące powrót monarchji uważałyby za idealne rozwiązanie sytuacji. Czy jednak to teoretyczne zapatrywanie i sentyment zamierzają one wprowadzić w czyn? Czy położenie jest tego rodzaju, że usprawiedliwia takie podejrzenia?

Logicznie myślący obserwator stosunków w Niemczech musi przede wszystkim uprzytomnić sobie dwa fakty i wysnuć z nich odpowiednie pytanie. Po pierwsze: obecny rząd niemiecki nie ma żadnego poparcia parlamentarnego i nie ma również zbyt wielkich widoków na otrzymanie go w wyborach. Opiera on się o narzędzia sily, t. zn. o Reichswehrę, a poza Reichswehrę liczy na policję, z organizacją zaś istniejących w narodzie niemieckim na wojskowy związek „Stahlhelm”. Ze stronictw popiera go tylko Partja Niemiecko-Narodowa. Jest rzeczą zupełnie niewiadomą i niepewną, jaka sytuacja wytworzy się po wyborach. Rzeczą możliwą jest, że rząd nie otrzymałby wotum zaufania nawet w razie spodziewanych przesunięć w układzie sił w Reichstagu. (choć przedłożony projekt reformy ustroju ma być próbą zmuszenia Reichstagu do opowiedzenia się za pracą rządu).

Pomimo to rząd niedwuznacznie daje do zrozumienia, że będzie rządził długo i odpowiednio do tych zapowiedzi zresztą postępuje. „Rząd Rzeszy jest zdecydowany — powiedział dzisiaj raz jeszcze w Monachjum kanclerz — wykonać otrzymane od prezydenta Rzeszy zadanie nowego uporządkowania naszego życia państwowego i gospodarczego aż do końca. Posiada on

ku temu wolę i siłę i nie wątpię, że zwycięstwo pozyska w pełni dla niego dzisiaj już wyczuwalne zaufanie szerokich mas narodu”.

Z tego wynika pytanie, co uczyni rząd, zanim to zaufanie pozyska, jeżeli nie chce się wyłączenie opierać na bagnatach Reichswehry? Czy przesunięcie punktu ciężkości na osobę prezydenta Rzeszy, jako właściwe źródło władzy, nie jest jakby wstępem, z którego logicznie wynika ciąg dalszy, a mianowicie ustanowienie dynastji, jako znacznie silniejszej podstawy i źródła dla takiego dedukowania władzy? Czy sfery rządzące nie powiadają sobie, że to byłby jedyny środek, ażeby skupić wszystkie żywioły prawicowe około osoby monarchy? W ten sposób stworzonoby rzeczywiście podstawy nowego ustroju i nowy ośrodek skupiający. Sfery rządzące mogłyby brać w swoich rachunkach pod uwagę instynkty monarchiczne Niemców, starać się dać im w ten sposób sztafeta i zjednoczyć całą prawicę aż po odłam środkowe pod wspólnym hasłem: „Za króla i ojczyznę”. Rozdarcie i walka odłamów prawicy między sobą, dotychczasowa niemożność jej pogodzenia, mogłaby być jednym więcej powodem do popchnięcia rządu na tę drogę. Narazie bowiem sytuacja jest rzeczywiście wskutek walki wewnętrznej w Niemczech, a zwłaszcza niemożności zebrania odłamów prawicowych około jednego celu, bardzo trudna. W Berlinie zaś coraz częściej słyszy się zdanie, że Niemcy bez monarchji obejść się nie mogą.

Rząd Papena jakiegóż wyjścia szukać musi. Nic dziwnego, że znając nastroje jego członków i rozważając położenie, bezstronnemu obserwatorowi ciągle powraca na usta pytanie o koniec tej drogi, na którą wkroczył rząd i z której zejść nie zamierza.

JERZY DROBNIK.

Historyk angielski o Polsce

(KAP). Tygodnik angielski „The Universe” pisze o mowie popularnego dziennikarza i historyka angielskiego J. B. Morton, wygłoszonej podczas bankietu, wydanego przez Stowarzyszenie Katolickie Stosunków Międzynarodowych w Londynie. Mowa ta jako wyraz sympatii i uznania dla Polski zasługuje na uwagę. Pan J. B. Morton, podkreślając piękną historyczną przeszłość Polski oraz jej bohaterką rolę (mówca przypominał o obronie Wiednia, o wstrzymaniu najeźdźców tatarskich, o zwycięstwie „Cu-du nad Wisłą” itd.) zaznaczył równocześnie, iż Anglja powinna wykazywać więcej zainteresowania się tem państwem, które, zdaniam jego, w dobie dzisiejszej „posiada klucz do sytuacji w przeznaczeniu Europy współczesnej”.

Nabożeństwo w cerkwi św. Jura

(w) W cerkwi św. Jura we Lwowie, a więc w cerkwi metropolitalnej, odbyło się nabożeństwo żałobne za duszę zmarłego sotnika Jurja Hołowińskiego. Nabożeństwo odprawił ks. prałat Kunicki. Parę słów objaśnienia:

Jerzy Hołowiński był przez dłuższy czas komendantem tajnej Ukraińskiej Organizacji Wojskowej. Kilkakrotnie aresztowany umknął z więzienia. Ostatnio został aresztowany pod zarzutem współdziałania i organizowania napadu na pocztę pod Bóbrką, podczas której napastnicy zastrzelili pocztylona. Sprowadzony na miejsce napadu celem przeprowadzenia wizji lokalnej, Hołowiński wyzyskał sposobność i zaczął uciekać. Podczas ucieczki został zastrzelony.

Ks. prałat Kunicki jest prawą ręką metropolity Szeptyckiego. Był przez pewien czas posłem Ukraińskiej Partji Nacjonalno-Demokratycznej. Gospodaruje zabudowaniami św. Jura. W r. 1922 władze bezpieczeństwa w gmachach św. Jura aresztowały zjazd partji komunistycznej, a wśród uczestników i świeżo wybranego posłem Królikowskiego, którego skazano na 8 lat więzienia. Przed rokiem Kunicki stał przed sądem za swe wystąpienia publiczne i został skazany za działalność antypaństwową na więzienie.

Otóż właśnie ks. Kunicki odprawił nabożeństwo za Hołowińskiego w cerkwi św. Jura.

KTO
POPIERA PRZEMYSŁ ZAGRANICZNY
ODBIERA CHLEB ROBOTNIKOM
POLSKIM I

Atak wrogiej propagandy na Polskę

Działacze angielskiej Labour Party pozwalają sobie mieszać się w nasze wewnętrzne sprawy — Niesłychany memoriał w kwestji Małopolski Wschodniej

Londyn, 13. 10. (Tel. wł.) Wroga nam na tutejszym terenie propaganda działająca pod wpływem Berlina i w myśl jego dyrektyw — znalazła drogę do pewnego odłamu Labour Party, aby szkodzić. Tym razem przypomniano sobie dla odmiany niejednokrotnie już wznawianą z uporem sprawę Małopolski Wschodniej.

Zainteresowało się nią 15 angielskich działaczy socjalistycznych, a wśród nich paru posłów i wysłano nawet specjalny memoriał — niewątpliwie opracowany przez właściwych jego inspiratorów — do Ligi Narodów. Głosi się szumnie, że Polska nie dotrzymała zobowiązań nałożonych na nią w r. 1923 przez konferencję ambasadorów, gdyż nie nadała Ukraincom autonomji. Memoriał domaga się zatem przedłożenia sprawy do rozstrzygnięcia Trybunałowi w Hadze.

Należy tu podkreślić raz jeszcze z naciskiem demaskowaną już niejednokrotnie, zatem świadomą nieścistość podobnego twierdzenia, bowiem u-

chwala konferencji ambasadorów nie mówią nic o autonomji terytorjalnej Małopolski wschodniej i nie nakładają na rząd polski żadnych formalnych zobowiązań, ani też nie stawiały żadnych warunków w związku z przekazaniem Polsce suwerenności nad Małopolską Wschodnią. Uchwała konferencji powoływała się jedynie na oświadczenie rządu polskiego, poparte odpowiednią ustawą uchwaloną przez Sejm, dotyczącą wyłącznie samorządu.

W związku z powyższym specjalnego znaczenia nabiera artykuł, jaki ukazał się równocześnie w „Observerze” pióra jego naczelnego redaktora, Garvina, znanego germanofila. Garvin oświadcza, że Anglja duszą i ciałem (!) popiera jednomyślnie niezmiennie i sprawiedliwie żądanie Niemiec absolutnej równości pod względem zbrojeń i bezpieczeństwa i żądanie definitywnej i dostatecznej rewizji traktatu wersalskiego, jeśli chodzi o wschodnie granice Niemiec.

jednak, gdy zakładał delikwentowi stryżek, został przez niego silnie kopnięty w brzuch. Od tego czasu Maciejewski czuje się upośledzony fizycznie.

Wyrok w sprawie nadużyć na P. W. K.

Dziś w godzinach południowych w instancji apelacyjnej zapadł wyrok w głośnym procesie o nadużycia na Powsz. Wyst. Krajowej. Głównego oskarżonego St. Wilińskiego zasądono na półtora roku więzienia, Oppel-Bronikowskiego na rok, a dalsi oskarżeni Sartowicz i Biliński dostali po 4 miesiące więzienia. Wykonanie kary zawieszono na przeciąg 5 lat. (z)

Falszywe stużłotówki

W ostatnich dniach w różnych miejscowościach kraju ukazały się w obiegu falszywe stużłotówki. Falsyfikaty są typu VI, emisji z dnia 28 II 1929 r. Różnią się one od oryginałów odmiennym rodzajem papieru. Znak wodny jest słabo widoczny i jak wskazują poszlaki, kontury znaków wodnych odciśnięte są później na papierze. Portret Kościuszki wskutek złego cieniowania twarzy i włosów nie wydatnia się tak na autentycznych banknotach. Wśród licznych wad i braków uderza na falsyfikatach szereg zwracających uwagę niedociągnięć technicznych. Poszczególne fragmenty rysunkowe są mało widoczne. Motyw ramki z motylków zawiera odmiennie kropkowanie i jest kilkakrotnie przewrany. To w kolorze żółtym na odwrotnej stronie banknotu jest odmiennie od oryginału. Obwódka konturów liter wykazuje liczne przerywania, wskutek czego kropki i cieniowania napisów wydają się jakby były luźno rzucone. Kropka nad końcową literą nazwiska „Karpiński” jest umieszczona za wysoko. Jednym z najcharakterystyczniejszych szczegółów falsyfikatów jest jednak fakt, że umieszczono na nich w numeracji liczby sześciocyfrowe, podczas gdy oryginały mają numerację z liczb siedmiocyfrowych. Przy podpisach, zwracając uwagę zbyt silne zgrubienia pisma. (k)

Krwawe starcia przedwyborcze w Niemczech

Essen, 13. 10. (PAT). Walka wyborcza w zagłębiu Ruhry zaczyna przybierać ostrzejszą formę.

Mimo sądów doraźnych i ostatnich zarządzeń coraz częściej dochodzi do starć, przeważnie między komunistami a hitlerowcami. Wiece wyborcze naogół nie udają się, ponieważ rozbijane są przez bojówki przeciwników.

W Düsseldorfie podczas wiecu, zwanego przez niemiecko-narodowych bojówką hitlerowców urządziła bójkę. Kilka osób zostało rannych, a zebranie policja rozwiązała.

W Remscheid doszło do krwawego starcia między komunistami a hitlerowcami, przyczem 1 osoba została zabita.

Światowe znaczenie dziennikarstwa

Londyn, 13. 10. (PAT). Międzynarodowa Federacja Dziennikarzy na konferencji w Londynie omawiała rolę dziennikarzy w pracy nad utrzymaniem pokoju świata. W obradach wzięli udział delegaci kół dziennikarskich z Wielkiej Brytanji, Niemiec, Austrii, Belgji, Brazylii, Hiszpanji, Danji, Estonji, Francji, Grecji, Holandji, Węgier, Polski, Rumunji, Szwaj-

carji i Czechosłowacji. Obecni byli także przedstawiciele Międzynarodowego Biura Pracy i londyńskich stowarzyszeń korespondentów zagranicznych.

Z Polski biorą udział w zjeździe redaktorzy Beaupré, Smogorzewski, Sokółow i dr Litauer. Obrady konferencji potrwać 5 dni.

Plaga wilków w okolicach Mołodeczna

Wilno, 13. 10. (PAT). Z Mołodeczna donoszą, że w gminie rakowskiej oraz iwienieckiej pojawiły się wilki, które prawdopodobnie przedostały się z terenu Białorusi sowieckiej, gdzie w lasach granicznych w okolicach Zastawia urządził się masowe obławy na tych szkodników. Wilki napadają na zwierzęta pasące się na pastwiskach. Wieczorem zaś zuchwałość swą posuwają do tego stopnia, że wdzierają się do stajen i obór. Onegdaj np. w gmi-

nie iwienieckiej jeden z gospodarzy wiejskich zastrzelił w oborze wilka, który dostawszy się tam udusił cielę.

W niedzielę urządzono z udziałem oficerów K. O. P. obławę na szkodników i zabito dwa wilki.

W poniedziałek na drodze pomiędzy Mołodecznem a Wołożynem wilki napadły na przejeżdżającą furmankę. Napadnięci oddali szereg strzałów i popędziwszy konia, zdołali ująć cało z opresji.

Francois Poncet ustępuje?

Paryż, 13. 10. (PAT.) Bawi tu ambasador francuski w Berlinie François Poncet. Krążą niesprawdzone doniesienia, że pragnie on porzucić zajmowane stanowisko i że dymisja jego będzie przyjęta.

Jako przypuszczalnego następcę wymieniają ambasadora francuskiego w Madrycie Herberta.

Sprawy podatkowe

Warszawa, 13. 10. (Tel. wł.). Ministerstwo skarbu opracowuje projekt nowelizacji ustaw o podatku od nieruchomości i od lokali w miastach.

Dotychczas wymiar i pobór tych podatków należał do kompetencji władz miejskich. Obecnie przygotowane projekty zmierzają do tego, aby od pierwszego stycznia wymiar i pobór przekazano urzędowi skarbowemu. Wiadomości o tych projektach wywołały niepokój wśród miast i zarząd związków miast postanowił podjąć odpowiednie kroki. (w)

Niezwykła tragedia

Hamburg, 13. 10. (PAT). Fatalny spłot wypadków z blahej przyczyny spowodował samobójstwo majstra cieślińskiego Pechera w Leezen koło Seegeburga.

Stojąc na drabinie zaczął on ubierać się o gwóźdź. Nie mógł on uwolnić ubrania i poprosił żonę o pomoc.

Ta schodząc z drabiny spadła i straciła przytomność.

Pecher sądził, że żona zabiła się. Z przerażenia stracił zmysły i powiesił się. Żonę, która doznała wstrząsu mózgu, przewieziono do szpitala.

Roosevelt i — browary

Gdynia, 13. 10. (Tel. wł.). Jeden z kapitanów statków, który przybył ostatnio ze Stanów Zjednoczonych i był tam w pięciu największych portach, opowiada na podstawie zebranych informacji, iż zwycięstwo Roosevelta w wyborach na prezydenta nie ulega wątpliwości.

Nowy prezydent — jest to już ponownie postanowione — nie zniesie prohibicji, lecz zezwoli na konsumpcję wina i piwa. Wszystkie wielkie browary amerykańskie wyposażają się obecnie gorączkowo w maszyny, a okręty niemieckie przywożą do Ameryki wielkie ładunki próżnych beczek do piwa.

S. B.

Pretensje kata

Warszawa, 13. 10. (PAT). Dymisjonowany kat Maciejewski (prawdziwe nazwisko Alfred Kalt), wystąpił obecnie ze skargą o odszkodowanie za utratę zdrowia w czasie wykonywania przez niego funkcji katowskich.

Maciejewski twierdzi, że w czasie wykonywania jednej egzekucji w Krakowie, gdy skazaniec zwrócił się z prośbą, aby nie zawiązywać oczu spełnił ostatnie jego życzenie. W chwili

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 13. 10. 1932 r.
Tendencja dzisiejszego zebrania giełdowego była bez zmiany.

Z pożyczek państwowych poszukiwano w dalszym ciągu 5% pożyczki konwersyjnej po 40 — przyczem zauważono większy brak materiału; pozatem poszukiwano 4% premj doł po 49, oraz — bez notowania — 3% pożyczki bud. po 38.

Z papierów lokacyjnych P. Z. K. dokonano nieco większych obrotów 8% listami doł po 59.50 oraz 4% listami zast. konwert. po 29% w tranzakcjach, zaś 6% listy żytnie ofiarowano po 12.50.

Z akcyj bankowych handlowano Bankiem Polskim po 89.50 w oddaniu.

Cedula Urzędowa Giełdy Poznańskiej.

Papiery procentowe:

(Kurs w procentach nominalu)

5% Pożyczka konwersyjna 40% P.
8% dolarowe listy Pozn. Ziemstwa Kred. 59 1/2% +
4% listy zastaw konw. Pozn. Ziem. Kred. stempl 29 1/4% +

(Kurs w złotych)

4% pożyczka premj. doł., serja III. 49.— P.
6% listy żytnie Pozn. Ziemstwa Kredyt. 12.50 O.

Akcje przemysłowe:

(Kurs w złotych za 1 akcję)

Bank Polski I em 89.50 O.
Tendencja bez zmiany.

GIEŁDA WARSZAWSKA

z dnia 13. 10. 1932 r.

Dewizy:

	trans.	sprzed.	kup.
Holandja	358,60	359,50	357,70
Londyn	30,67 1/2	30,33	30,53
Nowy Jork			
kabel	8,919	8,939	8,899
Paryż	34,98	35,07	34,89
Szwajcaria	172,20	172,63	171,77
Włochy	45,65	45,87	45,43
Berlin	211,75		

Tendencja niejednolita.

Papiery wartościowe i obligacje:

4% pożyczka inw. . . . . 96,25 — 96,50
4% pożyczka inw. szt. ser. . . . . 104,00 — 104,25
4% pożyczka dolarowa . . . . . 49,75 — 49,70
6% pożyczka doł. . . . . 56,00 — 56,50
7% pożyczka stabil. . . . . 54,25 — 53,13
10% pożyczka kolejowa 100,25

Tendencja niejednolita.

Akcje w złotych:

Bank Polski 88,50
Lilpop . . . . . 13,00 — 13,25
Norblin bez kuponu na rok 1931/32.

Tendencja cokolwiek słabsza

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1 000 kg. reszta za 100 kg.

Berlin, 13. 10. 1932 r.

Pszenna marchyjska	200,00 — 202,00
Tendencja mocniejsza.	
Zyto march 80—81 kg.	156,00 — 158,00
Tendencja stała.	
Jęczmień brow i wy	174,00 — 184,00
Tendencja stała	
Jęczmień pastewny i przemysłowy	160,00 — 167,00
Tendencja stała.	
Owies march	134,00 — 139,00
Tendencja stała.	
Mąka pszenna	25,00 — 28,50
Tendencja mocniejsza.	
Mąka żytnia	20,30 — 22,80
Tendencja mocniejsza.	
Otręby pszenne	9,40 — 9,75
Tendencja spokojna.	
Otręby żytnie	8,40 — 8,80
Tendencja spokojna.	
Groch Victoria	22,00 — 26,00
Groch drobny jadalny	20,00 — 23,00
Groch pastewny	14,00 — 17,00
Wyka	17,00 — 20,00
Kuchy lniane	10,30 — 10,50
Kuchy z orzecha ziemnego	11,50
Kuchy mielone (maczka)	11,60
Wyłoki suche	9,20 — 9,50
Srót Soja ekstrahowany 46% loco Hamburg	10,50
Srót Soja ekstrahowany 46% loco Szczecin	11,20
Ziemniaki jadalne białe	1,10 — 1,20
Ziemniaki inne żółte	1,30 — 1,50
Ziemniaki fabryczne w fg za funt	7 — 8
Ogólna tendencja stała.	

Giełdy zbożowo - towarowe

Warszawa, 12. 10. Żyto 1 — 16,25, pszenica jednolita 25,50 — 26, zbierana 24,50 do 25, owies jednolity 17 — 17,50, zbierany 16,50 — 17, jęczmień na kaszę 16 — 16,50, browarniany 18 — 19, groch polny z workiem 24 — 26, groch Wiktorja z workiem 26 — 29, rzepak zimowy 45 — 47, koniuczyna czerwona surowa 110 — 130, bez kianki 130 — 145, koniuczyna biała surowa 120 do 160, bez kianki 160 — 200, mąka pszenna luksusowa 45 — 50,50, 000 40 — 45, żytnia I gat. 27 — 29, sitkowa 21 — 23, razowa 21 — 23, otręby pszenne szale 10,50 — 11, średnie 10 — 10,50, żytnie 8,50 — 9, kuchy lniane 19 — 20, rzepakowe 16 — 16,50, sioniecznikowe 17 — 17,50, peluska 18 — 19, proso 18 — 20, siemie lniane 35 — 37, gryka 17 — 19, ziemniaki jadalne 4 — 4,50. Uspokojenie spokojne.

Lwów, 12. 10. Pszenica dworska loco Lwów 73 1/2 g/l 27 — 27,50, dw. 71 1/2 25,50 do 26, dw. 70 3/4 24,25 — 24,75, zbiorowa 70 1/4 24 — 24,50, zbiorowa 68 1/2 23 — 23,50, żyto jednolite 16,75 — 17, zbiorowe 15,75 do 16, owies dw. 16,75 — 17,25, zbiorowy 15,50 do 16, mąka luks. 48 — 48,50, pszenka 44 do 44,50, żytnia 28 — 29.

Przepowiednia pogody na piątek:
Zmienne, chwilami dość silne zachmurzenie i przelotne opady. Wiatry zachodnie, nadal dość ciepło.

Kurs złotego. Dziś rano notowa... kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8,91 zł.; w Gdańsku na Warszawę 8,92 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski oddział w Poznaniu. Płacił dziś za 100 mk niem w dewizach 211 50 zł. gotówką 210,00 zł. za 100 guld. gd. w dewizach 173,26 do 173,52 zł., gotówką 172 92 zł.

Urzędowa cedula Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu
Poznań, 13. 10. 1932 r.

Warunki: Handel hurtowy partiel Poznań, ładunki wagonowe dostawa bieżąca za 100 kg.:

Standardy w obliczeniu ćwierć litrowego gęstościomierza: 1) żyta poznańskiego 70,6 kg (120,1 ft w hol.). 2) żyta pomorskiego 69,35 kg (118,2 ft w hol.) 3) pszenicy poz. i pomorskiej 72,95 kg (124 ft w hol.). 4) owsa poznańskiego i pomorskiego 43,55 kg (74,1 ft w hol.).

Ceny orientacyjne

Zyto	Usposobienie spokojne.	15,00 — 13,30
Pszenna	Usposobienie spokojne.	23,00 — 24,00
Jęczmień browarowy	Usposobienie spokojne.	17,50 — 19,00
Jęczmień 68—69 kg.	Usposobienie spokojne.	15,00 — 15,75
Jęczmień 64—66 kg.	Usposobienie spokojne.	14,50 — 15,00
Owies	Usposobienie spokojne.	14,50 — 14,75
Mąka żytnia 65% wł. work.	Usposobienie spokojne.	23,25 — 24,25
Mąka pszenna 65% wł. work.	Usposobienie spokojne.	36,50 — 38,50
Otręby żytnie		8,75 — 9,00
Otręby pszenne		9,00 — 10,00
Otręby pszenne (grube)		10,00 — 11,00
Rzepak		37,00 — 38,00
Rzepak		35,00 — 40,00
Gorzyczka		39,00 — 45,00
Groch Victoria		21,00 — 24,00
Groch Folgera		33,00 — 36,00
Koniuczyna biała		120,00 — 160,00
Ziemniaki jadalne		2,20 — 2,50
Ziemniaki fabr. za kilo %		0,00 — 0,12 1/2
Mak niebieski		90,00 — 100,00

Ogólne usposobienie spokojne.

Transakcje na odmiennych warunkach: żyta 150 tonn, pszenicy 190 tonn, jęczmienia 70 tonn, maki żytniej 15 tonn, otręb żytnich 45 tonn, otręb pszennych 15 tonn, ziemniaków jad. 500 tonn, ziemniaków fabrycznych 25 t.

Wolnomularstwo

Pod pozorami filantropji walka liberalizmu z duchem chrześcijańskim — Dążenie do nadpaństwa ogólnoludzkiego — Żydzi — Upaństwowianie

P. Robert Valery-Radot pisze w „Le Figaro” (nr. 281) o dyktaturze masonskiej:

Już Disraeli w swym Connigsby pisał: „Świat jest prowadzony przez ludzi zupełnie innych, niż wyobrażają sobie ci, których oko nie sięga w kulisy”. A we Francji nie wszyscy jeszcze widzą, że to nie lud zwyciężył w rewolucji roku 1789, ale, że w tajnych knowaniach przygotowywało się wszystko. Raz jeszcze bada sprawy wolnomularstwa p. de Poncins o statniej ze swych trzech książek o tym przedmiocie, opierając się wyłącznie na dokumentach masonskich.

Wolnomularstwo, pod pozorami filantropji, usiłuje od 200 lat zamienić społeczność chrześcijańską, opartą na władzy Bożej, na społeczność racjonalistyczną i demokratyczną, opartą na dobrowolnej zgodzie jednostek równych w swych prawach. Ona to chełpi się, że natchnęła rewolucję francuską, i rzeźwił się było to dojdzie do głosu jej zasad, których dalszy ciąg rozwijał się w 19 wieku. Z założenia swego jest wolnomularstwo międzynarodowe i wobec tego we wszystkich krajach dążyło ono do zniszczenia Kościoła, jako jedyne swego współzawodnika nieubłaganego, stosując wszędzie metody dostosowane do danego kraju, gwałtowne w katolickich krajach łacińskich, a stopniowe i ostrożne uduchowieniem w krajach germańskich i anglosaskich, gdzie takie wnikanie było łatwiejsze.

Wehoderzenie w masonerję odbywa się przez wiele stopni (liczą ich 33), tak, że na stopniach niższych bracia z dobrą wiarą, zachloroformowani grubą ideologią postępu i miłości bliźniego, którą się im wpała, mogą łatwo spełniać, jak lunatycy, roboty, przed którymi się wzdrygnęli, gdyby przewidywali ich następstwa. Gdy rola ich jest skończona, a nasyceni zostali zaszczytami publicznego życia, zastępują ich inni. Ci, którzy stawiają opór, są bezwzględnie wyłączeni a nawet często usuwani. Postawienie poza prawem Milleranda, niewyjaśniona śmierć Antonina Dubosta, zamordowanie Doumera, którzy byli wszyscy niegdyś braćmi masonskimi, może kiedyś odsłonią wiele rzeczy w tym względzie.

Od słynnego kongresu międzynarodowego z czerwca 1917 cel międzynarodowy wolnomularstwa, dawniej

ukrywany pod płaszczykiem patriotyzmu jednak podszyty tajemną zamysłami — jak wynika z prac Anlarda —, został otwarcie przyznany. Brat Corneau, przewodniczący rady „Wielkiego Wschodu” Francji, na posiedzeniu jej 28 czerwca 1917, powiedział: „Wolnomularstwo postanawia zająć się nowym organizmem Ligi Narodów i stanie się czynnikiem, popierającym tę koncepcję pokoju i szczęścia powszechnego. Genewa jest boiskiem perjodycznym, gdzie wolnomularstwo zaprawia się do tego, by w sposobnej chwili narzucić nadpaństwo ogólnoludzkie, które przyświeca jej marzeniom...”

Jacy to są tajni kierownicy tej gry? Gdy się widzi przeważny udział Żydów we wszystkich nowszych ruchach przewrotowych, ma się skłonność do wiary, że mesjanizm Izraela jest stale w budce suflera. Bernard Lazare, jak Disraeli, chełpił się tem. Znamię żydowskie w rewolucji rosyjskiej jest oczywiste, a także w ruchach Europy środkowej po wojnie. Pomoc, udzielona bolszewizmowi przez amerykańskiego bankiera Jakóba Schiffa, jest niesporna. Trudno też nie namyślić się, gdy „Prawda Izraelicka” mówi w r. 1865:

„Duch wolnomularstwa to duch judaizmu w swych wierzeniach najbardziej podstawowych, to jego język, to niemal jego organizacja”, lub gdy Eljasz Erbelin w swej książce „Żydzi dzisiejsi” sprzed pięciu lat wielbi swą rasę za to, że niestrudzenie spełnia swą misję historyczną zbawienia narodów, zbiorowego Mesjasza praw człowieka, na rzecz ustroju wszystkich zrównywiającego prawdziwych republik.”

Mimo to, jesteśmy raczej zdania p. Poncins i p. Marqués-Riviere („La trahison spirituelle de la Franc-Maçonnerie”), którzy sądzą, że czynnik żydowski stanowi niewątpliwie drogę niezbędną w cieście rewolucyjnym, ale że siła zbiorowa, zanalizowana przez Ostrogorsky'ego i przez A. Cochina pod nazwą „Maszyny” pcha naprzód wszystkich zwolenników wolnomularstwa z niezłomną logiką od liberalizmu ku komunizmowi.

I tak oto, od ośmiu lat przygotowuje się w lożach, pod nazwą upaństwowienia, ujarzmienie osób i majątków w rozmiarach, jakich nawet starożytność nigdy nie znała, a odnosi się to także do upaństwowienia wychowania szkolnego.

przemysłu krajowego oddać może sprawie bardzo wielkie usługi.

Doroczne walne zebranie Związku Obrony Przemysłu Polskiego odbyło się wczoraj w sali Koła Towarzystwa przy rekordowym udziale członków.

Obrodom, na których przyjęto sprawozdanie z czynności rocznej i omówiono treściwie plan pracy na przyszłość, przewodniczył wiceprezes Związku p. dyr. Edw. Pawłowski. Sprawozdanie z czynności sekretariatu przedłożył p. Stronczyński, a ze stanu kasy referował skarbnik p. Chojnacki. Po zwężeniu dyskusji wniosek o absolutoryum przyjęto jednogłośnie.

W toku dalszych obrad omawiano szczegóły projektowanego tygodnia propagandy przemysłu polskiego, którego urządzenie przewiduje się w czasie od 4 do 11 grudnia b. r. Szczegółowo referował w tej sprawie p. prof. Rosenberg. Szczególniejsze uznanie za owocną pracę wyraził podczas dyskusji p. dyr. F. Maciejewski znanej prelegentce p. pułk. Wł. Krzyżagórskiej, p. prof. Rosenbergowi, p. inż. Raczkowskiemu i prezesowi Zw. Drogerzystów p. Gadebuschowi.

Liczny udział zebranych i ożywiona dyskusja świadczyły o dużym zainteresowaniu i zrozumieniu potrzeb wśród szerokiego rzesz członków. Po rozważaniach na temat rozszerzenia akcji propagandowej Zw. Obrony Przemysłu Polskiego na dalsze tereny, przewodniczący solwował obrady, podkreślając ofiarną pracę skarbnika p. Chojnackiego i sekretarza p. Stronczyńskiego. (kl.)

Jeszcze w sprawie skazanego szpiega Plitta

Jak wiadomo, pomorskie kierownictwo Związku Strzeleckiego zapowiedziało wytoczenie „Słowu Pomorskiemu” procesu z powodu jego twierdzenia, że E. T. Plitt, skazany za szpiegostwo na karę śmierci, którą Prezydent Rzplitej zamieniał na 10 lat ciężkiego więzienia, był działaczem „Strzelca”. „Słowo Pomorskie” składa w tej sprawie takie oświadczenie:

„Poczekamy na ten proces. Niechaj on wyjaśni, czy Plitt był, czy nie był członkiem i działaczem „Strzelca”. „Warto przypomnieć, że już kilkakrotnie władze Związku Strzeleckiego, z racji piętnowania przez nas przestępców strzeleckich, skazywanych przez sądy na więzienie, wypierały się wszelkiej łączności z nimi i groziły nam skargą sądową. Tak było np. ze sprawą Skotnicznego z Grębocina. Do rozpraw jednak jakoś nie doszło...”

„A teraz jeszcze kilka danych z życia „filara” Plitta: Urodził się w roku 1903 pod Grudziądem, gdzie matka jego (z którą w latach ostatnich żył w niezgodzie) posiada 200-morgowe gospodarstwo. Mając lat 18 obracał się już w kołach legionistów w Małopolsce. Z czasem zaawansował na oficera. W roku 1924 wstąpił do służby państwowej. Był urzędnikiem urzędu skarbowego w Starogardzie. W tym okresie jeździł jako oficer na wojskowe „dokumenty podróży” z 50 proc. zniżką, sam je wystawiał i dawał pod nie własny podpis, jako podpis dowódcy formacji, która już w roku 1922 została zlikwidowana. Na dokumentach tych była też pieczęć tej zlikwidowanej formacji.

„Jeden z takich dokumentów Plitt zgubił w Starogardzie; papier dostał się do rąk policji śledczej, która wszczęła dochodzenia. Sprawa wyszła na jaw i wreszcie wyrokem prawomocnym izby karnej (w roku 1925) Plitt zasądzony został przy okolicznościach łagodzących na grzywnę 35 zł za zwykle fałszowanie dokumentów podróży.

„Następnie wystąpił ze służby państwowej i założył sobie hurtową sprzedaż węgla, którą w niedługim czasie zwinął, pozostawiając długi; ponadto działał na szkodę swej teściowej p. Dembkowej w Starogardzie, dając swoim sąskim dostawcom węglowym weksle na wysokie kwoty, na których obojętnie umieszczał „własnoręczny” podpis p. Dembkowej.

„Mimo, że posiadał tylko rangę porucznika, występował w Starogardzie na uroczystościach narodowych jako kapitan, chociaż nie posiadał dekretu nominacyjnego, a „swój „awans” opierał na tem, że w „Dzienniku Personalnym M. Spr. Wojsk.” był awans jakiegoś porucznika o tem samym nazwisku — na kapitana.

„Wiadomości o działalności „sanacyjno”- strzeleckiej Plitta, o wystąpieniu go na kurs do Warszawy i o tem, że był on instruktorem L. O. P. P., potwierdzają się w dalszym ciągu. Oczekujemy tedy spokojnie rozprawy.”

Rocznica śmierci Sienkiewicza

Dniem Oświaty Pozaszkolnej

15 listopada przypada rocznica śmierci największego pisarza Polski, Henryka Sienkiewicza, wielkiego oświatowca, pierwszego prezesa Polskiej Macierzy Szkolnej w Warszawie. Jak corocznie tak i w tym roku odbędzie się w dniu 15 listopada, jako Dniu Oświaty Pozaszkolnej zbiórka publiczna. Zarząd główny T. C. L. zwraca się do wszystkich komitetów i podkomitetów T. C. L., by podobnie jak 3 maja, urządziły 15 listopada zbiórki na oświacie, oraz uczciły rocznicę sienkiewiczowską odpowiednio uroczystymi obchodami.

Nasz obowiązek

Zbliża się „Dzień Katolicki”, poświęcony propagandzie najżywoźniejszych zagadnień, poruszanych w kościele katolickim. Hasłem tegorocznego „Dnia” będzie walka z pornografią, brudem i bezwstydem, tak bardzo panoszącym się w dzisiejszym społeczeństwie. Nigdy nie będziemy silni, jeśli pozwolimy, by bezwstyd, ów gad straszny rozwijał się, rósł i zataczał coraz szersze kręgi, jeśli nie usuniemy tego straszego niebezpieczeństwa! Trzeba bezwzględnie zwalczać pornografię i bezwstyd!

Nie wystarczą jednak słowa, musimy wziąć się do czynu!

Musimy pracować długo, wytrwale, zmusnie i systematycznie nad usunięciem brudu z życia naszego. Jakich środków użyć do tego, o tem będziemy radzić w „Dniu Katolickim”. Wszyscy więc zainteresujemy się zagadnieniem powyższem, wszyscy podejmijmy walkę ze złem! Jest to nasz najważniejszy obowiązek, nie usuwajmy się od niego!

Z życia towarzystw

We wtorek dnia 4 bm. odbyło się zebranie Tow. Przemysłowców na Wildzie. Po odśpiewaniu zwrotki „Polski przemysł niech nam żyje”, zebrani uczcili pamięć członka śp. St. Sipińskiego, oraz naszych bohaterów lotników Zwirki i Wigury.

Ciekawy referat dotyczący fałszowania dokumentów, wygłosił ekspert sądowy red. H. Grudziński. Referent zapoznał zgromadzonych w jaki to sposób można się uchronić przed fałszowanymi pismami jak weksłami, czekami itp.

Po naukowym referacie przedłożył p. Maliński sprawozdanie z działalności komitetu wildeckiego, zaś o przebiegu uroczystości 10-lecia Tow. Młodzieży św. Antoniego referował p. Zugehoer. Omówiono jeszcze szereg spraw organizacyjnych, poczem prezes p. Krüger solwował obrady. (2)

37-lecie Tow. Przem. „Sobieski” w Poznaniu. Dnia 5 bm. obchodziło Tow. Przemysłowców „Sobieski” w Poznaniu, na sali Domu Katolickiego na Śródcie, swoją 37-letnią rocznicę istnienia, na którą to intencję odbyła się w niedzielę 2 bm. w kościele N. Panny Marji msza św.

W środę dnia 5 b. m. odbyło się pod przewodnictwem prezesa p. Dźwikowskiego przy przepełnionej sali uroczyste zebranie.

Obszerny referat o zawiązaniu się Tow. i jego działalności dla polskośći za czasów zaborecznych, wygłosił p. Noskiewicz. W referacie swym wspomina prelegent króla Jana Sobieskiego, którego sobie Tow. jako patrona obrało. Przypomina również, jak król ten stał na straży nie tylko granic Ojczyzny, ale i wiary chrześcijańskiej i upomina, aby Towarzystwo zasady te zawsze miało na oku. Do upiększenia uroczystości przyczynili się pp. Janczakówna i Olejniczakówna, pierwsza grą na fortepianie, druga deklamacją. Prelegentowi jak i obu paniom podziękowali zebrani oklaskami.

Na zakończenie przemówił p. Prezes do obecnych członków, dziękując za liczne przybycie i wniósł okrzyk na cześć Towarzystwa. Scenę udekorowano pięknie obrazem króla Jana III.

Stowarzyszenie Polskiej Młodzieży Katolickiej pod wezw. św. Kazimierza na Jezycach urządziło ostatnio, celem zasilenia kasy Stowarzyszenia — rewję humoru na salce parafjalnej. Jako artyści wystąpili wyłącznie członkowie wspomnianego Stowarzyszenia. Na program zostały się urozmaicone humorem tryskające występy pp. K. Tomczy, F. Lampkowskiego, St. Ratajczaka, Budzisa, Waltera Nostera, Kurka itd. Bardzo ładnie wypadł śpiew solowy wykonany artystycznie przez p. J. Marcinkowskiego — ułal się też — jak na młodzież — skecz w 1 akcie pt. „W sądzie amerykańskim”. Po przerwie występowali jeszcze pp.: Lampkowski, Fr. Ludwiczak, J. Marcinkowski, Tomsza i inni zabawiając publiczność monologami i kupaletami. W końcu chórowo pod dyr. p. Olszewskiego (d. śpiewał różne utwory. (2)

OFIARNOŚĆ NA CELE OŚWIATOWE WZMACNIA POTEGĘ RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Gazeta
Bydgoska

4-15-32

Propaganda wytwórczości krajowej

Związek Obrony Przemysłu Polskiego w r. 1931

Przelamanie uprzedzenia do krajowego towaru jest jednym z najpoważniejszych zagadnień propagandowych doby obecnej. Przeciwwstawia się mu skutecznie przemysł krajowy dobrym towarem, a niejednokrotnie ten towar krajowy walczy ciężko o swój byt, przybierając nazwę towaru zagranicznego, lub etykietę zagraniczną. Konsument zbyt mało świadomy swej siły, nie zdaje sobie niejako sprawy, że kupowaniem towaru krajowego zapewnia egzystencję polskim placówkom przemysłowym, daje pracę robotnikowi polskiemu i chroni go od nędzy i daje podstawy bilansowi handlowemu kraju. Mozolnie przez różne czynniki podejmowana akcja propagandy przemysłowej krajowego ma na celu: zahamowanie przywozu do Polski towarów zagranicznych o charakterze luksusowym, albo takich, które są również wyrabiane w kraju, /rozbudzenie partjotyzmu gospodarczego wśród najszerszych sfer i propagowanie te. szerzone przez prasę i różne czynniki społeczne, napotyka jednak na mało zdyscyplinowaną jeszcze opinię publiczną.

Najpoważniejszym ośrodkiem propagandy przemysłu krajowego jest działający od szeregu lat na terenie ziem zachodnich Związek Obrony Przemysłu Polskiego. Ofiarna praca po-

dejmwana wszechstronnie i planowo poszczycić się już może poważnymi rezultatami. Współdziała przytem, jak wynika z opublikowanego świeżo przez Zw. Obrony Przemysłu Polskiego sprawozdania rocznego, prasa codzienna i perjodyczna. Oprócz hasel, w okresie wzmożonych zakupów wydano odezwę zwróconą do kobiet polskich, podpisaną przez 32 organizacje i przedrukowaną przez prasę.

Konieczność popierania przemysłu krajowego przypomniano w kinoteatrach nietylko w Poznaniu, ale i Starogardzie, Wejherowie, Gdyni, Tczewie, Chełmnie, Świeciu, Chojnicach, Brodnicy i innych miastach Pomorza, oraz w Gnieźnie, Bydgoszczy, Inowrocławiu, Nakle, Krotoszynie, Rawiczu, Lesznie i innych.

Propaganda popierania przemysłu krajowego wśród młodzieży poszczycić się może, pięknymi rezultatami. Akcję tę prowadzoną różnymi środkami na terenie szkoły, popierają władze szkolne zarówno na Pomorzu jak i w Wielkopolsce. Powstają kółka szkolne, w których propaguje się skutecznie ideę samowystarczalności krajowej. Liczba młodzieży zorganizowanej w kółkach szkolnych dochodzi imponującej cyfry przeszło 30 000. Różne widowiska i imprezy urządzone na terenie szkolnym dowiodły, że wychowanie młodzieży w kierunku popierania

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

O niedoli rzemieślnika

Poważną konkurencją dla prywatnych warsztatów rzemieślniczych stanowią warsztaty, istniejące przy różnych instytucjach państwowych wzgl. komunalnych, jak np. przy szkołach, urzędach wojskowych, przedewszystkiem zaś przy więzieniach. Warsztaty te produkują w uprzywilejowanych warunkach, gdyż nie gniebią ich podatki, świadczenia socjalne, t. roski pieniężne itd.

To też nie bez uzasadnienia była gorzka uwaga, jaką onegdaj zastaliśmy z ust znajomego rzemieślnika: „uczciwi ludzie przymierają z głodu, a przestępcy - więźniowie, pracując w warsztatach więziennych, mają zapewnione utrzymanie i choć drobny zarobek, który mogą oszczędzić”.

Istnieje, niewątpliwie, potrzeba przyścia rzemiosłu z pomocą. Rzemiosło w Polsce stanowi podstawę egzystencji 12 proc. ludności i - mimo wszystko - rozrasta się stale, wskutek upadku wielkich przedsiębiorstw. Mimo to, poważna ta gałąź gospodarki narodowej jest niedoceniana, co więcej - krzywdzona. Oto dowody słuszności naszego twierdzenia:

Ciężar świadczeń socjalnych w przemyśle w stosunku do wartości produkcji stanowi 0,5 do 3 proc. Tymczasem w rzemiośle ciężar ten sięga 9-ciu procent!

Pomimo, że - jak stwierdzają dane statystyczne - rzemieślnik jest najlepszym kredytobiorcą, sumiennym i punktualnym, rzemiosło obecnie nie korzysta z żadnych kredytów w bankach państwowych.

Przy dostawach i robotach na rzecz skarbu państwa rzemiosło bywa pomijane z korzyścią dla firm, nieposiadających nieraz uprawnień do wykonywania prac rękodzielniczych.

Nie potrzebujemy podnosić, jak doświadczenie rzemiosłu dają się we znaki powyżej wyliczone bolączki, wzmagające i tak już pokazałą biedę, w jakiej znalazło się rękodzielnictwo polskie w dobie kryzysu.

Trudno zobrazować stan kryzysu w rzemiośle, gdyż brak po temu danych statystycznych. Ilość bezrobotnych rzemieślników bywa oceniana na 150 do 200 000. Statystyka bezrobocia jest utrudniona, gdyż rzemieślnicy nie rejestrują się w urzędach pośrednictwa pracy. Przykładem tego jest fakt, iż w Warszawie zarejestrowanych jest zaledwie 2 fryzjerów, mimo, że faktycznie jest ich setki!

Rzemieślnicy - to potulni ludzie... O ich sprawach, troskach i kłopotach mało się mówi, bo i oni sami, w swej chrześcijańskiej cierpliwości, słabiej od innych kołaczą o pomoc. Nie znaczy to jednak, aby czynniki miarodajne i społeczeństwo miały przechodzić do porządku nad słusznymi prawami do życia rękodziela, tej wielkiej i pożytecznej masy drobnych wytwórców.

O konjunkturze i możliwościach jej poprawy

Wczoraj wygłosił dyr. Państw. Instytutu Badania Konjunktur i Cen w Warszawie, prof. Edward Lipiński interesujący wykład n. t. „Samorzutna poprawa konjunktury, czy metoda sztucznego podniecania”.

Prelegent potrafił z suchego i zawilego tematu, jakim jest nauka o konjunkturach, wydobyć mnóstwo zajmujących spostrzeżeń i uwag, potrafił nawiązać z licznym audytorjum kontakt bardzo ścisły. Jest on doskonałym mówcą, zabarwiającym swe słowa często humorem, to też słuchało się jego wywodów z niesłabnącem zainteresowaniem.

Odczyt zawierał analizę obecnego położenia gospodarczego i projektów sztucznego ożywienia konjunktury w Stanach Zjednoczonych i Niemczech. Następnie prelegent wspominał o przygotowującej się akcji „nakręcania” konjunktury w Polsce, szczegółów jednak nie mógł podać, ponieważ nie są one jeszcze znane. W dłuższych, bardzo trafnych naogół wywodach skrytykował projekt prof. Krzyżanowskiego „częściowej i chwilowej” dewaluacji złotego, o którym w swoim czasie pisaliśmy na łamach naszego pisma.

Prelegent w końcu wysunął własny projekt ożywienia konjunktury, polegający na zniesieniu zasady procentowego pokrycia złotego i zastąpienia go systemem kontyngentowym na wzór Anglii oraz na udzieleniu przez Bank Polski większej pożyczki państwu na okres 3 lat. Pożyczka ta miałaby być użyta na rozbudowę sieci kolejowej. Czy jednak sam autor przywiązuje większe znaczenie do swego projektu, trudno powiedzieć wobec tonu, w jakim rzecz tę przedstawił.

Wogóle stwierdzić należy, iż prof. Lipiński odniósł większy sukces jako mówca, niż jako uczony. Niemniej można być wdzięcznym Stowarzyszeniu uPolskich Dziennikarzy i Publicystów Gospodarczych, które odczyt ten zorganizowało, za interesujący wieczór.

KRONIKA GOSPODARCZA

PODATKI I OPŁATY

(p) **Ulga tarylowa na wywóz ziemiaków.** Izba Przemysłowo-Handlowa w Poznaniu zawiadamia, że min. komunikacji przyznało w aneksie do T. T. Cz. II zeszyt 2 na ziemiaki świeże wywożone drogą morską za granicę celną ulgowe opłaty, a mianowicie: za odległość do 300 klm. klasę 17, od 301 do 410 klm. po 131 gr za 100 kg., a powyżej 410 klm. klasę 17 obniżoną o 10 procent.

Z KRAJU

(k) **Możliwości eksportu jęczmienia i chmielu do Holandji.** Według informacji Państw. Instytutu Eksportowego, holenderski związek browarów ustosunkowuje się negatywnie do zakupów chmielu, słodu i jęczmienia pochodzenia niemieckiego ze względu na ostatnie posunięcie polityki handlowej Niemiec. P. I. E. zwraca uwagę eksporterów na możliwość wykorzystania sytuacji i podjęcie usiłowań w kierunku zwiększenia eksportu jęczmienia i chmielu z Polski do Holandji.

(k) **Wywóz świń z Polski do Austrii.** Eksport świń z Polski do Austrii podniósł się ostatnio znacznie. Powodem tego z jednej strony, sezonowy spadek podaży towaru na rynku austriackim, z drugiej strony znaczna ilość transakcyj nadkontyngentowych kompensacyjnych. Z końcem czerwca Polska wysłała do Wiednia nie więcej jak około 2 000 sztuk ktygodniowo, zaś od sierpnia do września cyfra ta waha się od 5-6 tys. sztuk, czasem nawet więcej. (l)

(k) **Spójność cukru w Polsce w ciągu roku zmniejszyła się o prawie 11 procent.** W ostatnim miesiącu bież. kampanji, to jest we wrześniu, cukrownie wysłały na rynek wewnętrzny 17 853 tonn cukru w wartości cukru białego wobec 26 011 tonn w odpowiednim miesiącu ub. r.; zagranicę zaś 334 tonn, wobec 2 882 tonn. Rozchód wewnętrzny w całej kampanji cukrowniczej 1931/32 t. j. od 1. 10. 1931 do

1 10. 1932 wynosił 298 452 tonn, gdy w analogicznym okresie kampanji 1930/31 - 334 585 tonn, zmniejszył się więc 10,8 proc. Eksport w kamp. 1931/32 wyrażał się cyfrą 200 356 tonn wobec 294 323 tonny w kamp. 1930/31.

(k) **Wykaz surowców i półfabrykatów niezbędnych dla rozwoju przemysłu krajowego.** Związek Izb Przemysłowo-Handlowych przedłożył ministrowi skarbu projekt wykazu, zawierającego towary, których przywóz z zagranicy zdaniem Związku Izb jest niezbędny dla rozwoju przemysłu krajowego. Wykaz ten zawiera szereg artykułów, przedewszystkiem surowców, zaopatrujących przemysł tkacki, pozatem kilka metali, a m. in. miedz., łom żeliwny, rtęć i t. d., pozatem cały szereg olejów, ziarno i masło kakaowe, wreszcie kwasek winny.

(k) **Eksport jaj do Hiszpanji.** Konjunktura dla jaj polskich w Hiszpanji uległa wybitnej poprawie w związku z wstrzymaniem importu jaj tureckich na tamtejszy rynek. Hiszpańska centrala dewiz wstrzymała z dniem 19 ub. m. wydawanie dewiz dla importerów jaj tureckich, w celu wyrównania hiszpańsko-tureckiego bilansu handlowego. Ze strony polskich eksporterów jaj wskazana jest obecnie aktywność i większe zainteresowanie rynkiem hiszpańskim.

Z ZAGRANICY

(r) **Nowe niemieckie zarządzenia kontyngentowe uderzają w eksport Polski.** Decyzja rządu niemieckiego w sprawie zwiększenia ochrony rolnictwa przez skontyngentowanie przywozu całego szeregu artykułów rolniczych, komentowana jest nader nieprzychylnie w sferach gospodarczych Danji, Holandji i Włoch. Wprowadzenie w życie niemieckich projektów reglamentacyjnych uderzyłoby bardzo silnie w wywóz tych krajów. Reglamentacja odjęłaby bowiem przeszło 40 proc. importu duńskiego do Niemiec, 25 proc. holenderskiego i 20 proc. włoskiego.

Piękna cera - jędrne ciało

to symbole młodości

Zastosowanie słynnych olejów kosmetycznych z owoców oliwnych, palm i orzechów kokosowych i ich połączenie przez naszych fachowców, według specjalnej recepty, stanowiącej naszą tajemnicę, - oto, co czyni z mydła Palmolive idealny środek do pielęgnowania urody, cieszący się uznaniem milionów kobiet, dbających o zachowanie młodej i pięknej cery.

Łagodna piana mydła Palmolive uwalnia pory od nieczystości, czyni skórę miękką i delikatną, nie drażniąc jej zupełnie.

Jeśli Pani pragnie zachować świeżość i piękność cery, prosimy zastosować następujący prosty zabieg: wcierać codziennie rano i wieczorem miękką pianę mydła Palmolive w skórę, następnie splukać ciepłą, a potem zimną wodą i delikatnie wytrzeć ręcznikiem.

Ten sam zabieg prosimy stosować do całego ciała podczas codziennej kąpieli.

To wszystko - i oto tajemnica prawdziwej piękności na której lata nie pozostawiają śladu.

WYRÓB KRAJOWY

Prosimy zwracać uwagę na charakterystyczne cechy prawdziwego mydła Palmolive - siłone opakowanie z czarną opaską i złotym napisem Palmolive

TERAZ GR. 90

MYDŁO PALMOLIVE

W zakresie artykułów objętych reglamentacją Polskę interesuje skontyngentowanie przywozu papierówki masła, grochu i odpadków ryżowych. Nasz eksport tych artykułów do Niemiec wyniósł w pierwszym półroczu r. b. 2,5 milj. Rmk., stanowiąc około 5 proc. całości naszego wywozu do Rzeszy. W rzeczywistości reglamentacja uderzyłaby nas silnie, gdyż w pierwszej połowie r. b. eksport papierówki ze względów sezonowych był niewielki, a eksport masła został wznowiony dopiero od 1 marca t. j. po zawarciu układu polsko - niemieckiego. Należy przytem przypomnieć, że w zakresie masła i jaj układ ten miał nam w pewnej mierze zapewnić na rynku niemieckim pozycję nie gorszą, jak w r. ub. Skontyngentowanie przywozu masła byłoby sprzeczne z tą zasadą. Jeżeli do tego dodać, że saldo bilansu handlowego z Niemcami kształtuje się dla nas w r. b. pasywnie, to zdaje się nie ulegać wątpliwości, iż istnieją wystarczające podstawy do energicznej reakcji z naszej strony na reglamentacyjne zamierzenia Niemiec.

(z) **Obniżenie niemieckiej taryfy wyjątkowej dla drzewa.** Z ważnością od 19 września rb. obniżyła kolej niemiecka stawki taryfy wyjątkowej dla tranzytowego przewozu drzewa ze stacyj granicznych polsko-niemieckich do portów: Hamburga, Bremy, Emden, Flensburga, Lubeki, Warnemünde, Sassnitz i Szczecina. Jak zaznacza Państwowy Instytut Eksportowy, posunięcie to jest podyktowane nadzieją wyzyskania w ten sposób załadunków drzewa w portach niemieckich.

(z) **Obrady przedstawicieli wielkich targów międzynarodowych.** W Medjolanie rozpoczął się kongres przedstawicieli wielkich targów międzynarodowych, w którym biorą udział przedstawiciele 26 targów. - Omówiona będzie kwestja dualizmu produkcji europejskiej, kwestja cel, kwestja monety jako środka wymiennego w sensie międzynarodowym itd. W kongresie biorą udział przedstawiciele targów poznańskich i lwowskich.

(z) **Czy Stany Zjednoczone będą zmużone odstąpić od parytetu złota?** W wy-

wiadzie udzielonym przedstawicielowi Agencji Reutersa wysoki urzędnik Federal Reserve Board oświadczył, że całkowity zapas złota w Stanach Zjednoczonych wynosi około 4 200 milj. dolarów. Ilość złota mogąca być wywieziona zagranicę wynosi 1 200 milj., zaś salda krótkoterminowych rachunków zagranicznych w bankach amerykańskich jedynie około 700 milj. dol., z czego znaczna część pozostać będzie musiała w Stanach Zjedn. dla pokrycia bieżących zobowiązań handlowych. Ocenia się, że spekulanci zagraniczni mogliby wycofać ze Stanów Zjedn. najwyżej 200 milj. dol. Jedynie więc panika wśród samych Amerykanów, powodując tesauryzację czy eksport złota, mogłaby zmusić Stany Zjedn. do odstąpienia od parytetu złota. Należy również pamiętać o tem, że Stany Zjednoczone są krajem wierzyielskim, posiadającym korzystny bilans handlowy.

(z) **Olbryzmiła stacja towarowa w Nowym Jorku.** Otwarto nową stację towarową Union Inland Freight Terminal, obejmującą cały „blok” uliczny i zbudowaną kosztem szesnastu milionów dolarów. Dworzec ten służyć ma wyłącznie dostawie produktów dla Nowego Jorku bez względu na rozmiary przysyłek. Powierzchnia składowa nowej stacji wynosi dwa miliony stóp kwadratowych, a sześciennej objętości więcej niż Empire State Building, najwyższy gmach świata.

Z WYDAWNICTW

(w) **Drugi powszechny spis ludności.** Nakładem Głównego Urzędu Statystycznego ukazał się tom I. Statystyki Polskiej serji „A” p. t. „Drugi powszechny spis ludności z dnia 9. 12. 1931 r. Formularze i instrukcje spisowe”. Tom ten jest pełnym zbiorem wszystkich przepisów prawnych, instrukcyj i formularzy spisowych, ogłoszonych w języku polskim i innych. Wydawnictwo to jako zbiór dokumentów spisowych dokładnie oświetla metody przeprowadzania spisu. Zainteresować się niem winni specjaliści świata naukowego, jak również wszyscy ci, którzy zamierzają korzystać z danych spisowych.

Kampanja wyborcza w Ameryce, będąca obecnie w całej pełni, przybiera nieraz formy niezwykłe. Kandydat na prezydenta, gubernator Franklin D. Roosevelt, objęzda samochodem nawet fermerów pracujących w polu i przytem niejednokrotnie sam przykłada rękę, gdy zobaczy maszynę nie dość sprawnie funkcjonującą.

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Jak spełnić ślubowanie Wielkopolski

Zarządzenie J. Em. ks. Kardynała Hlonda na uroczystość Chrystusa Króla

J. E. ks. Kardynał Hlond wydał następujące zarządzenie:

Przez poświęcenie pomnika Najśw. Serca Jezusowego w Poznaniu spełni się w tegoroczną uroczystość Chrystusa Króla ślubowanie Wielkopolski i jedno z jej najgorętszych pragnień religijnych.

Z wiary w Opatrzność Bożą i w święte posłannictwo państwa polskiego wyrosła myśl pomnika. Zbudowała go katolicka i polska ofiarność. Poświęci go modlitwa ludu zespólna z liturgicznym pacierzem Prymasa. Jako zabytek religijny, w którym pokolenie budowniczych Polski zakłęło swój hołd Bogu i swój dziejowy okrzyk wolności, przekazemy go ufnie przysiężnym gospodarzom kraju.

Pragnę, by obie Archidiecezje wzięły udział w uroczystości poznańskiej, przeżywając w duchu jej potężne znaczenie.

W tym celu zarządzam:

1) W trzy ostatnie dni przed uroczystością Chrystusa Króla i w samą uroczystość odmawiać należy na nabożeństwie różańcowym litanję do Najśw. Serca Jezusowego zamiast do Matki Boskiej.

2) W kazaniach i przemowach nawiązać Wielebni Księża do pomnika Serca Jezusowego w Poznaniu, wysnuwające pobudki do wiary, do głębokiego życia katolickiego, a zwłaszcza do miłości Boga i bliźniego.

3) Na obchodach Akcji Katolickiej w uroczystość Chrystusa Króla wspomnieć należy o pomniku, przedstawiającym Chrystusa nie tylko jako Pana stworzenia, który narodził się, narodził, karze i podnosi, ale także jako Boskiego prawodawcę, którego nakazy moralne powinny być święte jednostce i wszelkim społecznościom.

Myjcie owoce i jarzyny, spożywane na surowo!

Przed pogrzebem ś. p. Anieli Tułodzieckiej

Obóz Wielkiej Polski: Koleżanki i Koledzy w mundurach zbiórka w piątek o godz. 3-ciej popoł. w lokalach O. W. P. św. Marcin 65 dla udziału w pogrzebie A. Tułodzieckiej.

Narodowa Organizacja Kobiet wzywa wszystkie członkinie do wzięcia udziału w pogrzebie ś. p. Anieli Tułodzieckiej, długoletniego członka Zarządu. — Uczcijmy pamięć zasług Zmarłej! Zarząd.

Zarząd Okręgu Tow. Gimnast. „Sokół”, wzywa wszystkie drużyny i druhow do wzięcia gremjalnego udziału w pogrzebie zasłużonej społeczniczki ś. p. Anieli Tułodzieckiej. Zbiórka jutro w piątek, o godz. 15 przy ul. Ogrodowej 19.

Dzielnicy Wydział Sokolice wzywa żalobną wieść do Gniazd żeńskich wielkopolskich o śmierci Anieli Tułodzieckiej, której ofiarne dla Polski życie całe jest dla sokolice wzorem ciągłym, nieprzerwanym. — Wzywamy przesiadki gniazd, by spowodowały podległe im drużyny do jaknajliczniejszego udziału w oddaniu holdu tej gorącej patriotce. — O ile okoliczności na to pozwolą, niech jak największa ilość druchów w mundurach przybędzie na pogrzeb, który odbędzie się z domu żaloby ul. Ogrodowa 19 o godzinie 3.30 po południu.

Sodalicia Pań Miejskich p. wezw. Niepok. Poczęcia Najśw. Marij Panny bierze udział ze sztandarem w pogrzebie sodaliskiej ś. p. Anieli Tułodzieckiej w piątek 14 bm. o godz. 15.30 z domu żaloby ulica Ogrodowa 19 i prosi swoich członków o oddanie ostatniej przysługi tej wielce zasłużonej działaczce narodowej.

Sodalicia Pań Akademickich prosi członków swych o jaknajliczniejsze wzięcie udziału w pogrzebie ś. p. Anieli Tułodzieckiej, w piątek o godz. 15.30, ul. Ogrodowa 19.

Katolicki Związek Polek prosi członków głównego zarządu i członków Stowarzyszeń o wzięcie udziału w pogrzebie ś. p. Anieli Tułodzieckiej.

4) Po sumie Chrystusa Króla dzwonić będą przez kwadrans dzwony wszystkich kościołów, łącząc się z aktem poświęcenia pomnika, które się w południe dokonywać będzie.

Z westchnieniem serdecznym „Króluj nam, Jezu” miąć będziemy odtąd spizowe cienie Tego, „który był, i który jest i który ma przyjść”. (Objaw. 4, 8).

Krynica, dn. 7 października 1932. (—) † August Kard. Hlond.

Zmiany w granicach parafii poznańskich

Celem uproszczenia granic pomiędzy parafją św. Marcina, a parafją Serca Jezusowego i św. Florjana, wyłączała władza kościelna dekretem J. Em. ks. kardynała ulice: Jasną, Most Teatralny, Fredry, Wały Jana III., Wjazdową i Kaponjerę z parafji jeżyckiej, przyłączając te ulice do parafji św. Marcina. Do parafji św. Marciniejskiej przyłączone zostały także ulice Kaponjera od północy i Most Dworcowy od południa. Terytorjum zaś, ograniczone

niem Mostem Dworcowym od północy — a linią idealną, łączącą ulice Kanałową i św. Czesława od południa włączono do parafji Bożego Ciała.

Natomiast terytorjum ograniczone linią idealną łączącą ulice Kanałową i św. Czesława od północy a linią idealną łączącą wylot ulicy Krauthofera i wylot ulicy Wspólnej od południa, przyłączono do parafji Zmartwychwstania Pańskiego na Wildzie.

Tajemnicze zaginięcie

W dniu 30 września wyszedł z mieszkania przy ul. Kanałowej 4 mieszkający tam p. Stanisław Grabiaszewski. Wobec tego, że p. Grabiaszewski dotychczas nie wrócił i nie pozostawił za sobą konkretnych śladów, poszukiwania za nim wszczęła policja. (kl)

KALENDARZYK

Czwartek, 13 października 1932.

Słońce: wschód 5.14 — zachód 17.03 — długość dnia 10 godzin 49 min. Księżyc: wschód 16.30 — zachód 4.54 — przed pełnią.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn. Czwartek, godz. 7 rano. Temperatura powietrza umiarkowana plus 7 st. Cels. Pochmurno. Wiatr południowo zachodni. Ciśnienie atmosferyczne umiarkowane 753 mm. — W ubiegłej dobie temperatura najwyższa plus 15 st. C., najniższa plus 7 st. Cels. Ilość opadu 2 mm.

Stan wody w Warszawie według notowań Inspekcji Dróg Wodnych w Poznaniu: dziś — 0,08 m.

Kal. rzk.: Edward — jutro Kalikst P. Kal. słow.: Ziemisław — jutro Dzierżymir

KRONIKA KOŚCIELNA

— **Nabożeństwa w kościele Najśw. Serca Jezusowego u Karmelitanek Boskich.** W sobotę 15 bm. w uroczystość wielkiej reformatorki Karmelu, św. Teresy od Jezusa, msze św. o godz. 6, 7 i 8, a o 9 suma z wystawieniem Najśw. Sakramentu i kazaniem. Tegoż dnia po południu, o godz. 17 uroczyste nieszpory z wystawieniem Najśw. Sakramentu i kazaniem, oraz różaniec. Przez następne trzy dni, t. j. 16, 17 i 18 bm. czterdziestogodzinne nabożeństwo. Wystawienie Najśw. Sakramentu od godz. 6 rano do 19.30. Msze św. w niedzielę 16 bm. o godzinie 6, 7.30, 9, 10 i 11. W poniedziałek i we wtorek o godz. 6, 7, 8.30 i 9. Nabożeństwo różańcowe w niedzielę i poniedziałek o godz. 19, we wtorek zaś o godzinie 18.45.

— **Sodalicia Pań Nauczycielek w Poznaniu.** W niedzielę 16 bm. o godz. 9 msza św. w kaplicy sodalicyjnej u OO. Jezuitów. Po nabożeństwie odbędzie się zebranie plenarne. W piątek o godz. 17 zebranie zarządu w Marianum.

— **Z Koła Eucharystycznego Panien Poznań - Jeżyce.** Nabożeństwo miesięczne odbędzie się w czwartek 13 bm. o godzinie 19.30 łącznie z nabożeństwem różańcowym. Po nabożeństwie zebranie w ochronce.

OSOBISTE

— **Srebrne gody małżeńskie** obchodzą 14 bm. pp. Henryk i Marja Grundmanowie, zam. przy ul. Marsz. Focha 3.

— **Srebrne gody małżeńskie** obchodzą w sobotę 15 bm. pp. Lucjan i Stefania z Szczepańskich Piotrowiczowie, zam. przy ul. gen. Chłapowskiego 15. Msza św. w intencji Jubilatów odbędzie się o godz. 8 w kościele OO. Zmartwychwstańców.

ZEBRANIA, ZJAZDY

— **Sodalicia Zaw. Pleśniarek i Higienistek.** Zebranie odbędzie się w niedzielę 16 bm. o godz. 19.30 w salce biblioteki sodalicyjnej, ul. św. Marcin 69. — Msza św. tegoż dnia o godz. 8 w kaplicy Sióstr Elżbietanek przy ul. Łakowej nr. 2. Sposobność do spowiedzi św. rano przed mszą św.

WIECZORY, KONCERTY

— **Grupa poetów „Prom”.** Dziś w czwartek o godz. 20 odbędzie się w sali Ma-

Dla oczyszczenia krwi pijcie rano przez kilka dni z rzędu szklankę naturalnej wody gorzkiej „Franciszka - Józefa”. Żądać w aptekach i drogerjach. ng 5826

będzie jeden z inżynierów fabryki. Na wypadek pogody i ciepła urządzi się wspólna przechadzkę na drogę powrotną do Poznania, tak że będzie można zdążyć na godz. 13.30.

KRONIKA MIEJSCOWA

— **Ostrzeżenie przed emisariuszami sekciarskimi.** W ostatnim czasie uwijają się po domach wysłannicy różnych sekt, którzy usiłują tu i ówdzie sprzedać broszury sekciarskie. W związku z tem należy przypomnieć, że każde pismo wzgl. książka treści religijnej, posiadac winna na pierwszych stronach t zw. „imprimatur” czyli zezwolenie władzy duchownej. W przeciwnym razie należy sprzedawców książek należycie odprawić. (z)

— **Przeszkoda w ruchu kołowym na drodze państwowej Trakt — Poznański.** Z powodu uruchomienia robót około remontu powłoki tłuczniowej na drodze państwowej Trakt — Poznański, w odzinku Głównieć pod Poznaniem od km. 297.350 do km. 297.287, będzie ruch kołowy na wspomnianej przestrzeni w czasie kresie od 17 do 27 bm. nieco utrudniony, gdyż odbywać się musi na latówce.

KRONIKA SĄDOWA

— **Nieuczciwy towarzysz podróży.** Pociągami osobowym Wągrowiec — Poznań jechał ślusarz Henryk Winiarski z Pobiedzisk, mając za towarzysza podróży niejakiego Józefa Schneidera. Ten ostatni był podróżą tak zmęczony, że zasnął snem twardym. W pewnym momencie Winiarski zauważył wystający z kieszeni marynarki Schneidera portfel, który mu się tak spodobał, że go sobie przywłaszczył wraz z zawartością w kwocie 90 zł. Sposzregłszy później brak portfela, Sch. po przybyciu do Poznania kazał nieuczciwego towarzysza podróży zaaresztować. Za ten czyn W. odpowiadał przed sądem, który zasądził go na miesiąc więzienia, przyjmując tylko usiłowaną kradzież, gdyż portfel został mu na miejscu odebrany. (we)

Nasi korespondenci donoszą

— **Chodzież.** (Z rady miejskiej.) Dnia 7 bm. odbyło się tu posiedzenie rady miejskiej, na którym mieli być wprowadzeni w urząd nowi komisaryczni członkowie magistratu. Województwo bowiem nie zatwierdziło wybranych przez R. M. członków magistratu, z których jeden piastował ten urząd, będąc zarazem zastępcą burmistrza, przez 10 lat, a mianowało członkami magistratu pp. Polankiewicza, art. malarza w tut. fabryce fajansu i robotnika tejże fabryki Stanisławskiego, odgrywającego wielką rolę w „Strzelcu”.

P. Polankiewicz nie przyjął urzędu. P. Stanisławski natomiast miał być wprowadzony w urząd. Tymczasem, gdy miano przystąpić do tego punktu porządku obrad, okazało się, że na sali znajduje się tylko 4 radnych na początkowo obecnych 23. Wobec tego przewodniczący z powodu braku quorum zebranie zakończył. — Rada miejska omawiała wydatnie zagadnienie bezrobocia. Prawie wszystkie wysiłki osobnego komitetu jak i zarządu miasta w kierunku złagodzenia tej plagi, jaką bezrobocie jest dla miasta i jego mieszkańców, są bezskuteczne z powodu braku funduszy. Większość bezrobotnych już dawno nie otrzymuje żadnych zasiłków, oprócz sporadycznych wsparć udzielanych przez Tow. „Caritas” i Stow. Pań św. Wincentego. Złagodzenia bezrobocia nie można się w najbliższych miesiącach spodziewać, ponieważ obecnie i fabryka fajansu cierpi na brak zamówień i pracuje tylko po 5 lub 4 dni w tygodniu.

— (Wieczór ku czci Chopina.) Wieczór taki odbył się tu 8 bm. Program składał się ze słowa wstępnego, poświęconego życiu i twórczości wielkiego muzyka, które wygłosił p. prof. Harasiewicz z tut. gim-

nazjum, gry fortepianowej p. Broekere-Jerzykowskiej, śpiewu solowego p. W. Mierzejewskiej oraz deklamacji p. t. „Koncert Chopina” p. W. Miklaszewskiej — Akompanjament objął p. prof. Broekere z Poznania. Produkcje stały na bardzo wysokim poziomie artystycznym, (ca)

— **Gasawa.** (Srebrne gody.) W dniu 8 bm. obchodził mistrz stolarski p. Jan Karge z żoną Pelagją z Witczaków srebrne gody małżeńskie. Na intencję jubilatów odprawił ks. prob. Krupski uroczystą mszę św. P. Karge jest znanym i ogólnie poważanym obywatelem, piastuje również stanowisko prezesa Tow. Przemysłowców oraz Powstańców i Wojaków.

— **Gniezno.** (Poświęcenie placówki handlowej.) W sobotę ks. dziekan Zabłocki dokonał poświęcenia nowych lokali Hurtowni Gnieźnieńskiej, która przeniosła swe przedsiębiorstwo z Rynku na Zielony Rynek 12. Hurtownia Gnieźnieńska egzystuje od 1 listopada 1919 r. i ze skromnych zaczątków wyrosła na poważne przedsiębiorstwo.

— (Ujęcie włamywacza.) W tych dniach posterunek P. P. w Janówcu aresztował znanego włamywacza na terenie gnieźnieńskim Bolesława Kondęja, który w ubiegłym roku wylamał się z więzienia sądowego w Gnieźnie.

— (Zjazd chórow kościelnych.) W niedzielę odbył się w Gnieźnie na sali Hotelu Europejskiego zjazd chórow kościelnych. Pierwsze miejsce zajął Chór Farny z Gniezna, zdobywając na własność nagrodę wędrowną, ufundowaną przez ks. biskupa Laubitz. W konkursie wzięło udział 7 chórow (br).

KRATKI SĄDOWE

Z powodu defraudacji 100 tysięcy złotych

W r. 1931 dokonano w jednym z tu-tejszych poważnych banków wielkiego nadużycia, sięgającego około 100 tys. zł. Wszczęte natychmiast dochodzenia ustaliły, że sprawcą tych nadużyć był urzędnik bankowy, Ignacy Sędziakowski. Nadużycia popełnił on w ten sposób, że rachunek Banku Polskiego przelał na swego znajomego, niejakiego A. Matelskiego w P. K. O. W porozumieniu z nim był jeszcze trzeci osobnik, niejaki Jan Kłowski, kupiec, który, choć wiedział, skąd pochodzą pieniądze, potrafił wyłudzić od Matelskiego 70 tys. zł.

Sprawa niezwykle wyrafinowanego oszustwa może nie prędko się wydała, ale tak się złożyło, że przypadkowo została ujawniona i Sędziakowski

oraz Matelski i Kłowski dostali się pod klucz.

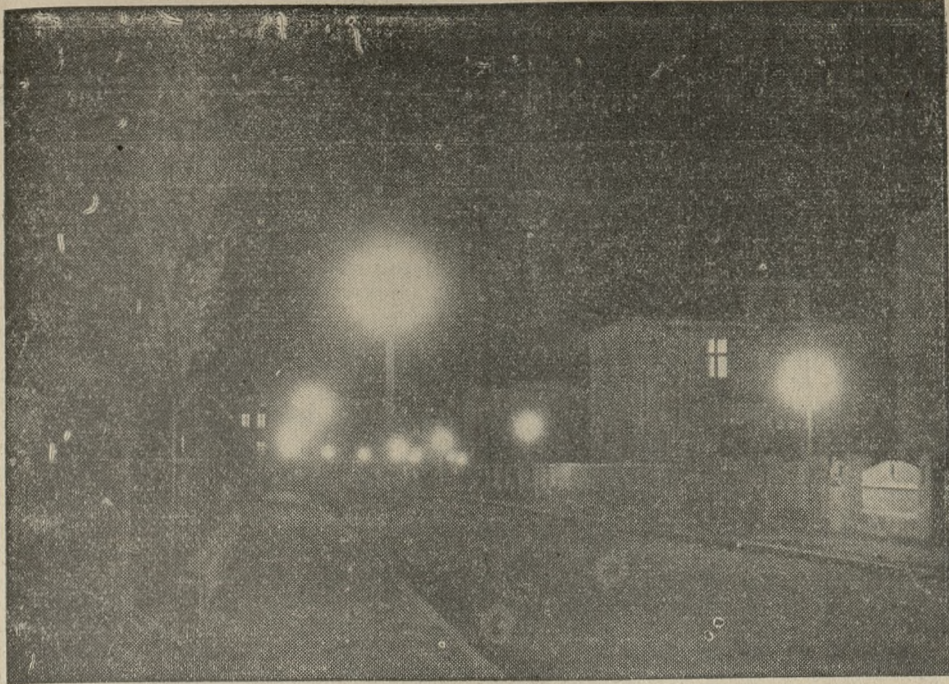
Wyrokiem I instancji Sędziakowski, przynajmniej się do winy w zupełności, zasądzony został na 2 lata więzienia, a Matelski na 2 i pół roku, zaś Jan Kłowski na 3 lata więzienia. Poza tem zasądzeni zostali na pozbawienie praw honorowych na przeciąg 5 lat.

Na skutek wniesionej apelacji odbyła się dziś ponowna rozprawa w Sądzie Apelacyjnym. Przewodzi jej sędzia Frydlewicz, oskarżeni tłumaczą się, że była to pożyczka, którą zmierzali uregulować.

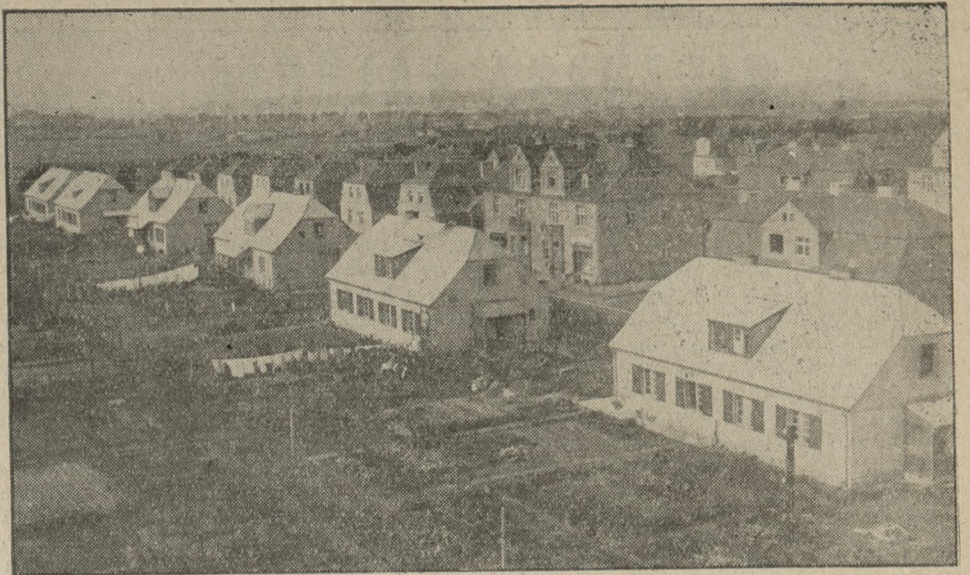
Sąd zatwierdził wyrok I instancji. (z)

Poznań dzisiejszy i Poznań wczoraj

Cyfrę, które przytaczamy w dzisiejszym artykule p. t. „Zwrot w sytuacji budowlanej”, dowodzą niezwykle ożywionego w Poznaniu ruchu budowlanego. Wystarczy zajrzeć trochę poza miasto, by się przekonać, ile wokół starego Poznania powstało nowych osiedli, dzielnic i ulic. Rzecz charakterystyczna, że Nowy Poznań grawituje raczej ku południowi i zachodowi, rozbudowując się przeważnie w tym kierunku, a oddalając się od Warty. Osiedle Warszawskie, położone po prawym brzegu Warty na wschód od Starego Poznania, jest w tej zasadzie, budzącej ciekawość urbanistów, wyjątkiem. Zdjęcia, które reproduujemy, są tylko drobnym fragmentem z tego Nowego Poznania. Na jednym: dzielnica najpiękniejszych will przy ul. Ostroroga w świetle niezwykle efektownych lamp, odziedziczonych, zdaje się, po „Pewuce”. Na drugim: Wciąż jeszcze rozrastające się Osiedle Warszawskie. Na trzecim: Sędziwa chata przy ul. Palacza jakby przygnieciona ogromem powstających wokół, jak grzyby po deszczu, domów, domków i will.

Magazyn złodziejski w browarze

Przed kilku dniami wtamali się złodzieje w nocy do składu kolonialnego p. Eryka Klemensa w Świeciu, gdzie skradli różnych towarów kolonialnych na sumę przeszło 1000 zł. Już w ciągu paru dni udało się policji aresztować sprawców kradzieży. Są to: Paweł i Franc, bracia Kolasinscy, Antoni Rożyński, Maksymilian Suchomski i Kazimierz Maczuga.

Ponieważ w czasie rewizji w domu u wymienionych nie znaleziono nic, pochodzącego z tej kradzieży, prowadzono dalej wywiad, który doprowadził do rewelacyjnych wyników. Oto okazało się, że szajka złodziejska posiadała swoją kryjówkę na strychu nad trzecim piętrem nieczynnego browaru Kunterstyna w Świeciu. W kryjówce tej znaleziono prawie wszystkie przedmioty, skradzione u Klemma a oprócz tego przechowane były w workach rzeczy, skradzione jeszcze w sierpniu br. u kupca Buków-cera w Brzechowie i bielizna, skradzioną na początku b. m. u p. Zofji Grajewskiej w Świeciu. Znalezione rzeczy oddano właścicielom a złodzieje staną niebawem przed sądem. (wd)

Samobójstwo dwojga młodych ludzi

Z Rawicza donoszą: 19-letni Paweł Belok, b. wychowanek szkoły kadetów III korpusu w Rawiczu odebrał sobie życie wystrzałem z rewolweru w skroń w obecności 25-letniej Wandy Pandówny, z którą łączyły go serdeczne stosunki.

Przejęta tem do głębi Pandówna rzuciła się pod pociąg i poniosła śmierć na miejscu.

Powodem samobójstwa młodych było sprzeciwianie się rodziców ś. p. Beloka zawarciu małżeństwa ich syna z Pandówną. (PAT.)

Morderstwo rabunkowe w Sulmierzycach

W nocy na wtorek w Sulmierzycach pod Odolanowem zamordowano w celach rabunkowych mieszkającą samotnie gospodynię Teodozję Sosińską. Do mieszkania śp. Sosińskiej wtargnął pod osłoną nocy nieznaną bandytą i zamordował ją, poczem dopuścił się rabunku. Morderstwo odkryto dopiero rano, w chwili, gdy jedna z mieszkanek Sulmierzyc przyszła do Sosińskiej po mleko. Zaalarmowano urzędników straży granicznej, którzy weszli do mieszkania z miejscowym burmistrzem. Wielki nieład w mieszkaniu i poprzetrzane skrytki świadczyły o tem, iż zbrodniarze poszukiwali pieniędzy.

Odnalezienie zwłok napotkało na

pewne trudności, gdyż trupa ukryli mordercy we drzwiach. Zamordowaną skrupowano poprzednio łańcuchami i zakneblowano jej usta, aby nie mogła wołać o ratunek, a potem przygnieciono ją pierzynami.

Tragicznie zmarłą widziano poraz ostatni wieczorem, a potem gdy zamierzano uregulować pewien rachunek.

Za zbrodniarzami wszczęto natychmiast pościg, nie dał on jednak jeszcze żadnego wyniku. (kl)

Kontredań starościński

Pełna lista zwolnień i przeniesień na starostwach pomorskich przedstawia się jak następuje:

Władysław Henszel, starosta morski w Wejherowie, zwolniony ze swego stanowiska i mianowany starostą nizańskim.

Inż. Jan Stachowski, starosta w Tczewie został zwolniony ze swego stanowiska i mianowany starostą w Brześciu.

Władysław Skłodowski, kierownik starostwa lubawskiego w Nowemście, został zwolniony ze swego stanowiska i mianowany starostą w Kołomyi.

Zygmunt Muchniewski, radca wojewódzki w Brześciu n. B., został zwolniony ze swego stanowiska i mianowany starostą w Tczewie.

Dr. Wojciech Tomczyński, referent starostwa w Łowiczu, został zwolniony ze swego stanowiska i mianowany kierownikiem starostwa w Nowem mieście.

Stefan Wendorff, starosta w Brześciu n. B. został mianowany starostą powiatu morskiego.

Dodać należy, że nastąpiła również zmiana na stanowisku starosty w Bydgoszczy. Starostą w Bydgoszczy w miejsce zwolnionego dr. Berety, mianowano dr. Józefa Nowaka z Kołomyi.

Zjazd profesorów-przyrodników w Świeciu

Ze Świecia donosi (tts):

Ostatnio odbył się tutaj dwudniowy zjazd profesorów - przyrodników szkół średnich z Pomorza i Poznańskiego, przy udziale 35 uczestników.

Zjazd zagał p. prof. Tkaczyk z Grudziądza, kierownik ogniska metodycznego na okręg Pomorski, w obecności: p. dr. Kuchannego, dyrektora gimnazjum w Świeciu, p. wizytatora Orłowskiego z Kuratorium Okręgu Szkolnego Poznańskiego, oraz instruktora przyrodznawstwa p. prof. Monczaka z Warszawy. Część oficjalną zjazdu stanowiły: lekcja pokazowa na temat: „Oddychanie”; przeprowadził ją p. prof. Zieliński ze Świecia w gabinetach przyrodniczych, tuż przy gimnazjum państwowym; referat o metodzie laboratoryjnej w nauce o człowieku, wygłosił p. prof. Tkaczyk

z Grudziądza. Podczas przerwy obiadowej zwiedzono miasto i jego zabytki historyczne, wieczorem zaś muzeum regionalne, mieszczące się w starostwie. Na zakończenie pierwszego dnia zjazdu odbyła się pogawędka towarzyska w kawiarni „Wielkopolanka”.

Następnego dnia urządzono wycieczkę autobusem p. Pollitza z Topolinka w powiat świecki i Bory Tucholskie. Wycieczce towarzyszył starosta powiatowy p. Kowalski. Zwiedzono: elektrownię krajową w Żurze, letnisko w Tleniu, rezerwat cisów w Wierchlesie i Powiatowy Zakład Opieki Społecznej w Gołuszycach. Tutaj spożyto wspólny obiad, poczem nastąpiło zakończenie dwudniowego zjazdu, z którego uczestnicy odnieśli jak najlepsze wrażenie.

Katastrofa motocyklowa pod Świeciem

Na szosie pod Lnianem, w powiecie świeckim uległ katastrofie motocykl prowadzony przez Alfonsa Łobockiego lat 30, ślusarza ze Starogardu, z którym jechał brat jego Jan lat 39, malarz ze Starogardu. Przy wymijaniu furmanki wpadł motocykl na kamień przydrożny, wskutek czego obaj bracia zostali wyrzuceni z siodła z taką siłą, że pierwszy doznał ogólnego potłuczenia i złamania obojczyka, drugi poza ogólnym potłuczeniem doznał dwukrotnego złamania prawej nogi. Nieszczęśliwym udzieliła pierwszej pomocy stacja sanitarna w Lnianie, poczem przewieziono ich do szpitala w Starogardzie.

Sprawa Miejskiej Kasy Oszczędności w Lesznie

W numerze 466 podaliśmy depeszę oficjalnej Polskiej Agencji Telegraficznej z Leszna o stratach tamtejszej miejskiej kasy oszczędności i winie jakoby członków rady.

Mieliśmy prawo mniemać, że doniesienie P. A. T. jest ścisłe i polega na sprawdzeniu istotnego stanu rzeczy. Tymczasem korespondent nasz w Lesznie donosi co następuje:

Przed około dwoma laty zawieszony został w Lesznie pierwszy burmistrz p. Kowalski na skutek zarzutów, dotyczących urzędowania. Jednocześnie zawieszono zarząd miejskiej kasy oszczędności oraz całą radę nadzorczą, powołując komisaryczny zarząd w osobach drugiego burmistrza p. Sobkowiaka i doradców (czołowych menderów „sanacyjnych”) pp. Krzyształowicza i radnego Józefa Łakomego. Wskutek powstałych sporów i tarć w łonie zarządu województwo powołało po pewnym czasie nowy zarząd komisaryczny w osobach p. dyr. Maya i tych samych doradców, co poprzednio.

Po blisko roku urzędowania tego zarządu i coraz widoczniejszego kryzysu zaufania i głosów opinii, rada miejska wybrała nowy zarząd kasy i radę nadzorczą przeważnie w dawnym składzie, która uzyskała zatwierdzenie województwa. Jednocześnie zniesiono komisaryczny zarząd, zatwierdzając jednego z dotychczasowych komisarzy p. dyr. Maya jako członka zarządu ka-

sy. W międzyczasie objął ponownie urzędowanie pierwszy burmistrz p. Kowalski, wchodząc obecnie w skład zarządu kasy.

Zarząd miejskiej kasy oszczędności, urzędujący od około pół roku, rozpoczął dokładne badanie stanu kasy i poszczególnych kont. Bezpośrednio z tem łączy się samobójstwo b. dyr. śp. Grzesika, który usiłował przytem zgładzić swego następcę dyr. Maya, raniąc go, jak wiadomo, niebezpiecznie. Rozpoczęto się dokładne badanie całej kasy przez rewizora województwa p. Stengerta. Nie zamierzam pisać o szczegółach tego badania, póki nie będzie ono ukończone i ujawnione przypominam tylko fakty już znane, że aresztowano b. komisarza i radnego Józefa Łakomego oraz podobno niejakiego Neymana, i że straty, dotąd wykazane, sięgają sumy 300.000 zł. Straty te datują częściowo z lat dawnych (1927-8 r.), ale są również pozycje poważne, spowodowane przez fatalny komisaryczny zarząd, którego zadaniem miało być kasę sanować, a który, według zgodnej opinii, jeszcze bardziej przyczynił się do upadku kasy.

Plotka, puszczone w kurs przez P. A. T., o rzekomej winie rady godzi w najpoważniejszych obywateli miasta. Urzędująca od pół roku rada nadzorczą i zarząd miejskiej kasy oszczędności odrabiają to, co inni zepsuli.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

NIENZANA GALERIA

Gdzie ona? — Plecami do miasta — Wnętrze, które jest nieuniknione — Ważna misja — Co zostało po Niemcach? — Szło o plastyków polskich — Garstka sprawiedliwych — Czteryście pozycy — Twórcy regionalni — Retrospekcja i teraźniejszość — Co to jest dział bieżący? — Ma on poważną rolę.

Nielatwo do niej trafić. I nic tu nie pomaga fakt, że galeria dzieł sztuki, na którą chciałbym zwrócić baczniejszą uwagę, mieści się w ramach tak oficjalnej instytucji, jak Muzeum Miasta Bydgoszczy, że co więcej, gmach muzeum wznosi się w samym środku miasta, bo przy głównym rynku. Gmach poświęcony muzom, wcale okazały, co, kiedy wybudowano go, tak niefortunnie, że, jak utrzymują złośliwi, odwrócił się do rynku — plecami. Chciał pono, przyjęciem takiej pozycji, wyrazić dobitnie swą niechęć do Bydgoszczanom za to, że traktują go, w swej znakomitej większości, za „malum necessarium“. Dość, że aby do muzeum trafić, trzeba się zapuścić w boczną uliczkę a następnie — rzecz możnaby: „od podwórza“ — dobijać się do wnętrza.

Oplaca się jednak to błąkanie i dobijanie się, gdyż wnętrze muzeum prezentuje się pokaźnie. Nie myślę tu oczywiście o wnętrzu w znaczeniu architektonicznym. To jest zupełnie nieodpowiednie i nie może być inne, gdy cały gmach muzeum przerobiono ze zwykłej kamienicy czy budynku biurowego. Ponoć władze miejskie zdają sobie doskonale z tego sprawę, że gmach przeznaczony na muzeum nie odpowiada zasadniczym wymaganiom i uważają obecne locum zborów za tymczasowe. Wydaje się jednak, że w obecnych warunkach długo jeszcze trzeba będzie z tą „tymczasowością“ nolens volens się godzić. Nie będziemy jednak zanadto wymagający i niesprawiedliwi. Najbogatsze w Polsce Muzeum Narodowe w Krakowie także pracuje w warunkach fatalnie niewłaściwych, a przecież mimo wszystko swoją misję kulturalną wypełnia, choć nie bez kłopotów, należycie.

Misja, jaka przypadła w udziale Muzeum Bydgoskiemu, jest szczególnie ważna, jeśli weźmiemy pod uwagę, że galeria bydgoska jest najdalej na północ wysuniętą placówką naszej sztuki. I tu zgóry zaznaczyć wypada, że zbiory muzeum w Bydgoszczy to przedewszystkiem galeria dzieł sztuki polskiej. Zrąb zbiorów muzealnych, pozostałych po Niemcach, składał się wyłącznie z nielicznych zabytków archeologii, numizmatyki i wogóle dokumentów starożytności nie pierwszej zresztą wartości. Galerję obrazów zapoczątkowano dopiero od r. 1923, z pięknym zamiarem zebrania takiej kolekcji, która by dostatecznie reprezentowała mogła najpoważniejszych mistrzów plastyki polskiej. Nie trzeba wcale uzasadniać, że taki zamiar, w środowisku napół zgermanizowanym, w rejonie, w którym kultura plastyczna społeczeństwa znajduje się poniżej poziomu elementarnego, był nie tylko pochwałą godnym gestem rosnącego miasta, ale i koniecznością kulturalną najpierwszej potrzeby. Ten nakaz kulturalny pokrył się z niektórymi pociągnięciami czynników miarodajnych miasta, i fakt ten, że przecież znalazła się garstka „sprawiedliwych“, chroni miasto przed często stawianym w prasie artystycznej zarzutem wyjątkowo niechętnego odnoszenia się do własnego muzeum.

Dzięki więc magistratowi oraz życzliwemu przeważnie stanowisku rady miejskiej, dalej dzięki dwukrotnym skromnym subwencjom ministerstwa oświaty oraz ofiarności kulturalnych jednostek z miejscowego społeczeństwa, galeria miejska, choć jeszcze mocno niekompletna, prezentuje się wcale poważnie. Wśród około 400 pozycji obrazów i rzeźb oraz tyluż nieomal eksponatów grafiki, natrafiamy na takie nazwiska jak Orłowski, Chodowiecki, Matejko (szkic), Gerson, Kossak Juljusz, Brandt, Bilińska, Kozakiewicz, Malczewski Jacek, Fałat, Tondos, Axentowicz, Boznańska, są i Wywiórski, dalej niezczęsty w Polsce a wybitny Sławiński, Wyczółkowski, Mehoffer, dalej trzy poważnych rozmiarów kompozycje Jarockiego Władysława, kapitalny olejny szkic Pautscha, kompozycja Vlastimila Hoffmana, akwarele Kędzierskiego, „akt“ Weissa, martwa natura Pankiewicza, pejzaże: Czajkowskiego, Kamockiego, Filipkiewicza Stefana. Plastykę dnia dzisiejszego zastępują: Borucki, Jabłoński, Michalak, Römerowa, Żaboklicki, Lam, Bartel, Podoski i wielu innych. Wśród tych „innych“ są i ta-

cy, którzy całkiem niepotrzebnie zabierają cenne miejsce w galerji i których „dzieła“ mocno dezorientują za ledwie słabo jeszcze orjentującą się w plastyce publiczność. Wystarczy, że wspomnę kilka zupełnie jeszcze nie-dojrzałych prac „Szukalczyków“.

Natomiast zupełnie słusznie cieszą się poparciem władz muzeum nieliczni malarze tutejszego regionu. Wymienić zwłaszcza wypada starannie zebraną kolekcję dzieł Maksymiljana Antoniego Piotrowskiego (urodzonego w r. 1813 w Bydgoszczy, profesora Akad. Sztuk Pięknych w Królewcu, zmarłego tamże w r. 1877) dalej Leistikowa Waltera (ur. w Bydgoszczy w r. 1865) dalej Rupniewskiego Jerzego, Drapiewskiego Leona, Krassowskiego, Faczyńskiego, Chmury i in. Polecałoby się w przyszłości, ten dział plastyki pomorskiej dokładnie skompletować i z całością galerji wydzielić go dla lepszej orientacji zwiedzających i ze względu na jego odrębny charakter.

Dział rzeźby przedstawia się skromnie. Marcinkowski, Popławski, Trzcinka-Kamińska, Black, Wysocki, Haupt i Rożek oto nieliczni reprezentanci rzeźby ogólnopolskiej. Jedynym reprezentantem regionu jest Zelek, a to stanowczo za mało. Przecież sama Bydgoszcz ma kilku rzeźbiarzy, że wymienię tylko Gajewskiego i Trieblera.

Dział grafiki, bardzo obfity, choć może nieco chaotycznie zebrany, jest niestety naogół niedostępny dla zwiedzających, gdyż z braku miejsca w muzeum, spoczywa sobie w mrokach tek.

Ten pobieżny przegląd galerji bydgoskiej byłby niekompletny, gdybyśmy nie zwrócili uwagi na zorganizowany przy galerji „dział bieżący“. Dział ten zasługuje na uwagę i uznanie. Jest on w tych skromnych warunkach, w jakich znajduje się Muzeum, prosto niezbędny. Bydgoszcz nie posiada żadnego salonu wystawowego i długo go jeszcze mieć nie będzie, całkiem więc słusznie Muzeum „działem bieżącym“ uzupełnia swoje skromne zbiory. A czyni to naogół szczęśliwie. W sezonie ubiegłym oglądaliśmy między innymi piękną wystawę „Sztuki“ krakowskiej, wystawę zbiorową Bronisława Bartla, znakomicie pomyślaną i doskonale zorganizowaną ekspozycję Stanisława Czajkowskiego, bodaj czy nie najświetniejszego z uczniów Stanisława, oraz interesujący przegląd rocznej pracy plastyków pomorskich.

Gdyby organizatorowi tych wystaw (szczeremu przyjacielowi Muzeum p. radcy Janickiemu) udało się poprowadzić tę ważną pracę z pewnym zgóry przemyślanym planem, wówczas kwestja systematycznego podnoszenia kultury plastycznej w szerszych warstwach byłaby rozwiązana. I jeszcze jedno, wystawy bieżące powinny być częściej zmieniane. Czas ich trwania nie powinien przekraczać jednego miesiąca. Warto by jeszcze podyskutować nad tak ważną kwestją jak zakup nowych dzieł dla Muzeum — ale przekroczyłoby to ramy niniejszego artykułu. Zakończmy go tedy wyrażeniem uznania dla zakupów, dokonanych w ostatnich dniach. Świętyni podwójny portret Lentza (autoportret z Frenklem) dwie ciekawe prace Wandalina Strzałeckiego i mała ale typowa kompozycja Siemiradzkiego, podniosła wartość niestety zapoznanej Galerji Bydgoskiej.

Marjan Turwid.

Bydgoszcz.

Pisma nadesłane

„Gazeta Literacka“. Nr. 1. Treść: T. Kudliński: „Savonarola literatury niemieckiej“. — Kolumna poezji. — T. Szantrach: „U Wita Stwosza w kościele Marjackim“. — A. Łada. — Cybulski: „Kilka słów o teatrze Słowa“. — J. Pietrzycki: „Teatr przed katedrą salzburską“. — S. I. Witkiewicz: „O intuicji“. — M. Rusinek: „Kwadrans w krakowskim teatrze“. — T. B. Gorecki: „Zygmunt Stojowski“. — Chwila. — Nowe pomyślenie. — Książki. — Sezon muzyczny. — Plastyka. — Kronika.

„Teatr Ludowy“. Nr. 9. Treść: od Redakcji. — J. Zawieyski: „Kazimierzowski kurs teatrów ludowych“. — Plon pracy w zespolach. — Co słysać nowego. — Adr. Red. Warszawa, Nowogrodzka 21.

ŻYCIE KULTURALNE

„MORZE“ DEBUSSYEGO

W programie niedzielnym koncertu symfonicznego, jaki odbędzie się w Teatrze Wielkim, znajdujemy między innymi ciekawymi utworami Debussyego „La Mer“. Po niedawno słyszanym pod dyktando p. Latoszewskiego „Popołudniu Fauna“ jest to drugi utwór znakomitego muzyka francuskiego, jaki obecnie się na naszej estradzie pojawił. „La Mer“ należy do czołowych dzieł Debussyego w zakresie symfoniki. P. Massimo Freccia, który będzie dyrygował niedzielnym koncertem ma za sobą studia paryskie, które musiały go wprowadzić także w ducha dzieł Debussyego, grywanych we Francji tak często i przyjmowanych z takim zapamiętaniem, jaki wielkiemu muzykowi się należy i jaki przypada mu w udziale nietykły w rodaków, ale w całym świecie. W następnym Dziale Kultury i Sztuki podamy całość programu, jaki będzie w niedzielę wykonany, a którego solistką będzie młoda pianistka z Ameryki, p. Różańska.

TEATR

Teatr hebrajski w Wilnie. Piszą nam z Wilna: Od trzech lat istnieje u nas amatorskie „Hebrajskie studjum dramatyczne“, w którym współdziałała reżysersko artyści polscy, więc dawniej Osterwa, I. Gall, Z. Chmielewski, M. Szpakiewicz i teraz W. Radulski. Ostatnio wystawiono w sali „Lutni“ poemat dramatyczny „Massada“, napisany przez poetę z Palestyny I. Lamedana, pod reżyserją W. Radulskiego. — „Massada“ jest poematem historycznym, treść osnuta na upadku twierdzy palestyńskiej, której obrońcy woleli zginąć z własnej ręki niż poddać się Rzymianom. Jeden ze sprawozdawców, uznając ciekawą inscenizację i grę amatorów, zaznacza, że dziwnym jest, w jaki sposób Żydzi, którzy mieli w hebrajszczyźnie język muzyczny i jako brzmienie piękny, mogli przejść na okropny, bo brzydki i zarazem śmieszny żargon, którym teraz się posługują. (zw)

OCHRONA ZABYTKÓW

Jelenie z XIV wieku. Piszą nam z Przemysła: Wypadkowego odkrycia dokonał pewien urzędnik, jadąc łódką po Sanie w okolicy Ostrowa, 4 km. na zachód od Przemysła. Zauważył on liczne kości zwierzęce, wystające z rozmywanego przez prąd brzegu. Badania, kierowane przez Towarzystwo Przyjaciół Nauk w Przemysłu i kustosza Muzeum Ziemi Przemyskiej, inż. K. Osińskiego, wykazały, że są to szkielety jeleni, pochodzące z XIV wieku. Kości zakryte były warstwą namuliu na głębokości półtora metra, a ponieważ w ciągu okresu stuletniego rzeki górskie namulają brzegi warstwą 30 cm., wiek odkrytych kości trzeba obliczyć na 5 wieków. Jakaś katastrofa zatrzymała widocznie jelenie w zatorze, tutaj zginęły i przez pięćset lat przysypywane były mułem przez wariki prąd rzeki. (op)

MUZYKA

„Francuski tenor Brégy“. Z Genewy donoszą nam: W Bernie wystawiono Gounoda „Fausta“ w języku francuskim. Rolę tytułową śpiewał — jak pisał dzienniki berneńskie — „nowopozyskany francuski tenor Victor Brégy, oklaskiwany entuzjastycznie“. Owym francuskim tenorem jest p. Wiktor Brégy, do niedawna tenor opery warszawskiej, który przeniósł się na sceny francuskie i, jak widać, cieszy się sukcesem. (bm)

SZKOLNICTWO

O historję seminarjów nauczycielskich. Jak wiadomo, seminarja nauczycielskie podlegają stopniowej likwidacji. W związku z tem dr. Kulański wysuwa na łamach „Pedagogjum“ (nr. 7) wniosek, ażeby w seminarjach już teraz zaczęły organizować się komitety, któreby opracowały monografię danego zakładu. Prace takie będą potrzebne dla historyków, którzy będą musieli wydać sąd, w jakiej mierze seminarja spełniały swą rolę i czem przyczyniły się przy budowie podstaw kultury na ziemiach całej Polski. (St. N.)

RUCH REGIONALISTYCZNY

„Powrót do kołowrotka“. Na naszych kresach wschodnich, a zwłaszcza na Wileńszczyźnie, kwitnie uprawa lnu. Opiekuje się nią Tow. Przemysłu Ludowego, nawołując właścianki do wyrabiania oraz to cieńszych i delikatniejszych wyrobów samodzielnymi, aby w ten sposób przez wytwór rodzimego przemysłu wyprzeć w części handel zagraniczny bawełna. W Wilnie wychodzi specjalne czasopismo kwartalne p. t. „Przegląd lniarski“ (Sw. Jacka 2). W ostatnim zeszytzie tego pisma obok artykułu poświęconego owemu „powrotowi do kołowrotka“, znajdujemy szereg innych artykułów poświęconych sprawom wytwórczości lniarskiej. Poza tem został tam zamieszczony artykuł A. Siemionowa o uprawie bawełny w Polsce. Na podstawie doświadczeń przeprowadzanych przed wojną światową na terenie Rosji południowej, autor dochodzi do wniosku, iż plantacja bawełny byłaby możliwą w południowej części naszej Rzeczypospolitej. (J. St.)

WIEDZA O POLSCE

(Zagranica i my).

Interesuje nas niewątpliwie żywo stan wiedzy o Polsce zagranicą. Z zajęciem czytujemy sprawozdania i artykuły, poświęcone tej kwestji. Zazwyczaj jednak są to rzeczy okolicznościowe, dorywcze, nie dające pełnego wyobrażenia o zagadnieniu, niezmiernie dla nas ważnym i aktualnym. Najwięcej wiemy o Italji, a to dzięki temu, iż posiadamy doskonałego referenta spraw włoskich w osobie prof. dr. Romana Pollaka, który na łamach czasopism (zwłaszcza „Przeglądu Współczesnego“) oraz prasy codziennej (nasz Dział Kultury i Sztuki) systematycznie i wyczerpująco informuje społeczeństwo o wszystkim, co we Włoszech pisze się i mówi o Polsce. Informuje zaś grubotną rzeczą znajomością, ponieważ jest spraw tych współtwórcą i zasłużonym organizatorem. Dużą i bardzo pożyteczną pomocą jest też na tym terenie wydana świeżo bibliografia polonistów włoskich za lata 1914—1931, opracowana źródłowo i sumiennie przez dr. Walerjanę Preisnera*). Jest ona nader interesującym obrazem percepcji kultury polskiej we Włoszech (przekłady, artykuły, prace oryg.).

Na czele idzie literatura piękna, zwłaszcza powieść, na którą przypada najwięcej pozycji. Najpopularniejszym pisarzem polskim jest we Włoszech — jak stwierdza bibliografja — Sienkiewicz, zwłaszcza jako autor „Quo vadis“. Po nim idą: Zeromski, Mickiewicz, Przybyszewski, Reymont, Słowacki, Krasiński, Kochanowski. Wspomniane zestawienie bibliograficzne świadczy o żywym zainteresowaniu się Włochów kulturą i literaturą polską; byłoby rzeczą pożądaną, aby w ten sposób opracowano bibliograficznie inne kraje europejskie, dając przegląd polonistów zagranicznych wogóle.

Zanim to nastąpi, możemy już teraz powitać z uznaniem pożyteczną inicjatywę prof. dr. Pollaka, który na łamach „Oświaty i Wychowania“ rozpoczął druk szeregu artykułów, poświęconych wiedzy o Polsce zagranicą*). Postanowił skreślić całokształt objawów, dotyczących tego zagadnienia, zebrać rozproszone wiadomości i zbadać i ocenić różnorodność zjawiska i wysnuć wnioski ogólne. Pierwsza to u nas próba tego rodzaju. Krótkie uwagi wstępne przedstawiają zwięzłe dzieje wiedzy o Polsce w Europie. Autor podkreśla rolę i zasługi Wielkiej Emigracji, działalność entuzjastów-polonofilów (Attilio Begey we Włoszech), zasługi żołnierza polskiego, który wobec Europy reprezentował Polskę i jej dążenia i stwierdza, że bardzo wydatnie pomnożyła się wiedza o Polsce w czasie wojny światowej przez autopsję i bezpośrednie zetknięcie się obcych z Polakami. Odbudowanie państwa polskiego przyczyniło się wybitnie do rozwoju i propagandy wiedzy o Polsce: bardzo ważnym czynnikiem jest akcja rządu polskiego (polityczna i naukowa), a faktem bodajże najbardziej wymownym jest Gdynia i bandera polska na światowych szlakach dróg morskich.

Z pośród krajów europejskich autor (idąc porządkiem alfabetycznym) opracował dotychczas Anglię i Belgię. Dwa wybitnie różne tereny, dwie rzeczy można, przeciwności. Bo jeżeli Anglja jest krajem, w którym wiedza o Polsce „rozwija się i krzewi z największym trudem“, to za to w Belgji, gdzie żyje tradycja dawnych sympatyj i związków historycznych, warunki dla rozwoju wzajemnych stosunków polsko-belgijskich są bardzo pomyslnie i wyjątkowo sprzyjające.

Dr. S. Wierczyński.

Poznań.

*) Preisner Walerjan: „Pokłosie polonistów we Włoszech“. Bibliografja za lata 1914—1931. Lwów 1932. Nakł. Koła Związku Bibliotekarzy Polskich. 8°, str. 24. (Odb. z wydawn. „Lwowskie Studja Biblioteczne“).

**) Pollak Roman: „Wiedza o Polsce zagranicą“. Uwagi wstępne. Anglja. Belgja. „Oświata i Wychowanie“. 1932.

Książki nadesłane

Kaźmira Berkanówna: „Tak mi ciężko“. Rozmowy na czasie. Poznań 1933. Skł. główny Księg. św. Wojciecha. Mieczysław Piszczkowski: „Józef Weysenhoff. Poeta przyrody“. Lwów 1930. Wyd. Zakł. Nar. im. Ossolińskich.

KAPELUSZE jesienne i zimowe DAMSKIE i MĘSKIE

NOWOŚCI poleca w wielkim wyborze

Reparacje tania i akuratnie

TOMASEK Poczta 9
dg 1301

Nowa republika żydowska

(KAP.) Wiedeńska „Reichspost“ podaje ciekawe szczegóły o „nowej republice żydowskiej“, utworzonej przez Sowiety w Syberji.

Jak wiadomo, bolszewicy, którzy potrzebują pomocy finansyjery żydowskiej w obecnych swych trudnościach w związku z wykonaniem planu pięcioletniego, pragnąc skaptować sympatję żydowskie, ogłosili (w marcu 1928) okręg Biro-Bidjan we wschodniej Syberji jako należący do narodu żydowskiego. Stosownie do projektu, opracowanego przez centralny komitet wykonawczy w Moskwie, tereny powyższe mają się stać w roku 1933 „Autonomiczną Republiką Żydowską“.

Miejscowość Biro-Bidjan leży o 1000 klm. na zachód od Władywostoku i obejmuje 38.000 klm. kwadr. Jest to kraj niezmiernie zasobny w bogactwa naturalne i żyzny. Do 1933 roku ma się doń wprowadzić 50.000 Żydów. Narazie liczba ich wynosi przeszło 6.000. W sferach żydowskich projekt ten znajduje wielu zwolenników.

Pamiętajcie i wspierajcie

Towarzystwo Pomocy dla Inteligencji

Konto bankowe: Bank Związku Spółek Zarobkowych nr. 25 173.

Ofiary na cel powyższy składać można także w administracji pisma naszego.

25-ta Loteria Państwowa

(Nieurzędowa).

W dwudziestym siódmym dniu ciągienia 5-tej klasy, wygrane padły na numery następujące:

Premja zł. 200.000 + wygrana zł. 25.000 na nr. 5351.

Premja zł. 10.000 + wygrana zł. 2.000 na nr. 125353.

Premja zł. 10.000 + wygrana zł. 1.000 na nr. 144563.

Premja zł. 10.000 + wygrana zł. 1.000 na nr. 11535.

Premja zł. 10.000 + wygrana zł. 1.000 na nr. 150237.

Premje po 10.000 + wygrane po zł. 250

padły na nr. nr.: 482 1504 2441 11069 14964

17169 17401 23097 25640 25358 35555 38513

38381 41583 43359 51506 53294 61003 63940

68281 70877 71492 72320 74729 86147 91701

91750 91837 93454 99701 100572 106263 113405

120235 124855 136996 137894 140197 140310

141036 143019 153031 153749 154908 156585

158486.

Po 15.000 zł. na nr. nr.: 86017 127450.

Po 3.000 zł. na nr. nr.: 22367 27346 27467

34450 36991 37162 55652 75121 93632 106523

108184.

Po 2.000 zł. na nr. nr.: 566 6631 13386

17113 19718 19898 28766 36396 41545 52422

54734 55414 60460 63208 67521 79919 84928

87413 87783 89258 106560 113327 117118

122634 140806 145014 148407 148511 148561

155729 158592.

Po 1.000 zł. na nr. nr.: 1160 3737 5182 7835

8540 10928 13860 14375 16159 18851 18872

18895 20077 20093 21510 23362 25230 28794

34187 34416 37569 46617 41534 42020 48739

50933 52298 54837 5739 62011 67224 68521

68656 69656 73774 75517 75786 78441 79139

82278 86671 87402 94522 97147 99007 101521

104166 104878 106157 106434 108020 110515

116029 116046 116204 120864 123401 124205

127208 135286 136007 143299 145528 148477

148340 148654 148866 150876 153028 154075

155523 158546.

Po 250 zł. na nr. nr.: 97 181 380 583 611

22 77 702 825 943 80 1064 72 95 230 86 97 381

499 501 49 611 12 63 807 987 96 2025 152 214

341 435 37 518 67 606 81 95 746 948 3203 51

644 798 809 4084 94 121 93 265 302 452 542 663

707 46 75 813 942 5276 347 481 506 31 43 600

48 730 33 917 21 52 6168 97 205 50 69 85 436

545 83 604 39 78 87 829 30 56 69 7005 44 110

23 215 41 572 646 712 19 43 898 978 8115 58 87

771 375 87 439 575 93 715 96 959 91 9085 171

28 376 423 29 47 615 52 74 761 87 825 10271

360 75 86 470 524 33 67 69 612 789 819 57

11052 104 63 72 215 24 78 88 501 16 22 733 812

50 80 941 75 12066 74 84 111 64 316 415 63 72

505 9 644 62 75 94 725 40 843 900 13020 138

71 95 208 25 339 440 535 617 72 737 45 872 945

14005 145 53 223 45 95 303 66 437 98 542 606

727 802 54 924 69 15027 191 288 392 404 80 553

85 619 771 802 12 17 947 16050 158 88 235 60

318 77 451 536 608 16 75 736 859 60 71 930 89

17005 36 78 157 302 71 414 47 508 50 61 759

84 863 80 84 18003 71 74 83 108 245 97 323 29

448 96 714 16 86 856 93 94 926 21903 53 67 70

99 202 12 367 98 518 26 78 685 95 758 20086

133 228 93 316 38 62 424 535 601 54 57 723 83

903 59 21084 214 307 9 36 56 462 507 42 91 640

78 882 978 93 96 22093 98 108 14 50 79 205

7 83 340 45 475 544 56 650 64 974 23005 204 35

81 351 16 59 712 851 61 87 932 96 24022 64

240 608 28 752 70 955 99 25006 77 138 368 77

94 419 38 615 79 730 811 37 906 19 32 26037 94

109 48 313 23 84 450 73 596 702 72 802 971 94

27051 67 113 29 81 349 464 96 625 29 46 759 75

828 57 28158 263 77 322 43 501 620 24 700 14

35 43 86 807 978 29052 165 66 255 63 306 85

412 512 713 27 33 802 21 67 90 934 65 30023

43 72 73 196 220 23 40 81 347 71 433 61 733

58 812 24 44 949 96 31051 123 211 371 517 721

68 805 62 957 61 32059 98 102 3 89 256 98 365

94 439 42 63 506 676 744 802 73 76 33176 491

581 749 94 34018 50 65 246 326 578 83 97 634

39 705 811 19 34 97 35005 86 147 265 80 97

374 458 987 36136 464 92 712 14 831 990 37044

47 69 79 84 120 94 376 86 96 544 60 81 84 618

818 985.

38275 303 46 98 453 70 540 55 59 669 778

39045 60 109 62 262 95 491 98 594 640 49 718

40017 111 34 57 76 254 403 25 67 83 559 80 605

67 922 57 41013 45 185 238 94 341 44 71 408

83 690 727 83 836 44 48 957 65 42090 100 61

244 384 581 665 69 76 91 718 83 817 47 56 66

958 43019 221 34 327 40 430 90 570 94 687

702 63 81 822 39 41 81 82 93 44026 42 255 69

328 402 8 31 72 486 714 45 859 971 90 45069

110 17 89 221 50 80 577 769 46078 187 373 424

512 607 12 40 700 69 95 801 935 85 47074 108

37 581 733 56 902 89 48001 39 74 121 214 312

424 51 59 581 647 48 51 78 721 28 42 98 801 42

900 74 49062 210 12 57 66 309 20 57 407 69 97

510 66 928 49 91 50045 220 32 77 410 51 686

701 841 51161 273 99 519 949 52143 63 277 88

328 475 515 66 86 669 735 87 833 53026 35 67

480 96 732 852 54028 132 33 42 59 60 248 63 75

82 449 87 643 762 896 939 55071 76 152 97 98

203 86 359 523 67 697 708 52 857 949 69 80 91

56118 276 98 364 80 427 34 509 19 80 778 95

817 24 44 928 79 57057 113 29 406 88 99 619 86

840 45 83 58082 253 388 570 612 15 52 75 914

55 59036 185 92 239 72 327 47 68 403 539 649

59 82 729 872 918 34 46 69 60070 150 71 234

342 45 449 501 50 57 684 737 959 90 61031 95

152 267 80 94 323 85 434 618 706 884 85 929

47 62007 96 201 34 329 88 405 41 66 558 83

642 97 720 60 84 97 809 58 981 83 63077 94

147 283 325 518 615 63 722 997 64061 117 41

309 17 536 668 90 920 25 53 65314 578 82 614

77 720 21 821 919 43 65 66017 208 68 327 514

77 636 84 885 94 95 955 67018 302 33 66 402 33

85 500 5 35 56 628 709 84 843 914 67 71 85

68045 297 389 486 633 714 74 898 970 88

69143 265 377 83 497 548 638 968 70121 29 52

226 85 528 600 13 837 988 71010 18 111 226 37

308 421 668 784 871 902 72021 72 96 216 58

472 82 578 605 20 33 90 742 51 52 817 33 63

73 905 36 44 86 73071 87 163 230 77 96 389 637

61 63 724 71 74171 96 247 56 57 427 559 85 614

981 75005 6 118 73 230 490 636 45 78.

76040 116 46 65 231 58 73 300 425 49 86 518

93 726 90 834 77022 279 81 84 408 516 857 959

78006 20 49 353 564 601 63 742 824 78 902 69

79075 88 120 29 43 46 47 302 35 38 74 19 79

608 39 98 860 912 28 32 84 80149 203 424 84

538 678 737 38 44 52 53 734 59 72 97 81033 34

156 226 67 567 90 763 84 888 902 82171 74 75

88 252 75 500 22 43 646 70 845 81 949 83006

104 05 202 32 554 81 605 745 90 918 84199 212

47 335 47 55 63 406 12 41 93 525 32 816 34 938

85042 75 195 215 73 325 46 54 514 28 55 664

758 836 50 86055 96 195 225 431 88 525 41

663 93 726 78 868 87039 330 52 93 430 48

594 645 765 858 68 77 88008 59 87 174 232 63

66 349 938 69 89021 44 120 54 205 48 333 485

531 618 32 49 68 72 99 862 66 94 956 90022 33

76 114 23 250 82 210 463 512 67 663 742 840

941 91004 58 120 276 315 58 498 649 85 709 33

44 68 965 69 92004 195 322 609 11 762 93 842

76 81 82 99 912 71 93062 152 332 67 692 755 73

85 94135 232 85 346 436 58 541 630 716 97

833 939 40 50 62 95010 139 54 250 61 308 14

70 410 57 515 90 752 856 81 963 80 96008 49

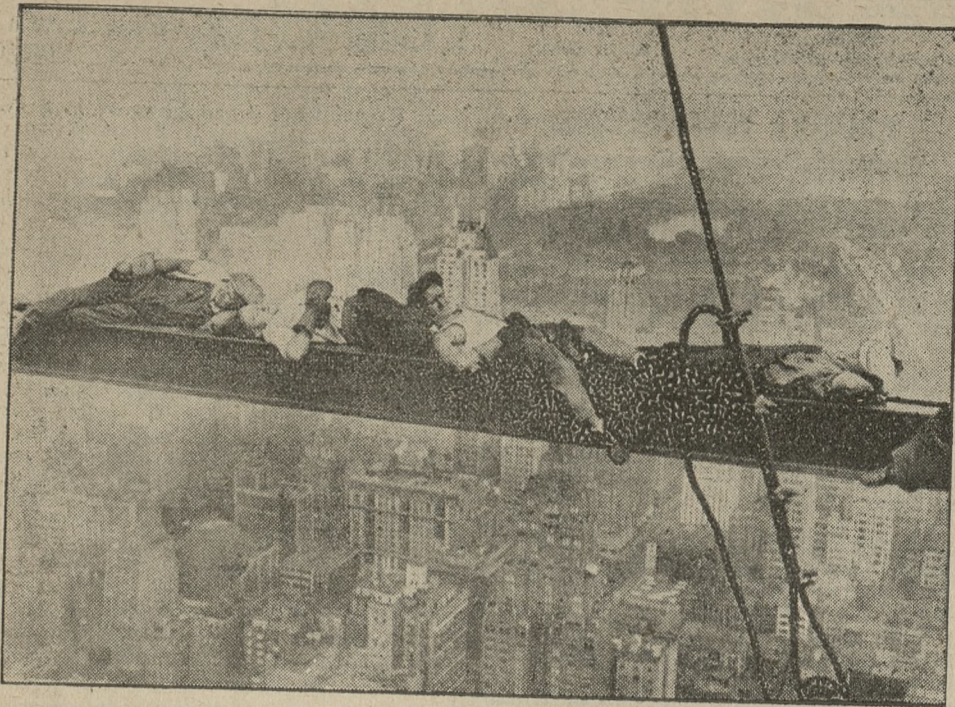
95 125 38 84 448 541 631 770 835 39 82 96 925

57 87 97036 140 404 18 20 38 524 65 690 719

55 856 947 66 98098 142 62 98 234 85 305 11

414 514 601 19 881 928 99001 95 160 258 371

Drzemka poobiednia, która wywołuje u nas dreszcz grozy. Odbywają ją robotnicy zajęci przy budowie wielkiego niebotyku, „odpoczywający” na szynie żelaznej na wysokości 240 m. Robotnicy ci mają chyba nerwy jak postronki.

Francuskie projekty połączenia Atlantyku z morzem Śródziemnym

Jedyna droga z Oceanu Atlantyckiego do morza Śródziemnego prowadzi przez cieśninę Gibraltarską, nad którą panują armaty angielskiej twierdzy Gibraltaru, pozostającej w posiadaniu Anglii. Nie dziwnego, że Francja, która ma swoje poważne interesy handlowe i strategiczne tak na Atlantyku jak i na morzu Śródziemnym, szuka sposobu uzyskania własnej drogi wodnej między obu morzami. W wyniku tych dążeń zrodził się plan wybudowania kanału, łączącego oba morza, na którymby kursowały mogły wielkie statki, oceaniczne. Kanał ten wiodłby od ujścia rzeki Garonne nad Oceanem Atlantyckim przez Bordeaux, Toulouse do ujścia rzeki Aude, nie daleko od miasta Narbonne. Na kongresie dla kanału dwóch mórz, który odbył się niedawno temu w Toulouse pod przewodnictwem b. ministra robót publicznych Le Troquer, szersza publiczność plan ten przyjęła z ogromnym entuzjazmem.

Kanał ten, jako droga komunikacyjna i czynnik polityczny nie ustępowały w znaczeniu kanałowi Suezkiemu i Panamskiemu. Projekt przewiduje wyzyskanie istniejącego już kanału południowego (du Midi), na którym obecnie kursować mogą jedynie mniejsze statki. Koszty budowy takiego kanału są olbrzymie i dosięgną sumy 50 miliardów zł. Ponieważ suma ta przekracza możliwości finansowe nawet bogatej Francji, wystąpił inżynier Maehl z innym planem, na pierwszy rzut oka wprost fantastycznym. Proponuje on mianowicie zbudować odpowiedni tor kolejowy i kolosy morskie przewozić na szynach z jednego morza do drugiego. Ładowanie statków odbywałoby się następująco: Statek wjeżdża do olbrzymiego basenu na kółkach. Zamykają się za nim śluzy, woda zostaje wypuszczona z basenu, po-

czem motory wciągają basen wraz z okrętem na odpowiednio zbudowany tor kolejowy. Inżynier francuski oblicza, że przejazd na 500 km długim szlaku kolejowym będzie się mógł dokonywać w przeciągu 10 godzin. Wylądowanie statku odbywać się będzie podobnie jak załadowanie. Basen ze statkiem wajeżdża do morza, do basenu wpuszcza się wodę i statek przez otwarte wrota śluzy wypływa na morze.

Dotychczasowa droga z Brest nad Oceanem Atlantyckim dookoła półwyspu pyrenejskiego do Marsylii wynosi 3100 klm, statek frachtowy o szybkości 25 klm. na godzinę potrzebował do jej odbycia około 5 dni. Koszty wykonania tego planu obliczono na przeszło 2 miljardy zł., rentowność tego przedsięwzięcia jest zdaniem projektodawcy całkowicie zapewniona, mimo stosunkowo wysokiej taryfy transportowej. W ip.

Co mówi Kubelik o sobie?

Kubelik to artysta w każdym calu. Żyje tylko muzyką i dla muzyki, stał się wyższym ponad wszelkie troski materialne, nad którym zwykły śmiertelnik zalamywałby ręce w rozpacz. Swego czasu pisaliśmy o jego olbrzymim majątku, o wspaniałej, bajkowej wprost willi w Abazji, następnie o imponującej posiadłości ziemskiej w Czechosłowacji. To wszystko miał artysta, a obecnie częściowo pozostało po nim tylko wspomnienie. Oczywiście powód do rozpacz, do zwątpienia. A jednak artysta stoi powyżej tego, materialne sprawy wcale go nie przejmują. Posłuchajmy co mówi Kubelik o sobie:

„Jestem artystą. Tylko jedno interesuje mnie na świecie — to moje skrzypce. Dla mnie pieniądź nie ma żadnego znaczenia. Jest kawałkiem papieru, obojętne czy zawiera ciekawe słowa czy podpisy tych, którzy mają prawo podpisywać banknoty. Pieniądź nie ma dla mnie wartości, pieniądź nie sprawia mi ani radości, ani smutku. Wszakże Rembrandt, jeden z największych malarzy, którego dzieła oceniali współcześni na wagę złota, był szalenie bogaty, a jednak umarł w biedzie. Pod koniec życia utrzymywał się z pieniędzy, które otrzymywał od malarzy

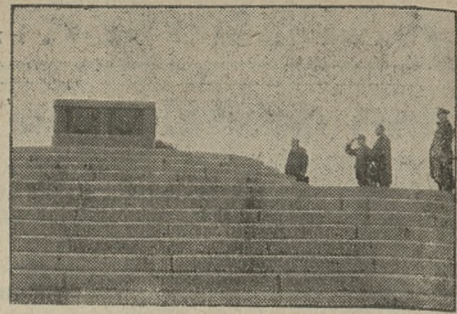
za pozowanie do portretów. A jednak czuł się szczęśliwy i nie buntował się przeciwko losowi. Nie uznawał trosk materialnych i ja ich nie znam.

„Od trzydziestu dwu lat jestem niewolnikiem i kochankiem skrzypiec. W tym czasie zdobyłem koncertami we wszystkich pięciu częściach świata więcej niż trzy miliony dolarów. Obecnie nie posiadam nic, a jednak nie czuję się z tego powodu nieszczęśliwym. Zadowolnie i szczęście znajduję w muzyce, to wystarcza mi zupełnie. I dla tego nie przejmuję się tem, co się stanie z moimi dobrami ziemskimi w Bergenlandzie. To rzecz moich adwokatów. Oni przeprowadzają procesy a ja gram, zarabiam dolary franki, pesety, funty, złote. Moi wierzyciele zabierają mi wszystko, bo mówią, że im jestem winien. Mnie daje radość moja sztuka, a im moje pieniądze!

„Wiem, że ludzie interesują się losem moim i mych włosów. Szkoda wielka i nie szczęście jest w tem, że **dobrzy ludzie, którzy mają serce nie mają pieniędzy, a bogaci, którzy mają pieniądze, nie mają serca.** W przyszłość patrzę ze spokojem; radzę sobie, jak umiem. Przez dziesiątki lat otaczał mnie zbytek, ale mimo to mnie zbytek nie zepsuł. Byłbym miał co jeść a poza tem dwie walizki, o ile możliwości jak najmniejsze, do podróży po świecie — o! i wszystko. Kłopoty finansowe nie dosięgną mnie, bo dla mnie pieniądź to bałast. Jestem szczęśliwy i nie troszczę się o nic, bo gdybym to czynił, nie mógłbym żyć dla sztuki i grać.

„Pragnę pracować jeszcze bardzo długo. Przynajmniej ze trzydzieści lat. Czuję się młodym. Mam lat pięćdziesiąt dwa, ale odczuwam je tylko wtedy, gdy patrzę w lustro.

„Mam wielkie plany. Ale kiedy i jak

Hold najwierniejszym synom ojczyzny, którzy dali swe życie w ofierze podczas wielkiej wojny, składa Francja cała w osobie Jej prezydenta, po odsłonięciu wspaniałego pomnika na szczycie słynnej po wieczne czasy bohatersko zapisanej w dziejach Hartmannswillerkopf

uda mi się je urzeczywistnić, nie wiem dotychczas. Nasamprzód chciałbym napisać wielkie dzieło, historię gry na skrzypcach. Poza tem chciałbym stworzyć akademję gry smyczkowej. Ale gdzie i kiedy — też nie wiem. Pewne jest, że kiedyś w przyszłości osiadę gdzieś na stałe, i tam też stworzę to, o czem marzę.

„Na razie żyję hasłem: praca, praca i jeszcze raz praca. Od czterech lat nie mam dnia wytchnienia. W Indiach Japonii, Australii i w Ameryce — wszędzie dawałem koncerty. Poza tem jestem związany kontraktem na tournée po Południowej Afryce, Palestynie i Arabii, i to wszystko: muszę odrobić jeszcze w tym roku. Początek przyszłego roku przypada na Amerykę, a później pojedą znów dalej... i tak bez końca”. (wk)

Kursa gotowania i gospodarstwa domowego dla kawalerów i żonkosiów zapoczątkowano w tych dniach w Londynie. Mężowie, których żony zajęte cały dzień pracą zawodową, mogą dzięki ukończeniu takiego kursu wejść w prawa... pani domu. Kawalerowie zaś będą mogli śmiało ubiegać się o rączkę umiłowanej zapewnieniem, że umieją gotować itp., co niewątpliwie znacznie powiększy ich szanse.

W pętach demona miłości

Młody i przystojny handlowiec paryski René Armand nawiązał przed kilku laty stosunek miłosny z swoją koleżanką Iwoną Gauthier, pracującą wraz z nim w jednym z magazynów paryskich. Armand był żonaty i miał dziecko, mimo to zgodził się na zacieśnienie swego stosunku z młodą Iwoną, która marzyła nawet o tem, że Armand rozwiedzie się z swoją żoną i poślubi ją. Armand nie przywiązywał początkowo do tego romansu większego znaczenia, później jednak przekał się, że miłość jego do Iwony wzrasta coraz bardziej. Chcąc zerwać ten niebezpieczny węzeł, porzucił posiadłość w Paryżu i osiedlił się w miejscowości Gaunat. Ale i to nie pomogło. Miłość jego do Iwony nie osłabła i Armand wyjeżdżał pod rozmaitemi pozorami do Paryża, aby spędzić czas ze swoją kochanką. Romans ten stawał się coraz bardziej uciążliwy dla Armanda, bo Iwona nie chciała się zadowolić polotną znajomością, ale żądała, aby Armand rozwodził się z żoną i poślubił ją. W ub. tygodniu Armand wyjechał pod jakimś pozorem do Paryża, gdzie spotkał się znowu z Iwoną. Oboje spędzili następnie kilka dni nad morzem, gdzie miłość ich rozkwitła na nowo, a w końcu wrócili do Paryża. Teraz, gdy musieli się już rozstać, Iwona zaczęła nalegać, aby raczej popełnić wspólne samobójstwo, niż żyć w rozłące. W końcu Armand zgodził się, że najpierw zastrzeli swą przyjaciółkę, a potem sam popełni samobójstwo. Udali się w tym celu do parku Saint Clond pod Paryżem, a spędziwszy wesoło cały dzień postanowili wieczorem umrzeć. Ułożyli się więc na trawniku w odludnym miejscu parku. W chwili, gdy Iwona zajęta była swoją torebką, Armand przyłożył jej do skroni rewolwer. Jak twierdzi — nie miał zamiaru strzelać. Wówczas Iwona nacisnęła palcem kurek. Padł strzał, który spowodował natychmiastową śmierć Iwony. Przerażony Armand rzucił rewolwer i uciekł. Błąkał się długo po parku, potem wrócił do swej martwej kochanki, zamknął jej oczy i zostawił list, zwrócony do prokuratora, w którym oznajmiał o podwójnym ich samobójstwie. Nie zastrzelił się jednak, ale po kilku godzinach zgłosił się w komisariacie policji, gdzie opowiedział całą historję. Policja udała się na miejsce wskazane przez Armanda gdzie istotnie znaleziono leżące w wysokiej trawie martwe zwłoki Iwony. Armand przesłuchany jeszcze raz, oświadczył, że nie chciał zabić swojej kochanki. Ale policja uważa całe jego opowiadanie o wspólnym samobójstwie za zmyślenie, zatem bardziej, że nie zdołała dotychczas znaleźć rewolweru, który miał porzucić na miejscu zbrodni. Ar-

mand. Bardzo podejrzane światło rzuca na osobę Armanda to, że znaleziono w jego portfelu mnóstwo pornograficznych fotografii, świadczących o niemoralnych jego skłonnościach. Armanda osadzono w więzieniu jako podejrzanego o zabójstwo Iwony. Zagadkowy ten dramat wywołał sensację w całej Francji. S. F.

Dwa niezwykle powołania zakonne we Francji

Ostatnio Francja ma do odnotowania dwa głośne powołania zakonne: profesor prawa administracyjnego na uniwersytecie w Nancy, Georges Renard, wstąpił do nowicjatu dominikanów w Amiens; równocześnie ulubieniec Paryżan, artysta dramatyczny Henry Vermeil, porzucił zawód dsceniczny i zgłosił się do klasztoru kartuzów.

Biedny Rockefeller

Biograf milionera amerykańskiego Johna Rockefellera, Flinn, ogłosił publikację, w której wykazuje, że Rockefeller z powodu przesilenia gospodarczego stracił dwie trzecie swego majątku, który stopniał z 500 do 150 milj. dolarów. W. i P.

Kolorowe gazety

W Sjamie każdy dzień tygodnia oznaczony jest innym kolorem — zwyczaj ten przyjął się w życiu codziennym ludu sjamskiego, np. w ubiorze. Pomimo europeizowania się kraju, obyczaj ten przeniósł się i do prasy, dzienniki np. drukują się w poniedziałek na żółtym papierze, w czwartek — na zielonym, w niedzielę — na różowym. W inne dni tygodnia obowiązują zwykły, biały papier. Co kraj to obyczaj.

Za ogłoszenia i reklamy odpowiada administracja w osobie Antoniego Leśniewicza w Poznaniu

KURS RYTEIKI I PŁASTYKI Walentyny Wichowiczowej.

Kursa dla Pań rok I i II, dla Panów rok I i dla dzieci od lat 5 do 14. Lekcje odbywają się w śródmieściu i na Łazarzu w godzinach popołudniowych i wieczornych. Wpisy i informacje w Poznańskim Instytucie Muzycznym, Ogrodowa 4, w godzinach kancelaryjnych i osobiście u p. Wichowiczowej w sali Makowskiego p. Wolności 14a, codz. godz. 4-5, zg 10 299

W Teatrze Polskim idzie obecnie Szekspira „Wiele hałasu o nic” — w świetnej pod każdym względem oprawie scenicznej, wyczyszczonej artystycznie w każdym szczególe. Największe triumfy święcą oczywiście Beatrycze p. Zaklickiej i Siarka p. Noskowskiego. Zdjęcie powyższe — to fragment sceny I aktu II — Don Fedro: — Chcecie mnie, łaskawa pani? — Beatrycze: — Nie, mości książę, chyba żebym miała innego na zamiar; wasza wyśokość zbyt jest kosztowny na dni powszednie.

W dniu 11 października rozstała się z tym światem, opatrzona św. Sakramentami, ś. p.

Aniela Tułodziecka

odznaczona Krzyżem Kawalerskim i Oficerskim orderu Polonia Restituta

jedna z najzasłuższych Polek — najukochańsza długoletnia przodowniczka w pracy naszej — wielka Dobrodziejka dziatwy poznańskiej — niestrudzona krzewicielka myśli narodowej.

Wielki Jej przykład pozostanie dla nas testamentem.

Pogrzeb odbędzie się z domu żaloby Ogrodowa 19 w piątek, 14 b. m. o godzinie 3.30.

Nabożeństwo żałobne w poniedziałek o godzinie 9 w kościele św. Marcina, na które wzywają społeczeństwo polskie

Warta (opieka nad dziećmi szkolnymi). Narodowa Organizacja Kobiet.

Czytelnia dla Kobiet. Pomoc Naukowa dla Dziewcząt. Katolicki Związek Polek.

dg 1399

Związek Kobiet Pracujących. Sodalicja Pań miejskich.

Dnia 12. 10. 1932 r. zasnęła w Bogu, opatrzona Sakramentami św., przeżywszy lat 79, ś. p.

z Gniatkowskich

Marja Szczepańska

Pogrzeb odbędzie się w sobotę o godz. 4 po południu z kaplicy św. Józefa. zg 16 301

W smutku pogrążona rodzina.

Poznań, Piekary 8.

Dnia 10 października 1932 r. zmarł długoletni członek Towarzystwa naszego, ś. p.

Jan Płaczek

Pogrzeb odbędzie się w piątek, dnia 14 b. m., o godz. 15-tej, z kostnicy cmentarnej w Górczynie. O liczny udział członków w pogrzebie prosi

Tow. Młodych Przemysłowców w Poznaniu.

Wypadek 263. zg 16 302/3

Dnia 10 b. m., o godz. 23.30, zasnęła w Bogu, po krótkich i ciężkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., nasza droga kuzynka, ś. p.

Marta Buszwald

przeżywszy lat 54. Pogrzeb odbędzie się w piątek, dnia 14. 10. 1932 r., o godz. 14.45, z kostnicy cmentarza św. Marcina w Górczynie. Rodzina.

zg 16 293

Podziękowanie.

Przewielebnemu ks. prof. Bączkiewiczowi, Duchowieństwu, p. dyr. Sokolnickiej, delegatom Akademickiego Aeroklubu w Gdańsku, dyrekcji i współpracownikom tow. „Orzeł”, wszystkim Koleżankom, Znajomym i Krewnym, w szczególności p. inż. Brelińskiemu, którzy okazali nam swe współczucie po zgonie ś. p.

Maryli Urbaniakówny

składamy serdeczne podziękowanie.

dg 1400

Rodzina.

W pierwszą bolesną rocznicę śmierci mego najdroższego męża, ś. p.

Dr. Stefana Stypy

odbędzie się

msza św. żałobna

w poniedziałek, 17 b. m., o godz. 7.30, w kościele św. Florjana na Jeźcach, o czym donosi

żona.

Poznań, dnia 13. X. 1932 r.

zg 16 294

Podziękowanie.

Za tak liczny udział w nabożeństwie, złożenie życzeń, ofiarowanie kwiatów i podarków w dniu srebrnych godów pożycia małżeńskiego ks. prob. Niedźwiedzińskiemu za piękne przemówienie od ołtarza i złożenie życzeń składamy staropolskie „Bóg zapłać”.

Walentostwo Paterkowie

Jarocin, 14 X. 1932.

zg 16 306

W dniu 12 października 1932 r., zmarł nieodżałowanej pamięci Kolega nasz, ś. p.

Władysław Pluciński

wł. apteki na Łazarzu.

W Zmarłym straciliśmy gorliwego Członka i dobrego Kolegę.

Cześć Jego pamięci!

Polskie Powszechne Towarzystwo Farmaceutyczne Okręg Poznań. zg 16 305

We wtorek, dnia 11 października 1932 r., zasnęła w Bogu, opatrzona Sakramentami św., po długich i ciężkich cierpieniach, nasza najukochańsza, najdroższa matka, teściowa i babcia, ś. p.

Marja Tyczewska

z domu Sadowska

przeżywszy lat 77. Pogrzeb odbędzie się w piątek, dnia 14 października, o godz. 4-tej, z Zakładu św. Józefa na stary cmentarz św. Wojciecha.

zg 16 292

W ciężkim smutku pogrążone dzieci.

Poznań, ul. Piaskowa 8.

Za spokój duszy ś. p.

Kazimierza Wawrzynieckiego msza św.

odbędzie się

w sobotę, dnia 15 października r. b., o godz. 8-ej w kościele Matki Boskiej Bolesnej na Łazarzu. zg 16 307

Zbysława Wawrzyniecka.

Niniejszem uprzejmie donoszę, iż po przejeździe lokali fy Dall'Assta przy ulicy Fr. Ratajczaka 15, narożnik „Pasaż Apollo” otwieram w piątek 14 b. m., o godz. 15 na okres zimowy

Kawiarnię

Szanowną Publiczność jak i wszystkich moich Sympatyków proszę o łaskawe poparcie

W. Mandłowa

zg 16 300

Telefon 17-88.

Przy okazji polecam moje znane z dobroci pieczywo domowe.

W 3-cią bolesną rocznicę śmierci naszej najukochańszej Matki ś. p.

Marji z Dąbrowskich Małeckiej

odbędzie się dnia 14 bm.

msza święta

za spokój Jej duszy w kościele św. Marcina o godzinie 9 rano, na którą wszystkich życzliwych Jej pamięci zapraszają

zg 16 295 dzieci

Urzędnik gospodarczy

kawaler, z 11-letnią praktyką we wzorowych majątkach z dobrymi poleceniami z mieni z dniem 1. 1. 33 posadę. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zg 16 287

PIECE

kuchnie westfalskie, rury, kolana, płyty z kregami, kuchenki naftowo-gazowe, żelazka elektryczne, gazowe i okowicane, wagi i ciężarki tania

A. KOSZEWSKI
Poznań St. Rynek 61.
Pr 4 980-40.86

Poszukuję

zł 50.000

na I-szą hip. na nieruchomości handlową w mieście wojew. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. pod zg 16 291

Pierwszorządny

kontrabasista

(grający również na zusa-fonie i puzonie) szuka zaraz lub później posady. Łaskawe oferty uprasza

G. Saniewski, Nowawies 51

pow. Grudziądz. ng 5 586

TAPETY

Ceraty
Linoleum

sprzedaje bardzo korzystnie

Zb. Waligórski

Pocztowa 31, naprzeciw poczty

P 4 176/7 35.83/4

Suche składnice i piwnice

zaraz potrzebne na przeciąg trzech miesięcy. Oferty uprasza się pod zg 16 296 do Kurjera Pozn.

UCHWAŁA. W sprawie odroczenia wyplat nad majątkiem f-y Wiza i Maluszek w Poznaniu — zarządza się po myśl art. 39 rozp. Prezyd Rzplitej z dnia 6. III 1928 r. otwarcie postępowania układowego z dniem 8 października 1932 r. Poznań, dnia 8 października 1932 r. Sąd Grodzki. ng 5 589

UCHWAŁA. W sprawie upadłościowej nad majątkiem Dom Maszyn Warta, właśc. Jadwiga Pietsch, Poznań, ul. Wielka 25, zastanawia się postępowanie z powodu braku masy § 204 ord. upadł. Poznań, 19 września 1932 roku. ng 5 588 Sąd Grodzki.

Nagłówkowe słowo (tłusto) 25 groszy, każde dalsze słowo 15 groszy, 5 liczb = jedno słowo, i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 100 słów, w tem 5 nagłówkowych.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych: 1-lamowy milimetr 50 groszy

Znak oferty (naprzykład: n 2395, z 21205, d 1811 i t. d. = 1 słowo. Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 11.

1 SPRZEDAŻE

Losy

1 klasy, najszybsze, polecą kolektura Kędziory, Poznań, Siaroka 5/6, narożnik Nowej, zdg 32 065

Anodówki „Emka” najkorzystniej

150 wolt wy-
kazująca 175
wolt z 17,90;
120 wolt wy-
kazująca 140
wolt 13,90; —
100 wolt wy-
kazująca 120
wolt z 11,25;
90 wolt wy-
kazująca 110
wolt z 10,00;
60 wolt wy-
kazująca 75
wolt z 7,40.
Baterie wysła-
nie na cała Polskę
za zalicze-
niem z 2.— Za przedłożeniem
karty gwarancyjnej z baterji
anodowej „Emka” ładujemy jed-
norazowo akumulator gratis. —
„EMKA”, Zakłady Radio elek-
tryczne, Zakłady Aparatury elek-
trycznej, ul. Północna 23, Poznań
Włodarczyk Poznań Wrocław-
ska 30 telefon 3633.
Pg 5 012 40,140

Masywny dom

w mieście powiatowym w naj-
lepszym położeniu przy rynku, w
którym mieści się duży skład z
2 oknami wystawowymi, miesz-
kaniem, dużą składnicą i piwni-
cą, korzystnie do nabycia z po-
wodu choroby. Oferty Kurjer
Poznański zdg 35 926

Powóz

(landauer) w dobrym stanie ta-
nio. Stawna 6. zdg 35 915

Antykwareznie

najkorzystniej. Kupno — Sprze-
daz Marcinkowskiego 28.
Pg 4 748 40 54

„Antyki”

meble używane, wielki wybór,
ceny najniższe. Flasiński, Woź-
na 9 zdg 5056-57-217

Meble

solidnie wykonane — po cenach
przystępnych. Andrzejewski —
Wrocławska 4, przy Starym
Rynku, dawniej M. Focha 38.
Pg 4721 39,12

Maszyny do pisania

dobrze okazujące z gwarancją od
zł 90 nowe od zł 550, również
zamiana naprawe oraz części
ofertuje Skóra i Ska Poznań
Aleje Marcinkowskiego 23.
Pg 4140 31,47

Meble

tanio wprost z składnicy poleca
K. Bakos, ul. Wencesławska 1,
Most Chwaliszewski przy krzyżu,
zdg 34 821

Piece

kuchonki kaflowe przenośne tanio
poleca Miłach Dolna Wilda 21.
zdg 35 231

Piękną parcelę

bliisko ul. Bukowskiej i Radja od
dam tanio. Oferty Kurjer Pozn.
zdg 36 071

Parcelę

budowlana narożnikowa tanio
sprzedam, Poznańska 27 restaura-
cja. zdg 36 072

Elektrolux

mało używany 195 zł. Adres Kur-
jer Poznański zdg 36 022

Sprzedam

damski płaszcz granat, kołnierze
„seal”. Piękary 13 mieszkanie 2
parter Nowaczówna.
zdg 35 905

Parceli

kilka, w ładniejszej części Po-
znań, korzystnie z powodu wy-
jazdu sprzedawcy właściciel. Oferty
Kurjer Poznański zdg 35 908

Gabinet

leżankę, kółko tanio sprzedam.
Pośrednicy wykluczeni. Kanał-
owa 3. m. 4. od piątej. zdg 36 061

Doberman

bardzo ostry i dobry stróż na
sprzedaż. Oferty Kurjer Pozn.
zdg 36 063

Wózek

dziecięcy niebieski skrzynkowy
sprzedam obejrzeć od 19. Łanowa
33. m. 6.
zdg 36 070

Pianino

i jadalnię tanio sprzedam. Debić,
Świercowska 22 mieszkanie 3.
zdg 36 097

Sprzedam

natchmiast z powodu przejęcia
innych przedsiębiorstwa mogą
dobre prosperujący skład zaarmi-
strzowski, położony w centrum
miasta. Do objęcia potrzeba ca.
3 000. L. Kotowski Kościelna
(Pomorze), Rynek. zdg 36 099

Dom

w Poznaniu okazując tanio cena
23 000, roczny dochód 4 800. —
Chwaliszewa 35 restauracja.
zdg 36 029

Ubraniowe

materiały modne, okazując sprze-
dam prywatnie. Oferty Kurjer
Poznański zdg 36 033

Parcelę

na sprzedaż. Mosina. Hotel Naro-
żowy. zdg 3 539

Piec

szamotowy, żelazny, kuchnia ga-
zowa, 4 palniki, rozmaite meble.
Adres wskaże Kurjer Poznań-
ski zdg 36 134

Jadłodajnia

w śródmieściu z powodu wyja-
zdu okazując do sprzedania.
Oferty Kurjer Poznański
zdg 36 135.

Dywan

salonowy jasny recnie wiazany
3x4 sprzedam. Skarbowska 4 mie-
szkanie 8. zdg 36 167

Kamienica

w najlepszym położeniu miasta
powiatowego zaraz na sprzedaż.
Cena 80 tysięcy złotych wpłata
30 tysięcy złotych. — Zgłoszenia
Władysław Kaniewski Gostyń.
ng 5 828

Polonia

Pośrednictwo Majaków. Poz-
nań. Kantaka 5 poleca wybór
majaków ziemskich gospodar-
stw kamienic. willi przy-
muję zlecenia. zdg 34 993/4

Zbiór

znaków sprzedam. Zapytań
Plac Bernardyński 1, m. 5.
zdg 35 892/3

Resztówkę

300 morgowa, rola dobra, las,
łuki, budynki masywne. Inwentar-
ze kompletne sprzedam. Zgło-
szenia Kurjer Poznański
zdg 36 266.

Kolonjakę restaurację

pełna koncesja, dobrze prosperu-
jąca, mieszkaniem Inowrocławiu
sprzedam. Oferty Kurjer Po-
znański zdg 36 265.

W. Groszkiewicz

Stary Rynek 59,
telefon 22-55 hurt,
detal. Koldry w
wielkim wyborze
po cenach zniżo-
nych, wstawiane
reczna praca od
12, jedwab ad-
maszek na biało
wacie, 26, jedw.
pr. adamaszek na
biało jedw. wacie
46,50, jedw. ad-
amaszek na welnie
(chem. czyszcz.)
47,50, jedw. pri-
ma na welnie —
(chem. czyszcz.)
68,50, mchowce
w każdej cenie pięk-
nie wykonanie fi-
rany tytulowe ang.
3 częściowe już od 8,50
Pg 5058-41,2

Pianino

nowe, wiedeńskie, piękny ton,
sprzedam Adres Kurjer Poznań-
ski zdg 36 323

Stoły rozciągane

do jadalni bardzo tanio. Poznań-
ski Dom Komisowy, Dominikańska 3.
Pg 5 048 41,66

Alpaka — Serwis

Wyprawy — Prezenty
najkorzystniej tylko wprost Hurto-
wni Porcelany, Wroneńska 24,
podwórce. zdg 36 360

Maszynka do mięsa

nr. 32 jak nowa, korzystnie do
sprzedania. Długa 4. m. 10.
zdg 36 356

Żyrandole

lampki biurkowe pięknej roboty
spiesznie sprzedam. Ogłada, Wa-
ty Jagielny 22, m. 9, właścicielka,
tel. 69-17, do poniedziałku,
zdg 36 343

Samochód

limuzyna, marki amerykańskiej
w dobrym stanie, gotowy do ja-
zdy, korzystnie na sprzedaż. Zgło-
szenia telefoniczne pod 12-29.
zdg 36 343

Jadalnia

polerowana bardzo tanio. „Sto-
larnia”, Bukowska 9. zdg 36 304

Skład

z przyległym komfortowym miesz-
kaniem przy najruchliwszej ulicy
nadającym się na każdą bran-
żę. sprzedam. Marszałka Focha
39, mieszkanie 17. zdg 36 324

Dom

willa trzymieszkańcowa Poznania
cena 35 000, wpłaty 10 000 reszta
amortyzacja. Kossmann Fredry
6. Pg 5 049-57,242

Jadalnię

okazując tanio przesła w skó-
rze. Można obejrzeć w składzie
mebli ul. Żydowska 34. zdg 36 380

„Radjolabor”

Skarbowska 7 telefon 41 10 napra-
wia i buduje najnowsze odbior-
niki po cenach niskich. Pogotowie
czynne od godziny 9 wieczorem.
zdg 36 378

Restaurację

z urządzeniem sprzedam tanio. —
Oferty Kurjer Pozn. zdg 36 373

Expreso

na 30 litrów jak nowy bardzo ta-
nio. Poznański Dom Komisowy,
Dominikańska 3 telefon 2442.
Pg 5 043 41,61

Pianina za raniczne

bardzo dobrym stanie, płyta me-
talowa, krzyżowe tanio. Poznań-
ski Dom Komisowy, Dominikańska 3.
Pg 5 044 41,62

Maszyny krawieckie

główni do maszyn krawieckich
Dürkopff i Pfaff na prąd elek-
tryczny. Poznański Dom Komis-
owy, Dominikańska 3.
Pg 5 044 41,65

Skrzydło

orzechowe Berndt, Breslau z 500,
Poznański Dom Komisowy, Do-
minikańska 3. Pg 5 045-41,63

Maszyna

damska wpuszczana okrągłe czło-
nenko jak nowa, z 260. Poznań-
ski Dom Komisowy, Dominikań-
ska 3. Pg 5 046-41,64

Sklep

spożywczy, śródmieście przyległe
mieszkanie korzystnie sprzedam.
Adres Kurjer Pozn. zdg 36 216

Drzewka i krzewy owocowe

ozdobne oraz różę po ce-
nach zniżonych. Szkółka
Drzew A. J. Jeske, Jeleni-
nek, poczta, stacja kolej
Złotniki k. Poznania. Tele-
fon 3. Cenniki na żada-
nie. Dojazd autobusami z
ul. Szyperskiej w kierunku
Obornik Pg 4 144 33,4

Karakułowe

futro 850, seałowe prima 350 złe.
baki epody. Wierzbicce 13 par-
ter. zdg 36 211

Gospodarstwo

26 morgi ziemia ogrodowa 10 km
od Poznania sprzedam. Oferty
Kurjer Poznański zdg 36 191

Pianino

sprzedam. Wierzbicce 6 mie-
szkanie 6. zdg 36 190

Biurko amerykańskie

fotel tanio. Al Marcinkowskie-
go 25 m. 9, tel. 22-15. zdg 36 322

Skład

mieszkanie, właściciela, już wod-
ny. Jaskiewicz, Fredry 6.
zdg 36 285

Zakład fryzjerski

dobrze prosperujący z przyle-
głym 2-pokojowym mieszkaniem
najlepszego dzielnicy Poznania.
Zgłoszenia Kurjer Poznański
zdg 36 272.

Wózek

dziecięcy, biały, na nikielowych
resorach. Skarbowska 13. m. 6.
zdg 36 228

Wózek

dwukołowy kawy, nadaje się dla
piekarsza lub dla drukarni. Ry-
baki 7. m. 16. zdg 36 151

Skład

kolonialny, mieszkanie trzypoko-
jowe, kuchnia, sprzedam. Wska-
ze Kurjer Poznański zdg 36 254.

Miód

tegoreczny, gwarantowany,
prawdziwy, pszczelny, ceny kry-
zysowe. 5 kg. 8,50 10 kg. 15.—,
20 kg. 30.—, 60 kg. 78.— złotych
z blaszanka i „półka” pocztowa
kolejowa: „Polmiód” Dom Ek-
spozytowy Podwrocławskie (Molo-
polska). ng 5825

Tanio

regal, stół szklane nakrycie do
cukierni, piekarni i piec ka-
flowy przenośny sprzedam. Of-
erty Kurjer Poznański rg 3664.

Tapczan

nowy tanio sprzedam, pracownia
Mostowa 34. rg 3662

Pieśek

(Rehmischer) Golebia 4. III. p.
m. 6. rg 3660

Parcelę

i 12 morg gruntów na spekulację
sprzedam. Karol Rose, Poznań,
Szeląg, ul. Włom 42. rg 3665

Wykorzystaj okazję

kup parcelę pod budowę własne-
go domu na 4—5 letnie rozpła-
ta a skończą się twoje kłopoty
mieszaniowe. Cena za metr
kwadratowy od 20 groszy. Infor-
macje w Biurze Osiedla Podmie-
skiego Poznań Gwarna 9.
zdg 1 370

Dywany żywiockie

recnie wiazane,
prawdziwe tylko
z marka ochron-
ną „Dywan ży-
wiecki” na płom-
ie — Wyłączna
sprzedaż Bracia
Górecki Poznań
Stary Rynek 44.
Pg 4 774-39 214

Całkowite

urządzenie do składki lokatowego
tanio zaraz na sprzedaż Feliks
Grobelski, Kobyliński. zdg 36 336

Wybór

kamienic. willi, domków, folwar-
ków, gospodarstw, poleca, Ra-
tajcza. Plac Sapiżyński 4.
zdg 36 332

Szafę

żelazna tanio sprzedam. Kuź-
kowa, ul. Cich-3 zdg 36 296

Powodu

likwidacji kolonialki, nowy ma-
gazel, szkła do cukierków, towar.
Walenczyk, Grobla 9.
zdg 36 300

5 KUPNA

Pianino

czarne w dobrym stanie kupię.
Oferty z podaniem ceny i marki
Kurjer Poznański zdg 35 515

Koc

używany kupię, Zgłoszenia cena
Kurjer Poznański zdg 36 075

Meble używane

całe komplety raz pojedyncze
sztuki kupuje i przyjmuje w ko-
miss Poznański Dom Komisowy,
Dominikańska 3 telefon 24-42
Pg 4099-40,124

Samochód

ciężarowy 1—2 tonnowy, używa-
ny lecz w dobrym stanie kupi-
ny za gotówkę. Oferty do Ku-
rjera Poznańskiego dg 1 390

Futro

damskie brązowe, piżmowe lub
żrebe w dobrym stanie kupię. —
Oferty Kurjer Poznański
zdg 36 033

Pendłówkę

mocna na pile tarczowa 1 000 do
1 300 średnicy kupię Oferty Kur-
jer Poznański zdg 36 009

Jabłka

do przerobu kupię F-ma Gaede,
św. Wojciech 29 30 tel. 52-82.
zdg 36 011

Radio

3 lampowe, nowoczesne wprost
do sieci prądu zmiennego kupię.
Oferty Kurjer Poznański
zdg 36 013

Suszarkę

dwuwałcowa używana kupię. —
Oferty podaniem rozmiarów Ku-
rjer Poznański zdg 36 020

Radio

lampowe kupię, Zgłoszenia cena
Kurjer Poznański zdg 36 054

Kupię

stary flet okazując, Cena Ku-
rjer Poznański zdg 36 161

Kupię

za gotówkę samochod limuzyna,
4 drzwi najchłodniej Ford rocznik
29 30 Chevrolet 28/31, Essex 29/30
Oferty Kurjer Pozn. zdg 36 164

Dywan perski

duży i małe kupię. Oferty do Ku-
rjera Poznańskiego zdg 36 166

Maszyny

do pisania i cenne sprzety bio-
rowe, przyjmujemy do sprzeda-
ży komisowej. Skóra i Ska, Poznań,
Aleje Marcinkowskiego 23
zdg 36 245

Kupię

skład kolonialny lub próżny na
provincji. Szczegółowe oferty
Kurjer Poznański zdg 36 240.

Kupię

tanio używane lecz dobre harmo-
nium, Łaskawe oferty z pod-
aniem ceny do Kurjera Poznań-
skiego ng 5 831

Puzon

i jazzband (komplet) używane ku-
pię. Oferty, Łę, Gawiak, Hotel
Warszawski, Wzrzenia, ng 5 832

Perlak

do wyrobu kaszy cało lub półau-
tomatyczny nadający się do zape-
du motorowego o sile 10 H. P.
używany w dobrym stanie kupię
zaraz, Daniłowicz Kębana,
zdg 36 180

Łóżeczko

żelazne dziecięce. Oferty cena
Kurjer Poznański dg 1 397.

6 KAMIENICE

Sprzedam

wille komfort Debić wpłaty 25
tys. zł. Oferty Kurjer Poznański
zdg 36 016

Kamienicę

w centrum z wolnym składem i
mieszkanem sprzedam właściciel
Oferty Kurjer Pozn. zdg 36 114

Kamienica

Dwuosobowy Wielkie Garbary 5 mieszkanie 9, zdg 36 098
2 pokoje klątki używaniem kuchni bez. Szewska 12, mieszkanie 11, zdg 36 106

Dwu - trzyosobowy z doskonale utrzymanym słonecznym ciepły wszystkie wydatki dla np. studentów gimnazjalistów Ogrodowa 15 m. 3. zdg 36 107

Inteligentnym tani. Szyperska 1 mieszkanie 17, zdg 36 110

Pani piętno lazienka, Mateckiego 12, mieszkanie 20. zdg 36 034

Wierzbice 46 mieszk. 6. zdg 36 178

Urzędnicze (studentce) oddzielny czysty tanio. Aleje Marcinkowskiego 19, m. 7. zdg 36 136

Pan u inteligentnemu dobrze umebrowany pokój, blisko opery zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 36 137.

Pokój wspólny, pańlice. Lakowa 7 a. m. 19. zdg 36 138

Ladny niekrepujący frontowy pokój, dwom. Szyperska 3, m. 13. zdg 36 140

Pokój wspólny panu. Pocztowa 13, m. 6. zdg 36 144

Pokój umebrowany dla 2 panów do wynajęcia. Strzałowa 7, m. 22, duża brawa. zdg 36 145

Pokój na jedna lub dwie osoby Różni- ca 16 mieszkanie 16. zdg 36 126

Frontowy czysty, elektryczność dwuosobo- wy solidnym. Skrzyta 14 mie- szkanie 9. zdg 36 125

Pokój 2 osoby z obiadaniami tanio. Ogro- dowa 13 dom ogrodowy. I. mie- szkanie 25. zdg 36 123

Pokój wynajme. Staszica 19 mieszk. 10. zdg 36 121

Pokój Wierzbice 11, m. 17. zdg 36 120

Frontowy dwuosobowy. Aleje Marcinkow- skiego 17 a. miesz. 7. zdg 36 119

Dwuosobowy Póla 18 mieszkanie 8. zdg 36 118

Z klątki elektryczność. Chwałiszewo 1, mieszkanie 5. zdg 36 115

Wysoki parter inteligentnym dwuosobowy. Wiel- ka 15 mieszkanie 5. zdg 36 117

Kantaka 5 2 panienki z utrzymaniem przy- me mieszkanie 12. zdg 36 157

Pokój niekrepujący do wynajęcia od za- raz. Szewska 15 mieszkanie 10. zdg 36 158

Pokój dwa panom paniom małżeństwu. Wrocławka 9, m. 7. zdg 36 162

Pokój umebrowany. Wielka 15, mieszka- nie 7. zdg 36 168

Dwuosobowy Romana Szymańskiego 7, I. zdg 36 169

Dwuosobowy elektryczność. Focha 70 mieszka- nie 7. zdg 36 170

Pokój czysty od 15 Długa 4, miesz. 10. zdg 35 067

Pokój tw. Wójcich 4 m. 4. I str. zdg 36 147

Pokój z dobrem utrzymaniem, blisko zamku Składowa 4, m. 4. zdg 36 151

Pokój słoneczny, duży. Ratajczaka 9, m. 11. zdg 36 258

Pokój 15 m. Mateckiego 27. III. 15. zdg 36 241

Pokój umebrowany 15, Gwarna 8, m. 12. zdg 36 235

Niekrepujący małżeństwu panom Łukaszewi- cza 4, pierwsze prawo Łazarza. zdg 36 368

Pokój dla dwu jednoosobowy, niekrepujący, oddzielny czysty tanio. Kana- łowa 7, II, prawo. zdg 36 321

Pokój ładny studentkom. urzędnic- kom. zaraz. Różana 6, m. 6. zdg 36 253

Frontowy solidnym panom. Wierzbice 59, m. 4. zdg 36 231

Inteligentowi frontowy elektryczność. Szwał- carska 26 m 6. zdg 36 229

Pokój dwóch studentów — ogrzewanie Chelmońskiego 4, m. 4. zdg 36 273

Wrocławska 5/6 mieszkanie 4. zdg 36 219

Dwuosobowy Szewska 14, m. 4. rz 3603

Umieblowany Pocztowa 27, m. 5. rz 3606

Centrum! niekrepujący. D-rówia Szuberto- wa Kreta 5. zdg 36 202

Pokój umebrowany, centralne ogrzewa- nie, elektryczność, zaraz. Śnia- deckich 18, m. 8. orladac popo- ludniu. zdg 36 335

Pokój dla 2 panów zaraz do wynajęcia. Mickiewicza 15, m. 6. zdg 36 328

Pokój K. Nowak. Plac Bernardyński 4. zdg 36 330

Niekrepujący Grobla 19, m. 8. zdg 36 301

Dwuosobowy jeden (utrzymanie) pianino. Go- derska. Półwiejska 2. zdg 36 306

Dwuosobowy utrzzymaniem. Telefon 60-75. zdg 36 353

Duży słoneczny. Dąbrowskiego 33, 8. zdg 36 352

Pokój Słowackiego 39, m. 10. zdg 36 350

Zygmunta Augusta 10, m. 9 bielizna po- ścielowa pożądana. zdg 36 344

Pokój Matejki 38, m. 11. zdg 36 347

Utrzymaniem Działyskich 3, m. 5. zdg 36 307

Gabinet sympialnia, telefon od 1. Stowac- kiego, wejście Prusa 2, m. 10 — godz. 10—2. zdg 36 308

Próżny lub umebrowany od 15. lub 1, 11, Matejki 53, m. 10. zdg 36 310

Dwom solidnym panom dobrze umeblo- wany czysty Matejki 67, m. 9. zdg 36 311

Jednoosobowy utrzymanie pianino telefon. Rzeczypospolitej 4, mieszkanie 8. zdg 36 218

Dwuosobowy słoneczny dla panów lub panie- nak. Wszystkich Świętych 3 mie- szkanie 10. zdg 36 209

Pokój Ratajczaka 11 mieszkanie 101. zdg 36 198

Wspólny solidnemu. — Wierzbice 39 a, mieszkanie 4. zdg 36 195

Dwuosobowy frontowy elektryczność, bez po- ścieli zaraz. Strzelecka 23 b mie- szkanie 6. zdg 36 194

Dobrze umebrowany pokój. Kantaka 7, m. 10. zdg 36 287

Pokój czysty dwom panom. Dolina 3, m. 7. zdg 36 231

Pokój słoneczny, frontowy lasienka, te- lefon. Mickiewicza 21, m. 5. zdg 36 230

Skromny dwuosobowy. św. Marcja 41, m. 12. zdg 36 276

12 SZUKA POKOJU

Pani poszukuje pokoju Oferty z ceną do Kurjera Poznańskiego zdg 35 529

Pani poszukuje próżnego, młodego pokoju. Oferty Kurjer Poznański zdg 35 670

Pokoju dobrze umebrowanego, niekrepu- jącego z utrzymaniem szuka ka- waler, urzędnik. Oferty z ceną do Kurjera Poznańskiego zdg 35 749

Przyjezdny poszukuje zupełnie niekrepujące- go pokoju w pobliżu ul. Wielkiej. Zgłoszenia z ceną do Kurjera Po- znańskiego pod zdg 36 099

Pokoju 30 m. Oferty Kurjer Poznański zdg 36 084

Pokoi dla słuchaczy kursu utrzymaniem bez poszukuje. Cena. Oferty Kur- jier Poznański zdg 36 093

Pani pokoju śródmięsego, elektryczność, lazienka z utrzymaniem bez. — Oferty z ceną Kurjer Poznański zdg 36 156

Pokoju swobodnego przed rynkiem Wła- dekiem poszukuje. Oferty Kur- jier Poznański zdg 36 259.

Pokoju skromnego poszukuje. Oferty z ceną Kurjer Poznański zdg 36 244.

Małżeństwo młode, przyjezdni poszukują na przeciąg tygodnia umebrowanego pokoju. Oferty z podaniem ceny uprasza się do Kurjera Poznań- skiego pod nr 5 830

Szukam pokoju, centrum, front, do II str do m. 30. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 36 239.

Studentka pokoja blisko Uniwersytetu — Oferty cena Kurjer Poznański zdg 36 367

Kulturalny słoneczny, umebrowanego cie- płego z lazienka. Może zapłacić rok zwroty. Cena. Oferty Kurjer Poznański zdg 36 227

Młode bezdzielne małżeństwo, tanio. bez poscieli, światła i kuchni, blisko Starego Rynku, śpieszenie. Oferty Kurjer Poznański zdg 36 333

Pani szuka pokoju. Oferty z ceną Ka- rier Poznański zdg 36 293.

Pokoju bez mebli poszukuje małżeństwo. Oferty Kurjer Poznański zdg 36 325.

16. OSOBISTE

Ceniś pomysłowości w dniu Imienin. Dwidzi. 50 manicure, farbowanie. Szkolna 9, m. 5. zdg 36 250

Wydzierżawę gościć pełen wyszynk do mórg roli. Zgłoszenia do Kurjera Po- znańskiego zdg 36 038

Wodny młyn, przy Poznaniu, wydzierża- wi Jaskiewicz. Poznań. Fredry 6 zdg 36 286

Młyn wodnego lub motorowego z prądamiem zapewniającym wielkości do 200 str. z rola lub bez zadzierżawie zaraz wprost od właściciela. Gwarancja odpowiednia. Zgło- szenia z opisem i warunkami skierować do Kurjera Poznań- skiego zdg 36 263.

Generalny zastępca na Polskę na nieodwołany patent z arty- kuł masowy poszukiwany. Po- trzeba 3—5 000 m. Nieobowiązują- ca przedstawia wzór. Zgłosze- nia Hotel Britania — portier. zdg 36 246

Krawcowa pierwszorzędną, wykonuje bar- dzo tanio gustownie, terminowo garderobe damska oraz suknie- stwo. Marszałka Focha 82 m. 8. zdg 36 320

Futer naprawy modernizacja. Wierz- bicie 13 parter. zdg 36 212

Uwaga! Wszelkiej wadliwej wymowy jak belkot jakanie oducza tanio w przeciągu 12 godzin według wlas- nego systemu. Gwarancja zupeł- na. Jan Lange b. dyrektor Teat- rów Polskich, ul. Kantaka 1, III, front. 3—5. zdg 35 564

1,45 pończochy jedwabne do prania la jedwab 2,25 złoty Bemberg od 2,50 pończocha jedwabna niedocię- nionej trwałości od 3,90 pończochy mac- co od 4,5 gr jedwab- ny flor od 95 gr I a pończocha po- czwórna od 1,90 fil d'ecosse od 2,90 poczwórny fil d'ecosse od 3,25. Dziecięce nr 5 od 60 gr 10 nr. od 80 gr skarpety męskie od 45 gr desenlowe od 75 gr poleca po znacznie niższych cenach w wiel- kum wyborze specjalny magazyn pończoch i fabryka bielizny J. Schubert Poznań ul. Wrocław- ska 3. Ceny niskie — towar trwa- ły Pw 4 178-37,4

Futra skóry blamy w najlepszym za- tunku poleca fachowy skład ksu- niarski wykonuje naprawy. — Tad Olszyński Poznań Pocztowa 29. zdg 31 325

23 OZENKI

Kawaler posiadający 18 000 gotówki pozna- panna z gospodarstwem lub go- tówką celem ożenku Oferty Kur- jier Poznański zdg 36 037

Urzędniczka etatowa komfortownym mieszka- niem pozna panna na stanowisku. Wiek średni. Cel matrymonjalny. Oferty Kurjer Pozn. zdg 36 102

Pani przystojna, posiadająca skład mieszkaniem pozna urzędniczka, emeryta lub cośkolwiek gotówka. Wiek średni. Cel matrymonjalny. Oferty Kurjer Pozn. zdg 36 103

Przemysłowiec kawaler lat 31, katolik na włas- nem stanowisku, ożeni się z panna do lat 28. Panie z gotówką, którym zależy na spokojnem ogni- sku domowym raczej laskawie oferty wraz fotografiami przesłać do Kurjera Poznańskiego zdg 36 186

Szukam żony przystojnej, wysokiej kultury duc- howej materialnie niezależnej. Licze lat 38 podobno przystojny, na kierowniczem stanowisku po- ważnej instytucji gospodarczej. Sprawy traktuje poważnie. Zgło- szenia Kurjer Poznański zdg 36 372

21 ZGUBY

Zgubiono indeks 17 202. Znalazcę proszę la- ekawy zwrot Kraszewskiego 24, m. 9. zdg 36 052

22 ROZMAITE

Masaż odtuszczające, przemiana mater- rji kosmetyka, indywidualna pie- legnacja twarzy, farbowanie wło- sów, brwi, usuwanie brodawek, kąpieli elektryczne, lampy kwarc- owa. Zakład higieniczno-kosme- tyczny. św. Marcin 74. ng 5668

Płaszcz Jesiennie zimowe pięk- ne modele po cenach najniższych poleca P. Szczawińska 8-Ka Wodna 1. Przyjmuje my asygnaty Kredy- ta". Pg 4158-35,95

24 NAUKA

Mąkowskiego Szkoła Tańca Pl. Wolności 14a. Pg 5053-57,215

Książkowości spraw podatkowych stenografi- maszyni Kura rozpoczynamy 17. Wyczuczym starym sie po- sady. „Postep“ plac Sapieżyński, 2a. zdg 35 855/6

Szkoła Tańca Mikołajczak — Kledecka Pocztowa 29 kura 10, 17. Pg 5 052 41,7

Książkowości stenografii polskiej niemieckiej rachunków, pisanie maszyna — udziela Kromczyńska. Ogrodowa 16 II. zdg 36 326/7

Akademja Tańców Wituszkowskich rozpoczęła naukę najnowszych tańców. Dla akademików kura ulgowa św. Marcin 34. Pg 5054-57,213

Uczennice przyjmie dyplomowana krawco- wa złotym medalem paryskim na kurs oraz udziela wieczorowy krój. Wróblewska, Matejki 52. zdg 36 363/4

Conversion français (se) chercé Condition a Kurjer Poznański zdg 35 782

Średzińskiego Szkoła Tańców Strzelecka 3. zdg 35 836

Parisienne Diplôme supérieur dame leçons de français Grammaire — Con- versation — Littérature Prépara- tion au baccalauréat s'adresser Ogrodowa 12 log 28. Pour les enfants (de 6 à 12 ans) cours spé- cial. zdg 28 809

Przepisuje prace dyplomowe, wnioski, świa- dectwa itd. Szkolna 9, II. zdg 36 255

Fotoexpress Pracownia 7, tel 67-40. zdg 36 223

25 MUZYKA

Trio dobrze zgrane od 1 listopada br. potrzebne Oferty z fotogr i ref. oraz z podaniem warunków. — Hotel Europejski, Ostrów Wlkp. zdg 35 456

Lekcje fortepianu początkującym tanio. Działyskich 7, m. 3, 2—4. zdg 35 944

Gry fortepianowej dziełom fortentian do ćwiczeń. Kopernika 8, parter, lewo. zdg 36 094

Lekcyj fortepianu początkującym poza domem 5 zł miesięcznie. Zgłosze- nia do Kurjera Poznańskiego zdg 36 101

Gry fortepianowej udziela Tad. Wi- tuski. Skarbowska 3, m. 6. zdg 36 139

26 ROZRYWKA

Miły pobyt poleca „Paryżanka“ Półwiejska 30. Koncert. zdg 36 155

Kino „Muza“, Focha 23, Łazarz. Bez- mienni bohaterowie Bogda Bodo i Brodzisz w rolach głównych. zdg 36 312

27 SZUKA PRACY

Ogłoszenia do 30 słów dla poszu- kujących posady w tej rubryce obliczamy po jednej trzeciej cen'e drobnych

Młynarz obeznan wszelką pracą fachową poszukuje posady zaraz lub póź- niej St. Pacyński Kielczynek, poczta Książ powiat śremski. zd 35 925

Zbożowiec korespondent z kukułeczną prakty- ką w poważnej firmie obeznan z handlem ziemiakami, nawozami sztucznymi oraz węgiem poszukuje posady. Oferty Kurjer Pozn zdg 32 175

Dyplomowana nauczycielka lat 20 z matura gimna- zjalna i kursem pedagogicznym przygotowała dzieci do pierw- szych trzech klas gimnazjalnych. W wolnych chwilach chętna po- moc w pracach biurowych. Zgło- szenia Kurjer Pozn. zdg 34 011

Pielegniarka doświadczona poszukuje posady do niemowlecia. Oferty Kurjer Poznański zdg 35 510

Rządca administrator lat 35 z wyższym wykształcen- niem z dłuższą praktyką w in- tensywnych majątkach, wszech- stronnie polecony poszukuje od- powiedniego stanowiska. Zgłosze- nia Kurjer Poznański zdg 35 462

Kawiarka zna się na wszelkich aparatach do kawy także i pracy bufetowej poszukuje posady od 1 lub 15. 11. Oferty Kurjer Poznański zdg 35 845

Rządca gospodarczy energiczny rutynowany rolnik — 14 lat praktyki (kawaler (Wiel- kopolein) referencyj na pierwszo- rzędnych oparzeniach poważ- nych ziemian, znakomity chowca i lekarz inwentarzy żywych przyjmie od nowego roku stano- wisko. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 35 459

Wdowa w krytycznem położeniu poszu-kuje jakiegokolwiek pracy. Oferty Kurjer Poznański zdg 35 239

Dyplomowana abeolw. W. S. H. matura gimna- zjalna znajomość niemieckiego, francuskiego, pisania na maszy- nie szuka jakiegokolwiek posady od zaraz, również na prowincji. Oferty Kurjer Poznański zdg 35 583

Instalator do wokojskości szuka jakiegokol- wiek pracy. Oferty Kurjer Po- znański zdg 35 862

Fryzjer damsko-męski dobry ondulatör, szuka posady. Oferty Kurjer Po- znański zdg 35 641

Kucharka przychońnia prywatna poszuku- je posady z gotowaniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 35 720

Jakiegokolwiek zajecie woźnego, kelnera, wzd- podobne przyjmie inteligentny, dobrze prezentujący się, azro- nom bez posady lat 36 z starej polskiej rodziny. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 311

Osoba inteligentna która z powodu choroby męża znalazła się w krytycznem poło- żeniu materialnem, a ma polecenia poważne, podejmie się za- raz wszelkiej stosownej pracy, zastąpi matkę w wychowaniu dzieci, poprowadzi gospodarstwo, udzieli lekcji muzyki itp. Oferty Kurjer Pozn. zdg 34 829

Studentka udzieli lekcji matematyki. Adres wskaże Kurjer Pozn. zdg 36 291

Za pokój lub gotówkę udzieli lekcji stu- dent matematyki, specj. mate- matyka fizyka ewentualnie la- cina. Zgłoszenia Kurjer Poznań- ski zdg 36 290

Kto udzieli niemieckiej koresponden- cji handlowej? Oferty Kurjer Poznański zdg 36 278

28 SZUKA POKOJU

Pani poszukuje pokoju Oferty z ceną do Kurjera Poznańskiego zdg 35 529

Pani poszukuje próżnego, młodego pokoju. Oferty Kurjer Poznański zdg 35 670

Pokoju dobrze umebrowanego, niekrepu- jącego z utrzymaniem szuka ka- waler, urzędnik. Oferty z ceną do Kurjera Poznańskiego zdg 35 749

Przyjezdny poszukuje zupełnie niekrepujące- go pokoju w pobliżu ul. Wielkiej. Zgłoszenia z ceną do Kurjera Po- znańskiego pod zdg 36 099

Pokoju 30 m. Oferty Kurjer Poznański zdg 36 084

Pokoi dla słuchaczy kursu utrzymaniem bez poszukuje. Cena. Oferty Kur- jier Poznański zdg 36 093

Pani pokoju śródmięsego, elektryczność, lazienka z utrzymaniem bez. — Oferty z ceną Kurjer Poznański zdg 36 156

Pokoju swobodnego przed rynkiem Wła- dekiem poszukuje. Oferty Kur- jier Poznański zdg 36 259.

Pokoju skromnego poszukuje. Oferty z ceną Kurjer Poznański zdg 36 244.

Małżeństwo młode, przyjezdni poszukują na przeciąg tygodnia umebrowanego pokoju. Oferty z podaniem ceny uprasza się do Kurjera Poznań- skiego pod nr 5 830

13 LOKALE

Skład na towary spożywcze. Focha 114. wydzierżawí właściciel. zdg 35 444

Ubikację na fabrykację zdda Karaś. Pocz- towa 8. zdg 35 175

Lokalu na stolarnię, suchego, jasnego lub suterenu szukam. Oferty Kur- jier Poznański zdg 36 294

14 DZIERŻAWY

Dzierżawy 1000, 750, 400 mórg korzystnie po- leca „Polonia“ Poznań. Kantaka nr. 5. zdg 36 276

Skład reżnicki wprost od gospodarza do wynaja- cia w centrum Poznania, inna branza możliwa. Oferta Kurjer Poznański zdg 35 100

Dom składem kolonialnym, młoka ogrodu, Sta- rolące, do wydzierżawienia, do objęcia 3 000 zł. — Oferty Kurjer Poznański zdg 36 369/70

Przedsiębiorstwo zbożowe wymiana maki i sprzedaż węgla, położone w dużej wsi przy szo- sie. duże ubikacje handlowe i mieszkaniowe oraz ogród. wy- dzierżawie zaraz. Znacze na- odpowiedź Tomasz Stachowiak, Piermaszyc, pow. Jarocin zdg 35 254

29 SZUKA POKOJU

Pani poszukuje pokoju Oferty z ceną do Kurjera Poznańskiego zdg 35 529

Pani poszukuje próżnego, młodego pokoju. Oferty Kurjer Poznański zdg 35 670

Pokoju dobrze umebrowanego, niekrepu- jącego z utrzymaniem szuka ka- waler, urzędnik. Oferty z ceną do Kurjera Poznańskiego zdg 35 749

Piece żelazne

Kuchnie westfalskie Rury i kolana Armatury garnerskie Okucia do grzewców Okucia do okien Gwoździe i tańczuchy Szruby i nitki Karnisz do okien poleca korzystnie
JAN DEIERLING
 skład żelaza
 Poznań, Szkołna 3
 Tel 35-18 i 35-43
 Pr. 5050-41.68

Elew

gospodarzy z ukończoną szkołą rolniczą, poszukuje posady, za małym wynagrodzeniem. Łaskawe zgłoszenia Zygmunta Ozapla, Obórka, poczta Zdzichowa, powiat Gniezno. zdg 36 260

Podróżujący

kłóć się stale wyjeżdża na prowincję poznańską, przymiennie jeszcze odpowiednio zastępstwa. Spieszne oferty Kurjer Poznański zdg 36 305.

Osoba

dobrej prezencji, uprzejma i takowna, szuka posady sekretarki prywatnej względnie innej. Najchętniej wieś. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 36 253.

Ogrodnik

kawaler, z dobrymi świadectwami poszukuje posady zaraz za skromnym wynagrodzeniem. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 36 066

Inteligentna

panienka z ukończoną szkołą wydziałową poszukuje posady jako początkująca siła biurowa. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 36 351

TEATRY

Teatr Wielki (Opera): Dziś — „Bajadera”. Wszystkie bilety sprzedane. —
 Piątek, 14. 10. — Bajadera.
 Sobota, 15. 10. — „Polawiacze perel”.
 Niedziela, 16. 10. — Godz. 3. — „Głupi Maciuś”, bajka.

Teatr Wielki: Niedziela, 16. X. VIII Koncert Symfoniczny. Dyrygent: Massimo Freccia. Solistka: Józefa Różańska (fortepian).

Teatr Polski: Dziś — „Wiele hałasu o nic”.
 Piątek, 14. 10. — „Dzika pszczoła”.
 Sobota, 15. 10. — „Wiele hałasu o nic”.
 Niedziela, 16. 10. — Godz. 4. — „Błędny bokser”.
 Niedziela, 16. 10. — Godz. 8. — „Wiele hałasu o nic”.

Teatr Nowy: Dziś — „Dwór we Włokkowicach”, gość. występ M. Frenkla.
 Piątek, 14. 10. — „Dwór we Włokkowicach”, gość. występ M. Frenkla.
 Sobota, 15. 10. — „Dwór we Włokkowicach”, gość. występ M. Frenkla.

Komedja Muzyczna: Dziś — „Wiktorja i jej huzar”.
 Piątek, 14. 10. — „Wiktorja i jej huzar”.
 Sobota, 15. 10. — „Wiktorja i jej huzar”.

Teatr Narodowy: Piątek, 14. i sobota, 15. 10. — Godz. 16. — „Obrona Częstochowy”.

DZISIAJ W KINIE

Apollo: „Demon Miłości” — (Atlantida).
 Aurora: „Szajka zgrozy”.
 Corso: „Wieża zbrodni”.
 Colosseum: „Flip i Flap za kratami”.
 Metropolis: „Dr. Jekyll i Mr. Hyde”.
 Muza: „Bezimienni Bohaterowie”.
 Orzel: „Uchwycona szajka” i „Prawo krwi”.
 Odeon: „Wolga — Wolga”.
 Romy: „Pat i Patachon wśród ludożerców”.
 Renaissance: — „Księżniczka Trulala”. — Higiena seksualna dla mężczyzn.
 Sfinks: „W wirze Paryża” oraz „Wielki wynalazek”.
 Słońce: „Sterowiec L. A. 3”.
 Tęcza: „Wiatr od morza”.
 Wilsona: Kobieta, która grzechu pragnie.

Dziewczyna
 poszukuje posady do wszystkiego lub do dzieci. Oferty Kurjer Poznański zdg 36 243.

Dziewczyna
 do wszystkiego z praniem do dzieci poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 36 257.

Ekspedjentka
 do restauracji lub cukierni z duża praktyka i dobrym świadectwami szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 36 365

Pracznia
 uczeniwa szuka prania. Wodna 27 m. 22. Kowacz. rz 3661

Służąca
 do wszelkich prac domowych z gotowaniem poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 36 339

Dziewczyna
 do wszystkiego, najchętniej do dzieci szuka posady Oferty Kurjer Poznański zdg 36 320.

Panienska
 sierota, poszukuje jakiegokolwiek posady. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 36 297

Posługaczka
 młodszą z dobrymi świadectwami poszukuje posady na popołudniu Oferty Kurjer Poznański zdg 36 299.

Bufetowa
 wykwalifikowana poszukuje posady z obsługą gości. Oferty Kurjer Poznański zdg 36 203

Szukam
 posady do wszystkiego, dobrze gotuje, świadectwa bardzo dobre, ostatnie miejsce 4 lata. Zgłoszenia do Kurjera Pozn zdg 36 359

300 zł
 dam za wskazane posady biurowego, księgowego lub kasjera. Oferty Kurjer Poznański zdg 36 242.

Rzeźnik
 szofer poszukuje posady lub jako rzeźnik Łaskawe oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 36 349

Wdowa
 z jednym dzieckiem poszukuje posady w biurach albo w domach prywatnych, z dobrym poleceniem, od 15. lub zaraz — Oferty Kurjer Poznański zdg 36 346

Posługi
 poszukuje uczniwa 2 razy w tygodniu. Oferty Kurjer Poznański zdg 36 207

Kelner
 lat 28 w krytycznym położeniu poszukuje posady miejscowość obojętna. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 36 073

Dziewczyna
 do prac domowych z gotowaniem lub do dzieci od 15. 10. szuka posady. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 36 077

Kucharka
 spokojna, uczeniwa z dobrymi świadectwami poszukuje posady do wszystkiego od 15 Oferty Kurjer Poznański zdg 36 079

Posługi
 do wszystkiego poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdg 36 021

Sierota
 poszukuje jakiegokolwiek posady za mniejszym wynagrodzeniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 36 024

Sierota
 inteligentna z lepszymi rodzinny, zna dobre krawieckie, robiki, gospodarstwo domowe, potrafi zaopiekować się chorymi, kocha dzieci, poszukuje jakiegokolwiek posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 36 317

Krawcowa
 specjalistka na garderobe dziecięca szuka pracy. Oferty Kurjer Poznański zdg 36 376

Maszynistka
 niemieckim poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 36 371

Ekspedjentka
 zamiejscowa z branży kolonialno-delicjatesowej poszukuje posady za małym wynagrodzeniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 36 261

Do gotowania
 poszukuje posady panienska z najlepszej rodziny. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 36 214

Dziewczyna
 dobrymi świadectwami, umiejąca dobrze gotować poszukuje posady 15. X. lub 1 listopada. Oferty Kurjer Poznański zdg 36 210

Panienska
 umiejąca szyc i haftować oraz monogramy poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 36 207

Posługaczka
 szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 36 200

Przystojna
 panienska lat 17 z dobrego domu z prowincji szuka praktyki biurowej bezpłatnie na majatku. — Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 36 187

Technik dentystyczny
 poszukuje posady Pracuje w operatywie zębów, kauczuku. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 36 184

Dziewczyna
 poszukuje posady do prac domowych cooskolwiek gotowaniem. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 36 182

Poszukuję
 posady do wszystkiego z gotowaniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 36 045

Uczeniwa
 młodszą dziewczyną poszukuje posady do wszystkiego. Oferty Kurjer Poznański zdg 36 193

Posługaczka
 poszukuje posady na popołudnie Oferty Kurjer Poznański zdg 36 040

Dziewczyna
 z prowincji poszukuje posady do wszystkiego z gotowaniem zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 36 044

Sierota
 inteligentna z ukończoną szkołą gospodarczą, umiejąca szyc, haftować przymiennie posady do dzieci lub pokojowej od 15. 10. Oferty Kurjer Poznański zdg 36 152.

Pracznia
 sumienna, czysto pierze. Oferty Kurjer Poznański zdg 36 181

Służąca
 uczeniwa spokojna pracownica polecam za skromnym wynagrodzeniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 36 163

Do składu
 rzeźnickiego jako początkująca, szukam posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 36 149.

Szukam
 posady lub miejsca zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 36 150.

Gospodyni
 dobre polecenie gotowanie, szuka posady od zaraz do 2-3 osób. Oferty Kurjer Pozn. zdg 36 122

Dziewczyna
 lat 17, szuka posady do prac domowych lub dzieci Oferty Kurjer Poznański zdg 35 730

Dziewczyna
 szuka posady do wszystkiego. — Oferty Kurjer Pozn zdg 35 725

Panienska
 poszukuje posady do dzieci lub do wszystkiego, dobrą trakowaniem. Oferty Kurjer Pozn zdg 35 802

DRZEWKA i KRZEWY OWOCOWE
 olejowe, pienne, półpienne, krzacaste
 po bardzo niżonych cenach polecają
MIEJSKIE SZKOŁKI, POZNAŃ - NARAMOWICE
 Cenniki wysyłamy bezpłatnie.
 Pr. 5 027-57.222

Dziewczyna
 dobrze poleciona z gotowaniem, szyciem poszukuje posady od 15. X Oferty Kurjer Poznański zdg 36 171

Uczeniwa
 dziewczyna poszukuje posady do lekkich prac domowych i pomocy w składzie. Oferty Kurjer Pozn. zdg 36 046

Dziewczyna
 skromna uczeniwa poleciona samodzielnie gotowaniem prasowaniem poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 36 063

Służąca
 na wskroś uczeniwa szuka posady od 15 lub 1. 11, z gotowaniem lub bez. Oferty Kurjer Poznański zdg 36 252.

Dziewczyna
 poszukuje posady z gotowaniem do wszystkiego od 15. 10. Oferty Kurjer Poznański zdg 36 067

Française
 cherche demi place à Poznań, bonnes références. Oferty Kurjer Poznański zdg 36 284.

Dziewczyna
 uczeniwa szuka posady do wszystkiego z gotowaniem od 15. 10. — Oferty Kurjer Poznański zdg 36 069

Française
 cherche demi place Oferty Kurjer Poznański zdg 36 090

Służąca
 uczeniwa szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 36 095

Przyjmę
 posługę w godzinach przed- lub popołudniowych. Oferty prośże do Kurjera Poznańskiego zdg 36 111

Szofer - mechanik
 kawaler lat 31 z dobrymi świadectwami, obeznany dobrze w swym zawodzie 12 lat praktyki, poszukuje posady zaraz lub później. Łaskawe zgłoszenia Mierze wo powiat Gniezno. Stanisław Kozłowski. zdg 36 028

Pomocnik
 fryzjerski dzielny w swym zawodzie poszukuje posady miejscowość obojętna. Oferty Kurjer Poznański zdg 36 039

Dziewczyna
 poszukuje posady do dzieci. Oferty Kurjer Poznański zdg 36 132

Poszukuję
 posady do wszelkiej pracy domowej. Oferty Kurjer Poznański zdg 36 133.

Dziewczyna
 z dobrym gotowaniem, umiejąca szyc, prasować poszukuje posady zaraz, najchętniej za pokojowa do dworu. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 36 143.

Sierota
 lat 18 obeznana pracy domowej i gotowaniem szuka posady zaraz lub 1. 11. Oferty Kurjer Poznański zdg 36 130

Inteligentna
 panina, sierota, lat 29 muzyczna, język polski niemiecki szuka jakiegokolwiek posady. — Łaskawe oferty Kurjer Pozn. zdg 36 116

Służąca
 do wszystkiego, z gotowaniem i szyciem szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 35 754

Dziewczyna
 do wszelkiej pracy domowej z gotowaniem poszukuję racy od 15. lub 1 XI Oferty Kurjer Poznański zdg 35 955

Krawcowa
 szuka pracy poza dom. Oferty Kurjer Poznański zdg 35 912

Ślusarz maszynowy
 poszukuje od zaraz pracy obojętne gdzie. Oferty Kurjer Poznański zdg 35 955

Bona
 religijna zdrowa znająca higienę z dłuższą praktyką, szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 35 950

Dziewczyna
 z dobrym gotowaniem mająca się na gospodarstwie domowym poszukuje posady do starszego państwa lub jednej osoby od 1. 11. 32 Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 35 949

Ogrodnik
 dobry fachowiec, — obeznany pszczelarstwem, dobry strzelec poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 35 816

Poszukuję
 posług: lub prania Oferty Kurjer Poznański zdg 35 806

Sierota
 lat 15, ukończona 5 klas gimnazjum, poszukuje miejsca do dzieci. Oferty Kurjer Poznański zdg 35 803

Posługaczka
 uczeniwa chętna poszukuje posady od 15. najchętniej na Jeżykach. Oferty Kurjer Poznański zdg 35 966

Dziewczyna
 szuka posługi lub posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 35 824

Dziewczyna
 z dobrym gotowaniem długoletnie świadectwa, szuka posady. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 35 671

Ekspedjentka
 z branży rzeźniczej szuka posady za bufetowa piekarni lub cukierni, sierota najchętniej z przyłączeniem do rodziny Oferty Kurjer Poznański zdg 35 825

Samodzielna
 kucharka szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 35 687

Inteligentna
 panienska szuka posady do dzieci. Oferty Kurjer Pozn. zdg 35 689

28 WOLNE MIEJSCA

Służąca
 młodszą kochającą dzieci potrzebną zaraz. Małeckiego 32 m. 24. zdg 35 939

Uczennica
 biurowa potrzebna Emcha Górna Wilda 149 zdg 36 050

Służąca
 dobrze poleciona pilna Adree Kurjer Poznański zdg 36 051

Potrzebny
 młynarz na wiatrak walcowy zaraz, znający się na wiatraku — Zgłoszeni Panecki Jarosławiec pow. Środa. zdg 35 538

Trykociarka
 potrzebna na stałe — Dobry. Aleje Marcinkowskiego 7. zdg 36 247

Laborant
 który wyrabia pierwszorzędne konfektę i obeznany jest z gotowaniem para potrzebny — Oferty wraz z odpisem świadectw i podaniem pensji, uprasza Ludwik König Fabryka cukierków i marmelady Toruń-Mokre. zdg 35 455

Krawiecki
 czeladnik potrzebny zaraz. Poznań-Główna ul. Średnia 1. zdg 36 007

Uczennica
 do wykwintnej krawieczyny potrzebne Małeckiego 13 m. 17. zdg 36 055

Panienska
 do chłopców po południu potrzebna. Zgłoszenia: Wrocławka 13 m. 17. od 7 wieczorem. zdg 36 060

Nauczyciela - emeryta
 poszukują do szkoły powoskiej (26 dzieci) gmina Stupia, poczta Jezioraki koło Poznania, okolica zdrowa z lasem nad jeziorem. — Zgłoszenia uprasza Sołtyś Kałemba zdg 36 064

Fotograf
 laborant (tka) dłuższa praktyka potrzebny od 1. Oferty Kurjer Poznański zdg 36 104

Kucharza
 współnika z gotówką lub gwarancją. Kelnerów i kierownika zabezpieczeniem do wielkiego przedsiębiorstwa gastronomicznego. — Oferty Kurjer Poznański zdg 36 090

Służąca
 gotowaniem, nawskroś uczeniwa tylko dobrze poleciona do dwójga osób od 15. 10. ul. Wielka 15. m. 16. tylnie wejście, godz. 7—8. zdg 36 173

Krawcowa
 poszukująca pracowni; i pokoju centrum może się zgłosić. Adres wskaze Kurjer Poznański zdg 36 127

Cukiernik
 mistrz w swoim zawodzie, potrzebny zaraz. Zaremba, Górna Wilda 51. zdg 36 342

Pomocnik
 piekarski, mistrz specjalista w białym pieczywie potrzebny zaraz Zaremba Górna Wilda 51. zdg 36 341

Ekspedjentka
 dzielna dobrze poleciona potrzebna od zaraz lub 1. 11 Jerzykiewicz. towary spożywcze — św. Marcina 45 a zdg 36 224

Uczennica
 fryzjerska potrzebna. — Półwiejska 16 zdg 36 217

Kucharke restauracyjna
 dzielna przyjmę. Romana Szymańskiego 10 zdg 36 206

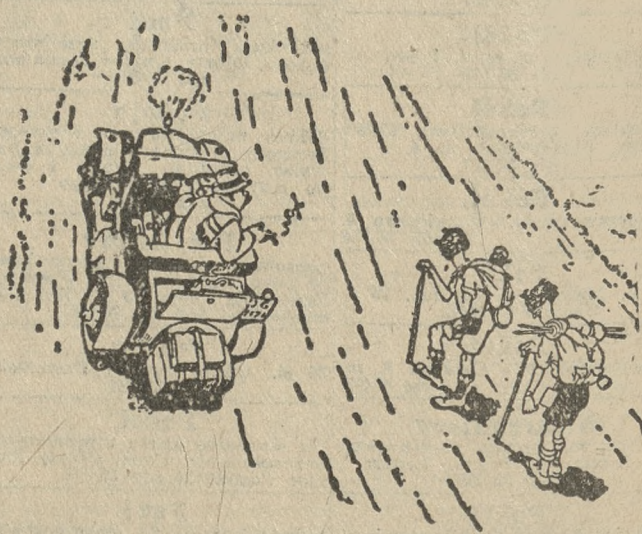
Służąca
 z samodzielnym gotowaniem, dobrymi świadectwami może się zaraz zgłosić. Mostowa 2, mieszkanie 4 zdg 36 192

Bufetowa
 siła restauracyjna może się zgłosić od zaraz. Wyspańskiego 9. zdg 36 189

Służąca
 młoda, samodzielną gotowaniem, do wszystkiego. 27 Grudnia 19, m. 10 zdg 36 183

Uczennice
 przyjmę na 1 rok do krawieczyny damskiej z krojem: — Salon mód, ul. Kantała 8/9, I. lewo zdg 36 270

Humor zagraniczny

Automobilista: — Moi panowie, macie miny tegich sportowców. Czy nie moglibyście trochę popchnąć maszynę pod górę, bo motor nie uradzi. Przecież my, turyści, musimy sobie wzajemnie pomagać!
 (London Opinion) S. F.

Przedpiata
 na miesiąc październik 1932 r. za oba wydania razem w Poznaniu w ekspedycji zł 3,20, w agencjach w mieście zł 3,50, z odnośnikiem do domu w Poznaniu zł 3,70, z odnośnikiem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie zł 4,14. Kwantalnie zł 12,40, pod opaską miesięcznie w Polsce zł 7,50, w innych krajach zł 9,50. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przeszedł w zakładzie, strajkach i t. p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonent nie ma prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

Ogłoszenia
 na stronie 6-ramowej 25 gr. na stronie 4-ramowej przy końcu tekstu redakcyjnego 30 gr. na stronie czwartej 100 gr. na stronie drugiej 120 gr. przed wiadomościami potoczniemi 200 gr. od 1-ramowej milim. Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz. 18,30, w nagłych wypadkach do godz. 22 w środę: do wydania wieczornego „dobre” do godz. 11, większe dłużej według możności. Drobne ogłoszenia (najwyżej 100 słów, w tem 5 nagłówek): słowo nagłówekowe (dłusze) 25 gr. każde dalsze słowo 15 gr. Za różnicę między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matrycowania, wydawnictwo nie odpowiada.

W wydaniach wielkoświatowych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami materiał poświęcony danej uroczystości. Telefony do Redakcji i Administracji: 4461, 1476, 3307, 3524, 3525, 4072, w niedziele, święta i nocą tylko 1476, 3524 i 4072, filja Stary Rynek 2305. — P. K. O. Poznań nr. 200 149.